ARS
CHE-
MICA
GENT
66

Carle
Veni
Ilise

WELLCOME
HISTORICAL MEDICAL LIBRARY

Ars Chemica,

QVOD SIT LICITA RECTE EXERCENtibus, probationes doctißimorum Iurisconsultorum.

SEPTEM TRACTATVS SEV CApitula Hermetis Trismegisti, aurei.

EIVSDEM TABVLA SMARAGdina, in ipsius sepulchro inuenta, cum commento Hortulani Philosophi.

STVDIVM CONSILII CONiugij de massa Solis & Lunæ.

OPVSCVLA, STVDIOSIS ARtis secretißimæ, ut summè necessaria, ita lectu iucundissima.

ANTEHAC TYPIS NON excusa.

TESTIMONIA DOCTORVM LEGVM, ARTEM

Chymicam esse licitam, probantia.

LDEND. DE PONTE IN suo cõsilio 74. incip. An Alchymista, asseuerat. Quod Alchymistę, qui ex stanno, plumbo uel alio uili metallo, producũt argentum uel aurum, repræhendendi nõ sint, sed potius laudibus prosequendi, dummodo hoc non faciant per artem Magicam, uel aliam artẽ odiosam legibus. De quibus artibus habetur in L. i. C. de thesaur. lib. x. Quemadmodum enim qui metallorum inuestigatione exercentur, multis priuilegijs à Legum latoribus decorantur, ut tot. tit. C. de metallis lib. xi. Sic quoque Alchymiam, tanquam naturæ ipsius imitatricem propter publicam utilitatem, quæ ex ea resultare uidetur, magno leges fauore prosequuntur.

Nec dicendum est, quod Alchymistę

mutent unam ſpeciem in aliam (hoc e-
nim ſolius eſt Creatoris.) ut eſt lex in
c. epiſcopi in fine xxvi. q.v. Sed ex una
uili ſpecie metalli, ſcilicet ex ſtanno, pro
ducitur alia metalli ſpecies præcioſior,
ſcilicet aurum.

Necꝙ hoc inconueniens uideri debet, cum multoties ex rebus mortuis, uideamus generari res uiuentes. Sic ex bombicibus ſericum, ex herba uitrum producitur. Multo autem magis in metallis hoc fieri poteſt, in quibus maior eſt ſimilitudo & conuenientia. Sicuti enim traditur in libro de proprietatibus, cap. de Alchymia. Certe omnia metalla procedunt ex eodem fonte, ſcilicet ex ſulphure, & argento uiuo. Sed ex uirtute elementorum, quædam habent maiorem influentiam in uno loco quam in alio. In una minera fit ſtannum, in alia argentum, in alia aurum, & ſic de aliis.

Cum ergo ars imitetur Naturam. §. minote. Iuſt. de adopt. L. adoptio ff. eodem tit. Non uidentur peccare Alchymiſtæ, ſi per uirtutem iſtam, quæ eſt in herbis, lapidibus uel elementis, uolunt

ex ſtanno

ex ſtanno facere argentum. Nam cum ſint quaſi ex eodem fonte , ex eodem principio , in illis,tanquam idem ſymbolum habentibus,facilior eſt tranſitus arg.·§· 1.Inſtit. quibus mod.oblig.cum ſimilibus.

Inſunt namq; rebus corporeis , per omnia elementa , quædam occultæ & ſeminariæ rationes , quibus cum data fuerit opportunitas temporalis & cauſalis , prorumpunt in ſpecies debitas, ſuis modis & temporibus , ut ex textu Auguſtini de ciuitate Dei, deſcriptum, in cap.Nec mirum xxvi.q.v.

Hæc ſunt uerba domini Oldendorpij , quem Ioannes Andreæ in additio: ad ſpecul. lib. de crimine falſi, de uerbo ad uerbum recitat, uenditans ea pro ſuis , ſicuti ſolet. Addens quoq; quod ſuo tempore , fuerit in curia Romana, quidam ſummus Medicus & Theologus,nomine Arnold.de uilla noua,qui cum magnus quoq; eſſet Alchymiſta, fecit quaſdam uirgas aureas , quas permiſit ſubmitti omni probationi.

Huic ſententiæ ſubſcribunt quoque

Ioannes de Isernia, Bald. & Iacobus Aluarot in tit. quę sunt regalia, in feud. collat. x. Et Abbas Panormitanus ac alij Canone in c. i. & ij. tex. de sortilegijs.

Item Fabianus de monte S. Sabinæ, in tractat. suo de emptione & uenditione, in quinta quæst. princip. num. 8. Et inquit Andreas de Isernia loco allegato. Quod nulla lege prohibetur, quo minus arte, & naturalibus caussis, producuntur ueri, & naturales effectus. Et Baldus ibi subiungit, quod Alchymia est Ars perspicaci ingenio, tanquã à Philosopho, inuenta.

Sequuntur 7. tractatus Hermetis.

SEPTEM TRACTATVS SEV *Capitula Hermetis Trismegisti, aurei.*

N historijs diuinarum rerum, tres præclaros uiros Philosophos, quemlibet uocatum Hermetem, legimus. Horū primus Enoch ante diluuium fuit, qui angelis comitantibus igneo curru, cœlum abijt. Secundus autem Noë, qui in archa, Dei iussu à diluuio multarum aquarum, saluus euasit. Eorum enim alteruter, alio nomine Hermes, alio nomine uocatus est Mercurius, ad differentiam Hermetis qui post diluuium regnauit in Aegypto, hos introduximus. Hic enim tertius clarißimus uir, qui regali diademate decoratus, diu rex Aegypto imperauit. A trina uirtute ter magnus dictus est. Ipsum namq; ferunt regem, Philosophum, atq; Prophetam fuisse, qui & totius liberalis, mechanicæq; disciplinę inuentor fertur extitisse. Ipsum Geber Philosophus qui fuit Persarū rex, prin-

cipem. Albertus uero magnus, Alexandrum magnum esse dicit. Ipsius sepulchrum, in quo omnes mundi metalla aut mineralia, litteris scripta in tabula, Zarach nominata, reperisse fama est. Horum alij principem, postremus uero patrē omnium philosophorum, testatur fuisse. Omnes enim uirtutum sectatores, hunc imitati sunt, huius nos clarissimi uiri mirabilia gesta, cum non etiam tenuis ingenij nostri ad illa explicanda sufficiat, enarrare suscepimus. Illius tamen memoriam, in huius libri prologo introducere uoluimus, quod non modo huius libri, sed & scientiæ primus inuentor fuit. Hic enim liber diuinus, diuinitateq; plenus, qui lectitando intellectum ex literis, & illas intellectui accommodauerit, utriusq; uitæ modum, noui, ueterisq; testamenti perfectam probationem reperiet. Extat adhuc liber de uerissima compositione, quæ Grece Alkimia, Latine uero principalis scientia dicitur. Nec enim hactenus, quæ sit eius compositio, Latinitas cognouit. In præsenti autem sermone, ex

ne, ex quo cōficiatur hoc mirabile my-sterium, intelligenti clare patebit. Hermes, & quã plurimi Philoſophi ipſum imitantes, in libro de ſubſtantiarum commotione dicunt, & ipſe inquit. Alkimia eſt ſubſtantia corporea, ex uno & per unum compoſita, præcipua per effectum, & cognationem ad inuicē coniungens, modoq́ naturali commiſtione, in melius genus conuertens. Nosq́ ſequuti in tractatu hoc clariſsime ſapienti pandemus. Et quamuis in nobis latinitas præmodica, tenueq́ ſit ingenium, ſeptem tractatus Hermetis ſapientia triplicis, in arte uero ab omnibus inſipientibus occultatos, de Arabico in Latinum transfere conati ſumus.

CAPITVLVM I.

HErmes enim inquit. In tam longa ętate non deſtiti experiri, nec animæ à labore peperci, artē, & hanc ſcientiam ſolius Dei uiui inſpiratione habui, qui mihi famulo ſuo pandere dignatus eſt. Verum rationabilibus iudicare uim arbitrando tribuit, ſed ne-

mini occasionem delinquendi reliquit. Ego autem nisi iudicij diem, aut animæ damnationē, ob absconsionem huius scientię metuerē, nihil de hac scientia patefacerē, nec cuiquā Prophetisarē. Volui uero debitū fidelibus reddere, uti authon fidei mihi largire dignatus est.

Intelligite filij sapientum præteritorum Philosophorum, non corporaliter nec imprudenter 4. elementorum scientiam, quę sunt patientia suis rationibus, & cum sua abscondita operatione. Est enim eorum occulta operatio, nam nihil agit nisi componatur, quia non perficitur, nisi prius sui colores peragantur.

Scitote filij sapientum, quod priscorum Philosophorum aquæ est diuisio, quæ diuidit ipsam in alia 4. unam duobus, & tria uni, quarum colori tertia pars est, humori scilicet eum coagulantis duæ uero tertiæ aquæ, sunt pondera sapientum. Accipe de humore unciam unā & mediā, & de rubore meridionali id est, anima Solis, quartā partē, id est, unciā mediam, et de seyre citrino, similiter

ter unciam mediam,& de Auripigmen to dimidium, quæ sunt octo, id est, untię tres. Scitote quod uitis sapientum in tribus extrahitur, eiusq; uinũ in fine triginta peragitur. Intelligite igitur operationem, decoctio ipsum diminuit, tinctura ipsum augmentat, quia Luna post 15. dies diminuitur, & in tertio augmentatur. Hoc igitur est initium & finis. Ecce uobis exposui, quod celatum fuerat, quoniam opus uobiscum, & apud uos est, quod intus arripiens et permanens in terra uel in mari habere potes. Custodi igitur arg. uiuũ, quod fit in intimis thalamis in quibus coagulatũ est. Ipsum enim est arg. uiuũ, quod dicitur de terra residua. Qui igitur uerba mea nunc audit, ipse ab eo inquirat, qui nullius malefactoris opus iustificat, & nullum benefactorem præmijs priuat. Quia omne quod celatum fuerat de hac scientia detexi, maximum archanum & scientiam, intellectum habentibus patefeci.

Scitote ergo rumoris inquisitores, & sapientiæ filij, quod uultur super mon-

tem

tem existens, clamat uoce magna. Ego sum albus nigri, & rubeus albi, & citrinus rubei, & certe ueridicus sum. Et scitote quod caput artis est coruus, qui in nigredine noctis & claritate diei uolat, sine alis. Ex amaritudine in suo gutture existente, coloratio accipitur, à suo uero corpore, rubor exijt, & de suo dorso mera aqua accipitur.

Intelligite ergo & donum Dei accipite, & ab omnibus insipientibus celate. De cauernis metallorum occultus est, qui lapis est uenerabilis, colore splẽdidus, mens sublimis, & mare patens. Ecce uobis exposui. Deo gratias agite qui hanc scientiam uos docuit, gratos enim diligit.

Ponite igitur eum in humido igne, & coquere facite, qui humoris calorem augmentat, & incombustionis siccitatẽ necat, donec appareat radix, deinde rubedinẽ, et partem leuem ab ipso extrahite, quousque tertia pars remaneat.

Fili sapientum, Philosophi hac de causa inuidi dicti sunt, non quod inuideant moratis, nec religiosis, nec legitimis,

mis,aut ſapientibus,uerum ignaris,ui-
tioſis,lege & benignitate carentibus,ne
mali potentes fiant ad peccata perpe-
tranda , & inde Philoſophi ſint Deo
reddituri rationẽ, nam omnes mali in-
digni ſunt ſapientia.

Scitote quod hunc lapidem,nomine
uoco, nam ipſum fœminam magneſiæ
nuncuparunt, ſiue gallinam, ſiue quod
ſaliuam candidam, lac uolatilium,& ci-
nerem incombuſtum , ut ab inſipienti-
bus,intellectu,lege,benignitateq́ caren
tibus,celent ipſum,quem tamen ſapien
tibus uno noto nomine nominaui, qui
eſt lapis ſapientum. Conſerua igitur in
eo mare,ignem,& cœli uolatile,ad mo-
mentum exitus. Deprecor autem uos
omnes filios Philoſophorũ, per noſtrũ
benefactorem, donante uobis ſuæ gra-
ciæ decorem, ut nemini fatuo , ignaro,
aut cuiquam inepto,huius nomen pan
datis. Nemo quicquam mihi tribuit cui
non reddiderim , quod ipſe dederit, nec
ipſum honorare deſtiti, et in hunc opti-
mam poſui ſignificationem. Fili mi hic
lapis eſt celatus , multorum colorum,
natuſq́

natusq; in uno colore, cognoſcite illum, & celate. Omnipotente cōcedente, morbum maximum, triſtitiam, omne nocumentum, & anguſtiam, eò euadetis, de tenebris ad lucem, de deſerto ad habitaculum, & de anguſtia ad dilatationem, ipſius auxilio uenietis.

CAPITVLVM. II.

FIli mi, ante omnia moneo te Deum timere, in quo eſt niſus tuæ diſpoſitionis, & adunatio cuiuslibet ſequeſtrati. Fili quidquid audis, ratiocinare, nō enim te puto ratione priuatum, nec inſipientem. Igitur meas adhortationes ſuſcipe, & meditare, & ſic cor tuum coapta, ac ſi exhortationum author eſſes. Cui enim natura calida eſt, ſi frigidus fiet, non ei nocebit, ſimiliter qui rationalis eſt, claudat à ſe hoſtium ignorantiæ, ne ſecurus decipiatur. Fili accipe uolatile, uolans ſubmerge, & diuide ipſum à ſua rubigine, quæ ipſum interficit, extrahe & repelle eam ab ipſo, ut fiat uiuū, ac tibi reſpondeat non uolando, in regionibus, ſed uolans aperte

conti-

contineat. Si enim extraxeris ab angu-
ſtia poſt anguſtiam, in diebus tibi no-
tis, ratione rex eris, conueniens comes
tibi eſſet, & eris ei dominus ſuperans,
eo decoratus.

Fili, extrahe à radio umbram ſuam,
& ſordidum, eò quod nebulæ ei ſuper-
eminent, coinquinant, & à luce reti-
nent, quia anguſtia, & ſua rubedine
comburitur. Fili accipe hunc ruborem
aqua corruptum, quemadmodũ ignis
lator eſt, cinis uiuus, quem ſi ab eo ſem-
per auffers, quouſq; rubor tibi purifi-
cetur, fit tibi ſocietas, qua caleſcit, & in
qua quieſcit.

Fili, carbonem uita extinctum, redde
aquæ 30. diebus tibi notis, proinde tu
es rex coronatus, quieſcens ſuper pu-
teum, ab illo Auripigmento, humore
carente. Iam gauiſa feci corda audien-
tium, ſperantium in te, & oculos tuos te
intuentes, ſpe eius quod contines.

Fili notum habeas quod aqua
prius erat in aëre, deinde in terra, redde
tu quoq; eã ad ſuperiora, per ſuos
meatus non inepte eam muta, deinde
ſpiritui

ſpiritui ſuo rubeo priori collecto ; & parce eam coniungas.

Scito fili, quod terrę noſtrę unguentũ eſt ſulphur, Auripigmentũ ſireth, & colcothar, quod eſt ſulphur, Auripigmentum, ſulphura & ſimilia quorũ quodlibet eſt uilius altero, in quibus diuerſitas eſt. Ex quibus etiam eſt unguentũ colle, quod eſt pili, ungues & ſulphur, de quibus etiam eſt oleum petrarum, & cerebrum, quod eſt Auripigmentum, de quibus etiam eſt unguis feliũ, quod eſt ſireth, de quibus etiam eſt, unguentum alborum, & unguentum duorum argentorum uiuorũ orientalium, quæ uenantur ſulphura, & corpora continent.

Amplius dico, quod ſulphur tingit & figit, & continetur & eſt per tincturarum connectiones. Vnguenta autẽ tingunt & fugiunt, qu[illegible] e corpore continentur, quod eſt fugientiũ coniunctio unciæ ſulphuribus aluminaris, quæq; fugientia continent.

Fili, inquiſita diſpoſitio à Philoſophis una eſt, in ouo noſtro, hoc autem

in ouo

in ouo gallinæ minime inuenitur. Ne autem extinguatur in ouo, tanta gallinæ ſapientia diuina, ex 4. elemẽtis compoſitio cooptata, & compoſita eſt.

Scito fili, quod in gallinæ ouo maximum ſubſidium eſt; & in natura propinquitas, in eo namq; eſt ſpiritualitas; & elemẽtorum collatio, ac terra natura aurum eſt.

Filius ad Hermetem inquit. Sulphura noſtro operi conuenientia quæ ſunt; cœleſtia an terrena? Et ille, quædã ſunt cœleſtia, quædam uero terrena. Filius. Pater; puto cor in ſuperioribus eſſe cœlum, in inferioribus terram. Pater; Non eſt ſic, uerum maſculus eſt cœlum fœminæ, & fœmina terra maſculi. Filius, pater quidquid iſtorũ eſt dignius altero, an eſſe cœlum, uel terram? Reſpondit, uterq; altero indiget, mediocre enim propoſitum eſt præceptis. Ac ſi diceres, Sapiens imperat omnibus hominibus. Mediocris enim eſt melior, eò quod omnis natura cũ ſua coadunatur ſocia. Inuenimus in uirtute ſapientiæ; quod mediocre coadunatur. At ille, Pa-

ter, at quid illorum eſt mediocre? Reſpondit. Vnicuiq; naturæ tria ſunt duorum. Primo utilis aqua, deinde unguentum, inferius uero fex remanet. Draco autem in omnibus his habitat, eius autem domus ſunt tenebræ, & nigredo in eis, & per eam in aërem aſcendit, qui eſt eorum cœlum ex ſuo oriente, dum autem fumus eis permanet, non ſunt perpetua. Sed ex aqua fumũ depone, & ex unguento nigredinẽ, & ex fece mortẽ. Et habita diſſolutione munere triũphali, quo ſcilicet poſſeſſores uiuunt. Scito fili quod unguentum mediocre, quod eſt ignis, eſt medium inter fecem & aquam, & perſcrutator aquæ, quia unguenta & ſulphura dicta ſunt, quia inter ignem, oleum, & ſulphur proxima propinquitas eſt, quia quemadmodum ignis accendit, ſic & ſulphur.

Scito fili, quod omnes ſapientiæ quę in mundo ſunt, huic meæ ſapientiæ ſubditæ ſunt. His in mirabilibus occultis elemẽtis, artes caſuũ ſunt, quas finita & conſecuta eſt. Oportet igitur illum, qui introduci uult in hanc noſtram occul-

tam

tam ſapientiam, arrogantiæ uitium à ſe expellere, & pium, & probum, & profundę rationis eſſe, hominibus propinquum, ſereni uultus, ſalutare diligenter, & ſibi patentium archanorum eſſe obſeruantem.

Et hoc ſcias fili, niſi ſciat mortificare, generationem inducere, ſpiritus uiuificare, mundare, & lumen introducere, quouſq; bellentur, incolorentur, & à maculis mundentur, uelut à nigredine & tenebris, nihil ſcit, nec ei perficitur. Si autem hoc ſciuerit, magnæ dignitatis erit, adeo ut reges ipſum uenerentur. Hæc archana fili, oportet nos cuſtodire, & ab omnibus improbis, & inſipientibus celare.

Et ſcias fili, quod lapis noſter ex pluribus rebus, & uarijs coloribus, & ex 4. coadunatus & compoſitus eſt elementis, quę nos oportet diuidere, et per mẽbra ſcindere, & artus ſequeſtrare, partim mortificare in eo naturam, quæ in eo eſt, aquam & ignem in eo habitantem cuſtodire, qui ex 4. elementis, & eorum aquis, ſua aqua continere, ſcili-

cet,quæ non eſt aqua, forma,ſed ignis, aquas aſcendens, & continens in uaſe ſincero, & ne fugiant ſpiritus à corporibus,nam ſic tingentes fiunt et permanentes. O benedicta aquina forma, pontica,quæ elementa diſſoluis.Oportet autē nos cum hac aquina anima,ut formam ſulphuream poſsideamus, aceto noſtro eam miſcere.Cum enim aquę potentia, cōpoſitumúe ſoluitur,clauis reſtaurationis eſt. Tunc ab eis mors & nigredo fugiunt, & ſapientia procedit.

CAPITVLVM III.

SCito fili, quod Philoſophi nexibus ad pugnandum contra ignem, uinculant roboratis, quia ſpiritus ablutis corporibus deſiderant ineſſe,& ipſis gaudent. Habitis autem ipſis,ipſos uiuificant, & in eis habitant & corpora eas continent,nec ab eis unquam ſeparantur. Tunc elementa mortua uiuificantur, & corpora compoſita tingunt, & alternantur,& mira opera permanētia operantur,ut inquit Philoſophus.O

aquina

aquina forma permanens, regalium creatrix elementorum, quæ tuis fratribus regimine mediocri tinctura habita, & iuncta quiescis. Lapis noster pretiosissimus in stercore eiectus, est charissimus, uilis, & uilissimus, quia oportet nos duo simul argenta uiua mortificare, & uenerari, scilicet argentũ uiuũm Auripigmenti, & orientale argentum uiuũ magnesiæ. O natura maxima naturarum, creatrix, quæ continet, & separat mediocria naturarum, cum lumine uenit, & cum lumine genita est, & quam tenebrosa nebula peperit, quæ omnium mater est. Vbi autem regem coronatum filiæ nostræ rubeæ ei coniungemus, & in leui igne nondum nocentibus, cõcipiet, & filium coniunctum, & super eminentem, quo igniculo permanentem cibat illa, & uiuit igne nostro. Cum autẽ dimittis ignem super folium sulphuris, intret super illum terminus cordium, abluatur eo, & eius coinquinatio extrahatur, tunc alteratur, & eius tinctura ex igne remaneat rubea, ut carnes. Filius autem no-

ster rex genitus, sumit tincturam ex igne, illum uero mors, & mare fugiunt, & tenebræ. Solis radios draco fugit, qui foramina obseruat, filiusq; noster mortuus uiuet, rex ab igne ueniet, ac coniugio gaudebit, & occulta patebunt, & lac uirginis dealbabitur. Filius noster iam uiuificatus fit bellator ignis, & supereminens tincturis. Filius enim est beneficium, & Philosophiam habens. Venite filij sapientum, & nunc gaudeamus, & simul lætemur, quia mors consummata est, & filius noster regnat, & iam rubea toga, & Chermes indutus est.

CAPITVLVM IIII.

INtelligite filij sapientum, quod hic lapis clamat, protege me, & protegam te, largiri uis mihi meum, ut adiuuem te. Sol meus & radij mei sunt in me intimi. Luna uero propria meum lumen est, omne lumen superans, & bona mea omnibus bonis meliora sunt, gaudium, læticiam, gloriam, diuitias, &

delitias

delitias intelligentibus largior, & quod inquirunt agnoſcere & intelligere facio, ac diuina poſsidere. Ecce quod Philoſophi de ſcientijs celauerunt litteris ſeptem ſcribitur, duas enim ſequitur alpha yda, & librum, ſimiliter ſequitur Sol, uolens tamen dominare, artem cuſtodire, iungere bubæ aquæ filium, qui eſt Iupiter, quod eſt occultum archanum.

Auditores intelligite, & deinceps noſtris utamur opinionibus, & quæ ſcripſi ſubtiliſsima inueſtigatione, & contemplatione uobis demonſtraui, quoddam unum noui, nam quis intelligit quod ſincera inueſtigatione, & ratione inquiritur? Ex homine nõ fit niſi quod ei ſimile eſt, et ex tauro idem. Et ſi quod animal, cum aliena ſpecie cubat, naſcitur quod neutro ſimile eſt.

Iam Venus ait, Ego genero lumen, nec tenebræ meæ naturæ ſunt, & niſi meum eſſet metallum ſiccum, omnia corpora mei indigerent, quia ea liquefactio, & eorum rubiginẽ deleo, et ſubſtantiam extraho. Me igitur & fratri

meo iunctis nihil melius ac uenerabilius. Rex autem dominatur, suis fratribus testantibus, ait. Ego coronor & diademate ornor, & regno uestro induor, & cordibus lætitiam ingero, & ego uinctus ulnis & pectori meæ matris & substantiæ eius, continere, & quiescere meam substantiam facio, & inuisibile ex uisibili compono, tunc occultum apparebit, & omne quod Philosophi occultauerũt, ex nobis generabitur. Hęc uerba, ô auditores, intelligite, custodite, meditamini, & nihil aliud inquirite. Homo à principio natura generatur, cuius uiscera carnea sunt, & nõ ex alio. In hac littera meditamini, superflua uero reipuite. Vnde dicit Philosophus. Both fit ex citrino quod extrahitur ex nodo rubeo, & non ex alio, quod si sit citrinum, tua erit sapientia, non sit tibi curæ, si de rubeo extrahere nõ studeas. Ecce non circumscripsi, si intelligitis paulo minus patefeci.

Filij sapientum, comburite corpus æris, nimio igne, & imbuet uos gratia quam quæritis. Et facite quod fugiens

non

non uolet à non fugiente. Et quod super ignẽ quiescat, licet sit ignis æstuans, & quod calore ignis æstuantis corrumpitur, est Cãbar. Et scitote quod huius aquę permanentis ars est æs, eiusq; tinctura & nigredinis coloratio, tunc in uerũ uertitur rubeum. Per Deum confiteor me non dixisse, nisi ueritatem. Quod deuastantia sunt emendantia, & inde corruptio uidetur in emendato, & inde emendatio apparebit, & utrumq; est signum artis.

CAPITVLVM V.

FIlli, quod ex coruo nascitur, huius artis est principium. Ecce circumscribendo dictum uobis obscuraui, & lumine priuaui, & hoc dissolutum, hoc iunctum, hoc proximum longissimum nuncupaui. Assate ergo ea, deinde coquite in eo quod procedit à uentre equorum per 7. dies, uel 14. uel 21. Tunc fit draco suas alas cõmedens, & seipsum mortificans. Hoc peracto ponite in petia panni, & in igne furni,

& ne exeat à uase, diligentius custodite. Et scitote quod tempora terræ sunt in aqua, & fit quousque ipsum ei super ponas. Eo igitur liquefacto & combusto, accipite cerebrum eius, & acerrimo terite aceto, uel urina puerorum, donec obscuretur. Hoc peracto uiuit in putrefactione, fusea nubes quæ in ipso fuerant, antequam moreretur in suo corpore, conuertentur. Reiteratus autem pro ut descripsi iterum moritur, & ut dixi, inde uiuit. In eius autem uita & in morte spiritibus utimur. Sicut enim moritur spiritibus ablatis, sic restitutis uiuificatur, & ipsis lætatur. Ad hoc autem peruenientes, id quod quæritis, affirmatione uidebitis. Narro etiam uobis lætificationis signa, & quod suum corpus figit. Hac aũt figuratione priores uestri quemadmodũ ad propositum peruenerunt, ecce mortui sunt. Iam uobis meram demonstraui & peritis librum aperui, occultas res celaui, sequestrata continere feci, diuersas figuras coniunxi, & spiritus sociaui. A Deo hoc munus accipite.

Capitu-

CAPITVLVM VI.

OPortet uos Deo gratias agere,qui omni ſapienti ipſam largitur,quę de miſeria, & paupertate liberat nos,omnibus eius ſubſtantijs,probabilibus miraculis ſum tentaturus, et Deũ ſuppliciter deprecaturus, ut dum uiuimus ad eum perueniamus. Exinde filij Philoſophorum unguenta quæ extrahimus, ex unguibus, pilis, uiridi æris tragacantho,& oſsibus,in antiquorum libris ſunt ſcripta.

Amplius unguenti quod tincturas continet,fugientia coagulat, & ſulphura decorat, diſpoſitionem oportet nos exponere, & omnibus alijs perfectis unguentis, præferre. Scimus enim ſui uaſis præcioſitatem & eſſentiam, quod diuinum ſulphur nuncupatur, & alijs unguentis figura,quod eſt unguentum occultum & ſepultum, cuius nulla uidetur diſpoſitio, & habitat in corpore ſuo, ſicut ignis in arboribus, & lapidibus, quod ſubtiliſsima arte & ingenio nos oportet extrahere, abſq; combu-

ſtione,

ſtione. Oportet autem nos duo ſulphura ab aliis ſeparare. Scito fili quod qui non differentiam nouit, duo ſulphura minus nouit. Non quod duo ſulphura ſunt, quæ ex lapidum unguento ſublimantur, ad tincturam complendam. His autem duobus corpori commixtis, fit perfectum corpus. Et ſciendum, quod duo ſulphura tingũt, ſed fugiunt quæ oportet optime ſeparare, & à fuga cohibere. Et ſcitote quod mediocriter cœlum cum terra iungitur. Mediocre autem eſt figura cum cœlo & cum terra, quod eſt aqua. Omnium autem prima eſt aqua quæ exit, de hoc lapide. Secundum uero aurum. Tertium autem fex & mediocre aurum, quod aqua & fece nobilius. In his autem tribus ſunt fumus, nigredo, & mors. Oportet ergo nos ab aqua fumum ſuperexiſtentem, ab unguento nigredinẽ, & à fece mortem depellere, & hoc diſſolutione. Quo peracto, maximam habemus Philoſophiam, & omnium ſecretorum ſecretum.

Capi-

CAPITVLVM VII.

O Filij, Philoſophorũ corpora ſunt ſeptem, quorum primum eſt aurum eorum perfectiſsimum, rex, & caput, quod nec terra corrumpit, nec res comburentes deuaſtant, nec aqua alterat, quia eius complexio, eſt temperata, et natura directa in caliditate, frigiditate, & humiditate, nec ſuperfluum quicquam in eo eſt. Ideo Philoſophi ipſum prætulerunt, magnificauerunt, dicentes, aurum ſic haberi in corporibus, ſicut Sol in Stellis ſuo lumine eſt ſplendidior, eo enim Dei nutu, omne uegetabile, omnis terræ fructus perficitur. Sic aurum omne corpus continet, uiuificat, quod Ixſir fermentum eſt, ſine quo nequaquam perficitur.

Sicut enim paſta ſine fermento fermentari non poteſt, ſic cum corpus ſub limaueris, mundaueris, & turpitudinẽ à fece ſeparaueris, cum coniungere, & ſimul miſcere uolueris, pone in eis fermentum, & aqueam terram confice, donec Ixſir fermentetur, & ut paſta fiat

fermen-

fermentũ. Ac ſi diceret qualiter aurum fiat fermentum. Meditamini & uidete, utrum rei fermentum fiat de alio, quam de ſua natura. Inſpicite ergo quomodo fermentum non eſt, niſi de paſta ipſa. Et nota quod fermentum confectionẽ dealbat, combuſtionem uetat, tincturam ne fugiat continet, & corpora lætificat, & inuicem coniungi & ingredi facit. Et hic eſt clauis Philoſophorum, & finis operum, & hac ſcientia corpora emendantur, & eorum opus Deo annuente peragitur. Negligentia uero, & mala de eo opinione, opera corrumpuntur, ut fermentum maſſę, & coagulum lacti ad caſeum, & moſchus in aromatibus. Certus aurei color ad rubedinem, & natura non eſt dulcedo. Ideo de eo ſericum conſtituimus, quod eſt Ixſir. Et de eo conſtituimus encauſtum quod ſcripſimus, & ſigillo regis lutum tingimus, et in eo colorem cœli poſuimus, qui ſe uidentibus uiſum augmentat. Aurum ergo præcioſiſsimus eſt lapis, carens maculis, temperatus quoque, nec ignis, nec aër, nec terra,

terra, nec aqua corrumpere poteſt, fermentum uniuerſale, cuncta rectificans temperata compoſitione, quod flaui ſiue ueri citrini coloris eſt. Aurũ ſapientum coctum, et bene digeſtum, ignea aqua Ixſir conficit. Aurum enim ſapientum eſt pendentius plumbo, quod eſt temperata compoſitione fermẽtum Ixſir. Et è contrario diſtemperatum, diſtemperata compoſitione. Primum enim opus ex uegetabili fit, ſecundum ex animali in gallinæ ouo, maximum eſt ſubſidium, et elementorum conſtantia, ac terra noſtra aurum eſt de eo omne ſericum conſtituimus, quod eſt fermentum Iſir.

TABVLA SMARAG-DINA HERMETIS TRISME-gisti. περὶ χημείας. *Incerto interprete.*

ERBA SECRETO-rum Hermetis, quæ ſcripta erant in tabu-la Smaragdi,inter ma nus eius inuenta, in obſcuro antro,in quo humatũ corpus eius repertum eſt. Verum ſine mendacio, certum,et ueriſsimum. Quod eſt infe-rius,eſt ſicut quod eſt ſuperius.Et quod eſt ſuperius, eſt ſicut quod eſt inferius, ad perpetranda miracula rei unius. Et ſicut omnes res fuerunt ab uno; medi-tatione unius. Sic omnes res natæ fue-runt ab hac una re,adaptatione. Pater eius eſt Sol,mater eius Luna. Portauit illud uentus in uentre ſuo. Nutrix eius terra eſt. Pater omnis teleſmi totius mundi eſt hic. Vis eius integra eſt, ſi uerſa fuerit in terram.Separabis terram ab igne, ſubtile à ſpiſſo, ſuauiter cum

magno

magno ingenio. Aſcendit à terra in cœlum, iterumq́ꝫ deſcendit in terram, et recipit uim ſuperiorum et inferiorum. Sic habebis gloriam totius mundi. Ideo fugiet à te omnis obſcuritas. Hic eſt totius fortitudinis fortitudo fortis, quia uincet omnem rem ſubtilem, omnemq́ꝫ ſolidam penetrabit. Sic mundus creatus eſt. Hinc erunt adaptationes mirabiles, quarum modus hic eſt. Itaqꝫ uocatus ſum Hermes Triſmegiſtus, habens tres partes philoſophię totius mūdi. Completum eſt quod dixi de operatione Solis.

HORTVLANI PHILOSOPHI AB HORTIS MAritimis, *Commentariolus in Tabulam Smaragdinam Hermetis Triſmegiſti* περὶ χημείας.

Precatio Hortulani.

LAus, honor, uirtus, et gloria, ſit tibi Domine Deus omnipotens, cum

dilecto filio tuo Domino nostro Iesu Christo , et Spiritu sancto paracleto. Trinitas sancta , qui es solus Deus & unus,homo perfectus, tibi gratias ago. Quia cum aduersarij huius mundi tran sitoria pernouissem, ne suis delectatio- nibus prouocarer , me ab eodem tua summa misericordia sustulisti.Sed quia uideo infinitos in hac arte deceptos,qui directam non ingrediuntur semitam, placeat tibi Domine Deus meus , ut de scientia quam mihi tradidisti , charos meos ab hoc errore diuertam , ut cum perceperint ueritatem, laudent nomen tuum sanctum & gloriosum , quod est benedictum in æternum,Amen.

PRAEFATIO.

EGo dictus Hortulanus , ab hortis maritimis nuncupatus,pelle Iaco= bina inuolutus , indignus uocari discipulus philosophię.Motus dilectio= ne chari mei. Declarationem certissi- mam Sermonis patris philosophorum Hermetis intendo dicere .Qui sermo, quan

quanquam ſit occultus, tamen exercitium ueri operis in fatigatione meorũ digitorum totam expoſitionem declarauit uerisſime. Nihil enim prodeſt occultatio philoſophorum in ſermonibus, ubi doctrina Spiritus ſancti operatur.

QVOD ARS ALCHEMIAE *ſit uera & certa.*

CAPVT. I.

Dicit autẽ philoſophus: VERVM, ſcilicet eſt, quod nobis data eſt ars Alchemiæ. SINE MENDACIO. Hoc dicit ad deteſtationem illorum, qui dicunt artem eſſe mendacem, id eſt falſam. CERTVM, id eſt expertum. Nam quicquid eſt expertũ, certisſimum eſt, ET VERISSIMVM. Quia uerisſimus Sol per artẽ procreatur. Et dicit uerisſimum in ſuperlatiuo gradu, quia Sol generatus per hanc artem, excedit omnẽ Solem naturalem, in omnibus proprietatibus medicinalibus & aliјs.

QVOD LAPIS DEBEAT DI=
uidi in duas partes.

CAPVT II.

COnſequenter tangit operationem lapidis dicens: QVOD EST INFERIVS, EST SICVT QVOD EST SVPERIVS. Et hoc ideo dicit: Quòd iſte lapis diuiditur in duas partes principales per magiſterium. In partem ſuperiorem, quę ſuperius aſcendit, & in partem inferiorem, quæ inferius remanet fixa & clara. Et tamen iſtæ duæ partes concordant in uirtute. Et ideo dicit: QVOD EST SVPERIVS, EST, SICVT QVOD EST INFERIVS. Illa aũt diuiſio neceſſaria eſt, AD PERPETRANDA MIRACVLA REI VNIVS, ſcilicet lapidis. Quia pars inferior eſt terra, quæ Nutrix dicitur & fermentum. Et pars ſuperior, eſt anima, quę totum lapidem uiuificat, & reſuſcitat, et ideo facta ſeparatione et celebrata coniunctione, multa miracula perpetrantur in opere ſecreto naturæ.

QVOD

QVOD LAPIS HABEAT IN *se quatuor elementa.*

CAPVT III.

ET SICVT OMNES RES FVERVNT AB VNO MEDITATIONE VNIVS. Hic dat exemplũ dicens: Sicut omnes res fuerunt ab uno, scilicet globo confuso, siue massa confusa, meditatione, id est cogitatione & creatione. Vnius, id est omnipotentis Dei. SIC OMNES RES NATAE FVERVNT, id est exiuerunt, AB HAC VNA RE, id est, ex una massa cõfusa. ADAPTATIONE, id est solo præcepto Dei & miraculo. Ita lapis noster est natus, & exiuit ab una massa confusa, in se continens omnia elementa, quę à Deo creata est, & suo solo miraculo lapis noster est inde natus.

QVOD LAPIS HABEAT PATREM *& matrem, scilicet Solem & Lunam.*

CAPVT. IIII.

ET sicut uidemus quòd naturaliter

unum animal generat plura animalia sibi similia. Ita artificialiter Sol generat Solem, uirtute multiplicationis lapidis prædicti. Ideo sequitur PATER EIVS EST SOL, id est aurum Philosophorum. Et quia in omni generatione naturali debet esse receptaculũ idoneum & conueniens, cum quadam cõsonantia similitudinis ad patrem. Ita & in ista generatione artificiali oportet quod Sol habeat sui spermatis, & suæ tincturæ idoneum receptaculum, & sibi consonans, & hoc est argentum philosophorum. Et ideo sequitur, MATER EIVS LVNA.

QVOD CONIVNCTIO PARtium lapidis dicatur impregnatio.

CAPVT V.

Quæ duo, cum sese receperint in coniunctione lapidis, impregnatur lapis in uentre uenti, & hoc est quod postea dicit: PORTAVIT ILLVD VENTVS IN VENTRE SVO.

Planum

Planum eſt,quod uentus eſt aër, & aër eſt uita, & uita eſt anima. Et ego iam ſuperius loquutus ſum de anima, quæ totum lapidem uiuificat. Et ſic oportet, quod uentus portet totum lapidem & reportet, et pariat magiſterium. Et tunc ſequitur quod alimentum recipiat à nutrice ſua, id eſt, à terra. Et ideo dicit philoſophus: NVTRIX EIVS TERRA EST. Quia ſicut infans ſine alimento nutricis nunquam ad ætatẽ perueniret; Ita lapis noſter ſine fermentatione ſuæ terræ, nunquã perueniret ad effectum. Quod quidem fermentum, alimentum dicitur. Sic enim generatur ex uno patre, cum coniunctione matris. Res, id eſt, filij ſimiles patri, qui ſi longa decoctione caruerint, erunt matri ſimiles in albedine, & patris pondus retinebunt.

QVOD LAPIS PERFECTVS *ſit, ſi anima in corpore fixa fuerit.*

CAPVT VI.

POſtea ſequitur: PATER OMNIS TELESMI TOTIVS MVNDI

 EST

EST HIC, hoc eſt, in opere lapidis eſt uia finalis. Et nota. Philoſophus uocat operationem patrem omnis teleſmi, id eſt omnis ſecreti, uel omnis theſauri, totius mundi, id eſt omnis lapidis inuenti in hoc mundo. EST HIC. Quaſi dicat, ecce oſtendo tibi. Poſtea dicit philoſophus: Vis quod te doceam, quando fortitudo lapidis eſt perfecta & completa? quando ſcilicet fuerit in ſuam terram uerſa. Et ideo dicit: VIS EIVS INTEGRA EST, id eſt, perfecta & completa. SI VERSA FVERIT IN TERRAM, id eſt, ſi anima ipſius lapidis, de qua ſuperius facta eſt mẽtio (quod anima dicatur uentus & aër, in qua eſt tota uita lapidis & fortitudo) conuerſa fuerit in terram, ſcilicet lapidis, & fixetur, ita quòd tota ſubſtantia lapidis ſic ſit cum nutrice ſua, ſcilicet terra, quòd totus lapis uertatur in fermentum. Sicut in operatione panis, modicum fermentum nutrit & fermentat magnam copiam paſtę, & ita totum ſubſtantiam paſtæ conuertit in fermentum. Ita uult philoſophus, quòd lapis noſter ſic ſit fermentatus,

quòd

quod ad multiplicationem lapidis, ſit fermentum.

DE MVNDIFICATIONE *lapidis.*

CAPVT VII.

COnſequenter ponit, quomodo debeat multiplicari. Sed primo ponit lapidis mundificationem, & partium ſeparationem, dicens: SEPARABIS TERRAM AB IGNE, SVBTILE A SPISSO, SVAVITER CVM MAGNO INGENIO. Suauiter, id eſt paulatim, non per uiolentiam, ſed cum ingenio, ſcilicet in fimo philoſophico. Separabis, id eſt, diſſolues. Quia diſſolutio, eſt ſeparatio partium. Terram ab igne, ſubtile à ſpiſſo. Id eſt, feces & immundicias, ab igne, aëre & aqua, & à tota ſubſtantia lapidis, ita quòd lapis ibi remaneat mundiſsimus ſine ſorde.

QVOD PARS LAPIDIS NON FIxa, *debeat ſuperare partem fixam, eamq; eleuare.*

CAPVT VIII.

ET lapis ſic præparatus, eſt idoneus

ad multiplicandum. Et nunc ponit eius multiplicationem, & facilem liquefactionem in uirtute ingreſsibili, tam in duris corporibus, quã mollibus, dicens: ASCENDIT A TERRA IN COELVM, ITERVMQVE DESCENDIT IN TERRAM. Hic eſt ualde notandum, quòd quamuis lapis noſter in prima operatione diuidatur in quatuor partes, quae ſunt quatuor elementa, tamen ſicut dictum eſt ſuperius, Duæ eius ſunt partes principales. Vna quæ aſcendit ſuperius, quæ dicitur non fixa, & alia quæ remanet inferius fixa, quæ dicitur terra, ſiue fermentum, quæ totum lapidem nutrit & fermentat, ut dictum eſt. De illa uero parte non fixa oportet habere magnam quantitatem, & dare lapidi, qui factus eſt mundiſsimus abſq; ſorde; toties per magiſterium, donec totus lapis uirtute ſpiritus deferatur ſuperius, ſublimando & ſubtiliando. Et hoc eſt, quod philoſophus dicit, ASCENDIT A TERRA IN COELVM.

QVO-

QVOMODO LAPIS VOLAlatilis *sit iterum figendus.*

CAPVT. IX.

POstmodum, huncipsum lapidem sic exaltatum oportet incerari cum oleo ab ipso lapide in prima operatione extracto, quod dicitur aqua lapidis, & toties assare sublimando, donec uirtute fermentationis terræ cum ipso exaltatæ, totus lapis iterato descendat de cœlo in terram, & remaneat fixus & fluens. Et hoc est quod dicit philosophus: ITERVMQVE DESCENDIT IN TERRAM, ET SIC RECIPIT VIM SVPERIORVM sublimando, ET INFERIORVM descendendo, id est, quod corporeum est, fiet spirituale sublimando, et quod spirituale est, fiet corporeum descendendo.

DE FRVCTV ARTIS, ET *efficacia lapidis.*

CAPVT X.

SIC HABEBIS GLORIAM TOTIVS MVN-

MVNDI, id eſt, hoc lapide ſic compoſito, gloriam huius mundi poſsidebis. IDEO FVGIET A TE OMNIS OBSCVRITAS. Id eſt omnis inopia, & ægritudo. Quia lapis ſic factus, omnis ægritudinis eſt curatiuus. HIC EST TOTIVS FORTITVDINIS FORTITVDO FORTIS. Quia nulla eſt comparatio aliarũ fortitudinum huius mundi, ad fortitudinem huius lapidis. QVIA VINCET OMNEM REM SVBTILEM, ET OMNEM REM SOLIDAM PENETRABIT. Vincet, id eſt uincendo conuertet Mercurium uiuũ congelando, qui ſubtilis eſt, & alia corpora dura, ſolida, et firma penetrabit.

QVOD MAGISTERIVM IMItetur creationem uniuerſi.

CAPVT XI.

POſtea dat exemplum philoſophus de Compoſitione lapidis ſui, dicẽs: SIC MVNDVS CREATVS EST, hoc eſt, Sicut mundus creatus eſt, ita & lapis

lapis noſter factus eſt. Quia primitus totus mundus , et omne quod fuit in mundo, fuit una maſſa confuſa, ſeu chaos confuſum , ut ſuperius dictum eſt,et poſtea per artificium ſummi creatoris, diuiſa eſt iſta maſſa in quatuor elementa, mirabiliter ſeparata et rectificata,propter quam ſeparationem diuerſa fiunt.Ita poſſunt fieri diuerſa, aptatione noſtri operis per ſeparationē diuerſorum elementorum à diuerſis corporibus. HINC ERVNT ADAPTATIONES MIRABILES. Id eſt, ſi ſeparueris elementa, fient mirabilia cōpoſita, apta noſtro operi in noſtri lapidis compoſitione, per coniunctionē elementorum rectificatorum. QVARVM, id eſt, de quibus mirabilibus aptis ad hoc, MODVS,ſcilicet operandi datus, EST HIC.

INSINVATIO AENIGMATICA, *quæ ſit materia lapidis.*

CAPVT XII.

ITAQVE VOCATVS SVM HERMES TRISMEGISTVS. Poſtquàm philo-

philoſophus docuit compoſitionem lapidis, hic docet occulto modo, de quo fiat lapis noſter. Prænominãs ſeipſum, ut diſcipuli ſui ad hanc ſcientiam peruenturi, de eius nomine perpetuo recordarentur, tũ tangit, de quo ſit, dicens: HABENS TRES PARTES PHILOSOPHIAE TOTIVS MVNDI. Quia quicquid eſt in mundo, habens materiam et formã, compoſitum eſt ex quatuor elementis. Vnde infinitę ſunt partes mundi, quas omnes philoſophus in tres partes principales diuidit, ſcilicet in partem Mineralem; Vegetabilem, et Animalem, de quibus coniunctim uel diuiſim, philoſophus habuit ſcientiam ueram in opere Solis. Et ideo dicit, habens tres partes philoſophię totius mũdi, quæ partes continentur in unico lapide, ſcilicet Mercurio philoſophorũ.

QVARE LAPIS DICATVR *perfectus.*

CAPVT XIII.

ET ideo uocatur lapis iſte perfectus;

ctus, quia in se habet naturam mineralium, uegetabilium, et animalium. Est enim lapis trinus et unus, quatuor habens naturas, scilicet quatuor elementa, et tres colores, scilicet nigrum, album et rubeum. Vocatur etiam granum frumenti, quod nisi mortuũ fuerit, ipsum solum manet. Et si mortuum fuerit, ut dictum est superius, cum coniungitur in coniunctione, multum fructum affert, uidelicet completis operationibus supra dictis. O lector chare, Si scis operationem lapidis, tibi dixi ueritatem, et si nescis nihil tibi dixi. COMPLETVM EST QVOD DIXI DE OPERATIONE SOLIS, id est, completum est, quod dictum est de operatione lapidis, trium colorum, et quatuor naturarum existentium, ut dictum est, in unica re, scilicet in solo Mercurio philosophico.

FINIS.

INCIPIT LIBER CONSILII CONIVGII

de massa Solis & Lunæ, cum suis compendijs.

ON LEGITVR A DIVINA munificentia maius emanasse donum sapientię. unde Hamuel, Recommenda memoriæ, exorna conscientiam, magnifica scientiam. Qui enim spernit scientiam, spernit illum deus sublimis, & gloriosus. Sapientes uero, & electi serui Dei, quorum unus post alium hanc sibi hęreditauit sapientiam, gratia & dono Dei, cuius nomen domini sit benedictum, ut sibi memoriam facerent perpetuam posteris, de hac libros suos conscripserunt, typicis & tropicis locutionibus uelatos. Nisi enim hanc sapientiam posteris descripsissent sæculis, obliuioni debita perissent, sicut & domini eius mortui sunt. Sunt enim libri uasa memorię & fama perpetua sapientum.

Ne

Ne autem hęc ſapientia & donum Dei altiſsimi hilariter elargita microcoſmo, ad interitum tenderet, Deo uolente, philoſophi & Prophetæ ſcientiarum domini huius ſapientiæ ſeries in ſcripturis depoſuerunt, uelatas, propter plures cauſas. Prima eſt Hamuelis in ſeniore, Vt attribuerēt illā domino glorioſo, ut reuelaret illā cui uellet, & prohiberet eā à quo uellet. Nam ut dixit Morienes ad regem Kalid. O bone Rex ſcire te conuenit quod hoc magiſteriū, nihil aliud eſt, niſi ſecretum ſecretorum, & archanum Dei altiſsimi & magni. Ipſe enim hoc magiſterium ſuis Prophetis mandauit, quorum animas in Paradyſo ſuo collocauit. Si autem ſapientes qui poſt illos fuerunt, ſuas diſpoſitiones de qualitate uaſis in quo conficerent non inueniſſent, nunquam ad huius magiſterij perfectionem peruenire potuiſſent. Et in eodem libro poſtea alibi dicitur: Et ſcire te conuenit quod intentio omnis hominis, hanc ſcientiam puram & diuinam inquirentis, nihil aliud arbitrari debet, niſi donum Dei altiſsimi &

magni, qui eam seruis suis commendat, cuius nomen semper sit benedictũ. Secunda causa est, in libro luminum Rasis. Postquam multa de dispositione artis docuisset, dicit. Quamuis omnia dilucide præmissa sint, idoneum tamen arbitror quam plurima sub ænigmatis specie inuolui. Si enim omnia prout se habent, uellem enodare, nullus ultra prudentiæ locus esset, cum insipiens sapienti æquaretur, nec sub circulo solari seu Lunari quisquam mortalium paupertate nouerca, medias angustias desleret. Tertia causa uelationis huius scientiæ legitur, ne detur occasio malignandi prauis, hæc scientia occultatur in uerbis obscuris, unde bonis celari non debet. Dicit Assiduus, Quidam ex Philosophis dominum timentes, non tam sublime, nec tam præciosum hoc magisteriũ habuerunt. Immo opus suũ potens, & manifestum scribere uoluerunt. Sed expauescebant hæc agere, eo quod mundum deleret, & opus arandi & serendi plantarum periret. Ergo non frustra libros suos scripserunt uelatos,
nec

nec euentui composuerunt. Quarta causa obscuritatis, legitur in fine turbæ Philosophorũ. Vbi dicitur. Nisi enim nomina multiplicarentur in hac arte nostra, sapientiam nostram pueri deriderent. Quinta causa est Mundi Philosophi in turba, dicit enim. Si plebi uenditores hanc mineram agnoscerent, nõ uenderent eam tam uili præcio, Arsubteres in eodem libro, Et si Reges eam agnoscerent, non sinerent eam ad pauperes deuenire. Libri autem Philosophorum quanquam obscuri, tamẽ ualde utiles sunt ingeniosis hanc scientiam inquirentibus, quæ sine literarum cognitione haberi non possunt. Vnde Pitagoras in turba. Quanto plus libros legebam, tanto magis agnoscebam. Et Mirtiganus ad Horsoicum. Narrasti frater de argẽto uiuo, & intùs quod est magnesia, & iussisti libros Philosophorum legi, & experiri. Et Morienes ad Kalid regem dixit. Quod iam diximus tu bene intellige, & intellectum memoriæ commenda, & iuxta suum ordinem illa dispone, & in eorum dispositione

frequenter ſtude , quia eius frequens ſtudium uiam rectam tibi oſtendit. Ita ut eam uideas, nec amplius à te celari poſsit. Raſis in libro luminum. Cum ergo noſtrorum ſtatuum ſcripta omnia diligenter & ſerio proſpexeris, ſi uniuerſa ad propriam formam reducere ſtudeas, uoti nullatenus ceſſabitur effectus. Propterea artifici ſumme uidetur neceſſarium ſcrutari, æſtimare, diligere, nam inquirendo & eliciendo libros noſtros ſic appetunt, quod amando repertos colligant, & ſeruent. Nec in his alicuius temporis diſpendium impendere te pigebit. Cui autem hæc tria deficiunt, nec librorum delitijs ditari merebitur. Hamuel commentator Senioris ſe excuſans, quod ſapientiam ſuam in figuris deſcripſit, dixit, Propinquius eſt illud intellectui ſubtiliter proſpicientis, & cognoſcentis terminos ſapientiæ, ex ſermonibus typicis & obſcuris, cum contulerit illos ſermones, illis imaginibus & figuris, unum aperiet tibi reliquum, nec tegitur aliquid ſuper lapide occulto. Idem etiam commentator ſuadens

dens libros legere ſuos, diffuſe loquitur, cauſſam ſubiungens, dicit. Ego autem ut portaretur memoria mea à poſteris in iſta arte, ſedi ſolitarius, conſiderans libros antiquorum, inquirens à quolibet nobiſcũ ſedentibus, ſcientiam hanc inquirentibus, quos cũ alloquerer, non intelligebant me, habebant enim præ manibus libros qui deſcribunt eis ſpecies, & res uanas, quas noſcunt, qui his occupantur. Et hæ ſunt res quæ deteriorant occupantes, & ipſi incumbunt ſuis commixtionibus, deuiantes à ueritate, & ignorãtia excœcati, quorum nullus auſus eſt exponere, neç litteram unam ex dictis Philoſophorum. Eſt autem opus cum ſapiens ſim, & aperta mihi cætera ſint, & nouerim occulta, ut exponam uerba ſapientum, et perueniam per illam expoſitionẽ ad ueritatis manifeſtationem. Poſt eorum manifeſtationem, ut manifeſtaretur ſtudentibus in illis, & aperirentur faſtidientibus in illis, & impatientibus, & ſufficientiam habẽtibus in his, quę præ manibus habent ex ignorantia. Sed cum non ex-

plano aliquid ex eis, erit liber meus tanquam ipsius sapientis, & uerba mea, & uerba sua, uel illorum, & mihi attribui, quod est inconueniens, & dedecus illi qui hoc facit, quia appetit iactantiam. Veruntamen si fui cum magno labore in scientia, & aperti sunt mihi tropi eorum occulti, & manifestum est mihi quod occultauerunt, & apprehendi per scientiam quod occultauerunt, debeo hoc appropinquare intellectui successorum meorum, sermonibus in aperto uelatis, significantibus intellectum occultum, & uelatum, ut hoc sit apertum & uelatum.

Est enim apertũ studiosis & sapientibus, & intelligentibus, & inuestigantibus. Occultum autem insipientibus, quod nisi sic fecero, non manifestabo industriam meam, præ cæteris, & erunt dicta mea tanquam propositio sine demonstratione, quod non feci sic. Et scito quod qui percipit scientiam uno modo, nõ latebunt ipsum dicta expositionis meæ, & maximè ad quos peruenerint libri mei. Et Deus sit mihi testis super

per uos, ut nõ prohibeatis eos qui sunt digni ex fratribus nostris, & non pandatis ea indignis, aliâs indigne ageretis, & contra conscientiam, & merebimini pœnam à Deo, cuius nomen glorificetur.

Commissa enim est uobis hæc scientia, ut subueniatis fratribus nostris pauperibus, & Deus retribuet. O quantum est honoratum ex his assignationibus, & argumentis Philosophorum, per libros eorundem inquirendos. Hæc omnia dixit Senior. Ego inter sapientiæ amatores minimus ipsorum ex eo inuitatus, quorum experientiam non attingo, ocium cupiens euitare fructum studij mei longinqui, & laboris immensi, propter quod multis annis laboraui cũ diligentia, & assiduitate, inquirendo, & æstimando, & multas noctes insomnes duxi, degendo diebus multis. Iam habito dono domini mei Dei consecutus, dignum duxi non solum intellectui qui locus est specierum intelligibilium, uerum scripturæ quæ gazophilatium sapientiæ Dei est, fore mandandum, ne

quam auarum possessorem, & degenerem me scientia dignaretur deponere, procuraui. Primo in laudẽ Dei datoris scientiæ, & ad utilitatem fidelium eius. Hanc etenim scientiam inquirentibus, necessarium est habere mentes purificatas Deo, cum sit donum & secretorũ secretum Dei, & soror Philosophiæ, ac Philosophorum, quia habet esse à Deo per inspirationem. Singulariter uero motus, ut proprium munus habeat, uirtus societatis, non errantis, sed uere existentis in intelligentia principiorum, & scientiarum & conclusionum artis per expositionem trium uerborum, & Clauis sapientiæ maioris, uolui specialissime declarare, ut multorum sapientum dubiam aciem mentis figat. Quia uero problema diuersorum Philosophorum commutando exponere decreui, de uiro artis, & muliere eius. Hunc librum Consilium coniugij de massa Solis & Lunæ uolui nuncupare. In quo prius de minera artis eloquar, exponendo secreta secretorum.

Secundo de Regimine eius. Tertio

ponam

ponam Carmē trecentorum uerſuum, & commentabor, dicta Philoſophorū, & exponendo ſocietati quidquid obſcurauerunt pro poſſe ſuo, & celauerūt præ patribus & filijs, comprehendens in ſumma, quod ipſi in millibus paſsibus librorum expanderunt ſepultum, tropicis & typicis locutionibus, & magnis obſcuritatibus inuolutum. Sed quia lapis ſapientum in cauernis planetarum occultatus eſt, id eſt in definitione Solis & Lunæ, ac Planetarum reliquorum, à quibus ducam exordium.

Sol, ut dicit Algahel, eſt mundi occulus, ſplendor firmamenti, pulchritudo cœli, orbium uiator, fons totius caloris, Planetarum rector, horarum diuiſor, gratia & honor Dei. Luna, ut ait idem, eſt cœli purpura, Solis ſectatrix, & ęmula, malefactorum reuelatrix, nauigantium ſolamen, roris nutrix larga, præſagium tempeſtatis, domina humiditatis. Sol dicitur quaſi ſuper omnia lucens, Luna quaſi luce lucens aliena, quia ipſa non lucet de ſe, ſed omnem ſplendorem ſuum à ſole mutuat. Her-

mes, Sol etiam eſt dominus corporum, & lapdium, & eſt nobilior eis, quoniam eſt rex eorum, & ipſorum copia, quod non corrumpit terra, nec aqua, nec ignis, nec minuitur in igne. Sed ignis ipſum rectificat, & humectat, & non comburunt ipſum ſulphura corrumpentia, quia natura ipſius eſt ęqualis, clara, & recte temperata, propter quod extulerunt ipſum Sapientes, & magnificauerunt ipſum, & poſuerunt ex ipſo compoſitionem Elixir magni lapidis, quoniam eſt ſubſtantia æqualis, permanens, fixa, longitudine æternitatis. Hoc quidem Elixir eſt de complexione ſubſtantiæ auri, quia eſt calidum & humidum, & eſt Elixir hoc in corporibus, ſicut Sol in Stellis, quare Sol eſt rex Stellarum, & lumen earum, & per eum complentur res terræ, ex plantis, fructibus, & mineris. Etenim retinet omne corpus, & retinetur ab eo. Et eſt fermentũ duorum Elixirium, albi & rubei, & non rectificantur niſi per ipſum, & non complentur per aliud, ſicut paſta, quæ non completur niſi per fermen-

fermentum. Et est hoc fermentum in Elixir, ſicut coagulum in lacte, & ſicut muſcus in colore bono.

Luna uero ſponſa Solis eſt, coloris cœleſtini, uicina complexioni Solis, & eſt domina humiditatis, ex qua cuncta procreantur adiutorio Solis. Mercurius uero mercantum dominus eſt, qui aurum & argentum, & gemmas latere uolentia in luto, mercatoribus adinuenit. Et Mercurius eſt pars materiæ omnium metallorũ. Et eſt ex ſicco terreo, & ſubtili, & humido unctuoſo, inaduſtibili, uehementer & optime uniuerſaliter complexionato, niſi quod uergit ad humidum aquoſum, unde ratione humidi humidantis fluit in frigido, quærens iter alienum, & fugit in igne. Et ratione humidi unctuoſi, inaduſtibilis, & uehementis complexionis, non aduritur, ſed totum ſublimatur. Nam humidum unctuoſum motum ab igne, trahit ſecum ſubtile ſuum ſiccum omnino, ita quod poſt ſe nullas reliquit feces, & ratione ſicci fluit globoſe, & non madidat illud quod tangit, nec adhæret ratione uehemen-

uehementiſsimæ complexionis, & ex ſoliditate partium denſarũ priuatarum raritate, põderoſum eſt. Et ſuper ipſum natant lapides, & metalla omnia, prȩter aurum quod petit fundum. Ex quo eliciere poteris maximum ſecretum, ſcilicet naturarum ſymbolum, & ſimilitudinem magnã. Et ſciendum quod Sol & Luna & Mercurius digeſta ſunt calore temperato. Mars uero & Venus calore igneo excedente temperiem adu ſtiuam. Et hic calor dicitur opteſis. Calore uero molendeſi, qui eſt defectiuus, ac eius parte digeritur Iupiter & Saturnus. Et ſciendum quod Mercurius purus, id eſt optime complexionatus, eſt in Sole & Luna, & ſeipſum ſoluere reperitur, licet ſit materia, uel potius pars materiæ omnium aliorum. Et poſtquã ad ſuam ſpȩciem eſt productus, naturæ beneficio ratione ſuæ optimæ complexionis, ultra corrumpi non poteſt, ſed alia corruptibilia metalla, ex eo habent generari. Contingit ex eo quamdiu eſt in fieri, non in facto eſſe, ſcilicet digeſtione opteſi & molendeſi. Et ex

his

his & per hæc,quæ dicta sunt,ꝑparauerunt sapientes lapidem suum de meliori minera , quam possunt inuenire. Vnde Geber,qui prima naturalia ignorauit, iam multum remotus est ab arte nostra,quia radicem non habet ueram, super quam intentionem suam fundet. Qui uero principia sciuerit naturæ & caussas, & essentias, nõ tamen adeptus est uerum finẽ & profectum artis huius occultissimæ, habet tamen faciliorem aditum. Et hic parum remotus est ab artis introitu. Qui uero sciuerit omnia principia, & causas mineralium,& generationis modum,quæ ex intentione naturæ consistunt, parum quidem aufferetur ab eo de operis complemento , quibus non potest scientia nostra perfici.

Lapis Philosophorum est rex de cœlo descendens , cuius montes sunt argentei , & riuuli aurei, & terra lapides, & gemmę pręciosæ. Ecce iam omnes species artis enumeratæ sunt. Assiduus , scito fili quod opus Philosophorum & Prophetarum nõ fit nisi in solo

argento uiuo, quoniã illis in omnibus rebus cogitantibus, & ad argenti uiui scientiam peruenientibus, nesciebant quod argentum uiuum accipiant, quo operantur. Ideoq; in naturis, & in accidentibus, quæ omnia alterant, cogitationem & complexionem iterauerunt. Cum autem super lapidem eorum quieuerit intentio, & notum habuerunt, quod ex hoc lapide procedit argentum uiuum, quod uoluerũt quidam ex ipsis ualde celare, omnibus nominibus nominauerunt, & omni operi, & rebus ipsum assimilauerunt. Quidam uero tantum uno nomine, quod est lapis, aquam uero quæ ex eo uel ex ea uel ab eo extrahitur, argentum uiuum nominauerunt, quod diuiserunt in duas partes, quas illos oportuit duobus nominibus nominare. Quidam enim dixerunt cœlum & terram. Quidam masculum & fœminam, quidam lapidem & aquam, quidam spiritũ & corpus, quidam ouum & gallum, quidam hominem & magnesiam, quidam uile ac carum & stercore tectum, ad quod uix

poterit

pôterít peruenirí , quod homines ac pueri in plateis et uijs pretereunt,id est, humidum, quorũ expositio in sequentibus apparebit. Vnde Rasis in lumine luminum. Sapientes quidam in uno scilicet humido, quidam in duobus scilicet masculo & fœmina,quidam in tribus, scilicet spiritu, anima & corpore, scilicet aqua, terra, & tinctura, quidam in quatuor, scilicet elementis, subsistere uolunt. Sapientes tamen dicunt, quomodo quinq; elementa ex radice una scilicet ære Philosophico pullulant, scilicet quatuor elementa, calidum, frigidum,humidum,& siccum,& quinta essentia,quę nec est calida,nec frigida,nec humida, nec sicca, nullo alterius generis adueniente. Nam & seipsum dissoluit, & coagulat seipsum, albescit,& rubore decoratur, seipsum croceum facit, & nigrum , præterea seipsum desponsat,id est,spondet uniri,quia natura naturæ congaudet,propter uicinitatem,id est proximitatem naturæ, inter illa, & à seipso concipit, quia unum est genus omnium illarũ specierum, scilicet masculi

ſculi & fœminę, & ſpiritu Lunę, & natura naturam uincit, & natura naturam continet, quouſq; finem operis acceleret. Adomat. Sciatis quod non eſt niſi res una, quæ patrem habet & matrem, & eius pater & mater eum nutriunt, atq; paſcunt, nec ipſe à ſuo patre & matre in aliquo differre poteſt. Hermes, cuius pater eſt Sol, mater uero Luna. Et Aſsiduus cuius mater eſt uirgo, & pater non concubuit, ergo eſt generatio caſta. Et iterum Hermes dicit, nõ conuenit rei, niſi quod propinquius eſt ei ex natura. Et ſtatim adiunxit. Humiditas autem eſt ex dominio Solis. Et dicit Dantinus. Quod omnis res artis huius, non eſt niſi de eo, & cum eo. Quia omnis tinctura à ſuo ſimili procedit. Et Actorienes, Quod tres ſpecies ad totũ magiſterium ſufficiunt, ſcilicet fumus albus, id eſt uis quinta, id eſt aqua cœleſtis, & Leo uiridis, id eſt æs Hermetis & aqua fœtida, quę mater eſt omnium, ex qua, & per quam, & cum qua præparant ipſum in principio & in fine. Has igitur ſpecies tres, & eius confe-

ctiones

ctiones nemini detegas. Sed ſtultis hoc magiſterium circa quamlibet aliam rem quęrere, & quærendo errare contingit, quia ad eius perfectionem non peruenient, donec Sol & Luna in unũ corpus redigantur, quod niſi Deus uoluerit, nunquam fiet. Et Ariſtoteles in epiſtola ad Alexandrum dicit. Quod huius artis duo ſunt lapides principales, albus et rubeus, mirabilis naturæ. Albus in occaſu Solis incipit apparere ſuper facies aquarũ, abſcondens ſe uſq; ad mediam noctem, et poſtea uergit in profundum. Rubeus uero ex oppoſito operatur, quia incipit aſcendere ſuper aquas in ortu Solis, uſq; ad meridiem, et poſtea deſcendit in profundum. Et in alia epiſtola dicit, Aqua inſtrumentalis in arte intelligitur eſſe duorum, quorum unum ſoli, alterum Lunæ deputatur, et iam archanum cœleſte patefeci. Et Kalid in his duobus lapidibus quos deſignaui, eſt quatuor naturarũ relictarum perfectio, quorum alter eſt uir, id eſt Sol: alter uero uxor, id eſt Luna. Et Hamuel commentator. Hæc eſt

magnesia nobilis, quam commendauerunt omnes Philosophi, quę ex multis uocabulis una est res, et sunt duæ aquæ diuinæ, Lunaris scilicet et Solaris. Nec una ex eis operatur sine alia. Et Hermes dicit. Quod lapis iste est secretum totum, & uita uniuscuiusq; rei, & omnis homo indiget eo. Et hæc est aqua, quæ est in tritico fermentum, & oliua oleum, & in persicis gummi, & in omnibus arboribus fructus diuersi, & principium generationis hominis est ex ea, & est uiuum, quod non moritur, quam diu mundus est, quia est caput mundi, id est humor. Rasis in libro luminum, Superuacue uidetur tibi illud nominare, et designare, quia nunquam à te recedit, quia si morieris, tecum morietur. Sed si interierit, cum ipso obibis mortē. Et in eodem libro de minerarū arte, sic loquitur, sed diffusus est sermo. Oleum quoq; suscipiens colorem, id est splendorem solarem, ipsum sulphur est. Idem etiam est æs. Ergo Plato dicit, omne argentū uiuum sulphur, sed non è conuerso, et omne aurum æs, et non

omne

omne æs aurum. Textus. Sed omne oleum ſoli comparatur atq; auro. Ergo Hermes pinguedo eſt ex dominio Solis. Et humiditas ex dominio Lunæ, quia omnis frigidi oleum eſt humiditas, et omnis calidi oleum eſt pinguedo. Textus. Atq; ſecundario mortem reſpiciendo ab ipſo oleum exprimitur, ſed propter ſiccitatem terræ, poſtquam totus uapor æris, eſt extractus in aqua ſibi ſimili. Dicitur etiam opus mortis, propter rubiginē. Vnde Theophilus, Dico uobis quod ferrum non fit rubiginoſum, niſi per aquam illam. Et ipſa eſt quæ laminas tinxit, Et Bonellus. Ego autem dico uobis, Sumite ferrum facientes inde tabulas, poſtea aſpergite eas ueneno, & ponantur in uas, cuius os bene claudatur &c. Et propter nigredinem in opere primo & ſecundo apparentem, dicitur Mars. Vnde Florus. Et ſcitote quod prima nigredo ex natura Martis fit, & ex illa nigredine exortus eſt rubor, qui nigrum emundauit, & pacem interfugiens, & non fugiens ordinauit.

Est enim Mars deus belli. Textus. Quod autem fex, id est nigredo atq; tin ctura emittitur, aqua uocatur perpetua & incorruptibilis, fex ipsa dum nigre= scit, magnesiæ nomen usurpat. Glosa in turba. Ablue donec exeat nigredo, quã quidam nummos uocauerunt. Et Gra= dinon ait. Rebus artis nostrę semel con tritis, & coctis inuenietis nigredinem, & illud est plumbum sapientum, de quo dixerũt, nummi nostri nigri sunt. Textus. Alba fex ipsa plumbũ album nominatur, id est stagnum. Ipsa quidẽ Mercurio ascribitur, & ipsa est oleum, quod cum digniori administratione præparata, ipsum aurum uiscosum, & attramentum nominant, & gummi ru= bicundum, & Auripigmenti rubei sibi nomen assumit, quia est pinguedo au= ri, & tota eius tinctura. Textus. Natura quinta ipsa est Veneris apud Philoso- phos, quæ nec calida nec frigida, nec humida, nec sicca est, sed medium. Ea etiam Auripigmentum croceum, & Iris, pro multiplici eius colore dicitur. Est enim lapis à quo procedit omnis

color, ipsa est aqua perpetua, alba quidem, quando primo candida apparet, hinc etiam albumen oui, & acetum, aqua marina & almizadir, & similia his nomina attribuunt. Ex hac quidem aqua, & ex hoc corpore argentũ uiuum mutatur. Et sicut candor in rubeum se transformat, sic hoc oleum occultum & secretum in candido amplius argenti uiui quod iam prædictum est, totius operis exordium & radicem firmat. Et cum perfectum fuerit stagno, uel plumbo uel æri supra positum, in argenti optimi speciem conuertit. Ipsum quoq; deinceps de auri tinctura produci possibile est. Et tandem rubescente, oleum scilicet sulphuris cũ argento uiuo, quod de candido corpore habet esse, desponsandum erit ex aqua æris candor, et serenitas argenti uiui, quæ album efficit, et ipsa est rubea, post candorem, namq; rubescit. Hoc itaq; oleum et argentum uiuum in unum redacta, unum quiddam constituunt, unde uetus et commune sentit prouerbium, et est sermo sapientis. Seruus rubicundus candidã

duxit uxorem, et per conceptionem seminis grauida, peperit filium, qui omnes suos progenitores, id est Solem et Lunam, superat. Cum igitur Argentum uiuum ex candido corpore procedit, oleo, id est sulphuri sociatur. Glossa, argentũ uiuum de argento sociatur oleo, id est pinguedini solari, quæ masculus est, et illa fœmina. Textus. Etiam habet argentum uiuum nomine ulterius designandum. Nam quæ corpora candida et rubea sunt commixta uel admixta, totum hoc, corpora quatuor nuncupamus. Sic igitur de argento uiuo in corpore magnesiæ, id est per corpus candidi, et rubicundi solutum, cognoscunt congelari. Etiam Hermes in libro ducatus, qui est unus de 7. dicit. Fiducia in duabus rebus consistit, quibus tertium adiungitur, et est idem dictum quod prius. Et idem alibi dicit, Tres facies, id est, spiritus uidi, ex uno patre natas, id est una progenie, quia ipsorum est unum genus, quarum una est in igne, altera in aëre, tertia in aqua. Quia scilicet Hamuel commentator senioris,

nioris dicit. Est aqua uitæ triplex, quia est unum in quo sunt, scilicet aër, ignis, et aqua, in qua est anima exorta, quam uocant aurum, et uocant eam aquam diuinam. Textus. Quas scilicet facies pater eorum coniunxit, pater id est genus unum, quia homogenea sunt, ideo symbola, et cum uidit eas esse coniunctas, scilicet naturas tres, quia sese congaudent, tunc uno ore locuti sunt, scilicet illæ tres naturæ coniunctæ in aqua, dicentes, eas quæsitum quatuor elemẽtorum naturas, scilicet in terra, quia in corpore mortuo sunt quatuor, Calidũ, humidum, frigidum, et siccum, et ista uniuntur per aquam illam, quæ omnia operatur, scilicet uiuificat, mortificat calcinando, et cætera soluit, et se cum terra coagulat. Textus. Quas scilicet naturas quatuor formicæ, id est nigredo de uentre terræ æris Philosophici, prius eduxerunt in aquam, quæ nec est calida, nec humida, nec frigida, nec sicca, sed medium omnium in corruptibile, coniungens tincturas fixas. Et Lucas philosophus. Comburite æs, id est

comburite argentum, et comburite au-
rum, quod nõ eſt niſi unum, combure,
combure, quia comburere eſt dealbare,
ſcilicet prima et ſecunda dealbatione.
Et rubeũ facere eſt uiuificare, quod eſt
ultimũ operis. Et idem ſubiungit. Defi-
nitio artis huius eſt, corporis liquefa-
ctio, id eſt ſolutio in aquam, et animæ à
corpore diuiſio, animæ quoq; corpori
ſuo mundo reaſſotiatio. Aes enim no-
ſtrum habet animam, et corpus, ſicut
homo. Oportet ergo dirui corpus, et a-
nimam ſeparare ab eo, quod non pe-
netrat corpus, ſed anima, id eſt tinctura
in aqua, quæ eſt ſubtilis et tingens
ipſum corpus, id eſt terram mortuam,
penetrat, et ita eſt corpus, et anima in
natura. Et ſubiungit pulchrũ ænigma
et obſcurum, quod ſplendor Saturni, id
eſt nigredo ſolaris, quæ eſt ſpiritus eius,
et tinctura, dum ſcandit in aëra, id eſt,
dum reſoluitur in uaporem aëreum in
aqua ſua, ex qua eſt prius, non apparet
niſi tenebroſus, id eſt, uiget, et tunc na-
ſcitur proles Philoſophorum. Textus.
Mercurius, id eſt Stilbon, quaſi ſtillans
bonum

bonum,radio ſolari,id eſt ſplendori Solis, occurrit, ut coniungatur lumen lumini, et albificetur poſt ſummā nigredinē. Textus. Et argentū uiuum,id eſt aqua uiua uirtute ſua ignea,id eſt ſolari, quæ potentior eſt igne, corpus ſcilicet mortuum uiuificat, id eſt rubificat, et perficit, id eſt, figit. Præterea de lapide iſto impari,Caſtis in turba dicit.Si uultis ad perfectionē nummum noſtrum, id eſt æs experiri, inſpicite, ſi eſt aqua inpalpabilis,id eſt munda, & purgata à nigredine, ſcilicet quod eſt oleū, quod quaſi fruſta deſuper natare conſpexeris,& congregatur,& in aquam candidam conuerſum fuerit, quod ſi tale inueniatur,eſt aptum,quia aliter non tingit.Raſis.Spiritus in corpora habet ingreſſus,quum adeo munda & purgata ſubiaceant. Et hæc radix eſt præcipua huius negocij.Sequitur.Et ſcitote quod ſi aliud quidquam præter æs noſtrum, & aquam noſtrā ſumitis, & in aquam noſtram rigatis, nihil uobis proficit. Si uero æs noſtrum per aquam noſtram rigatis, ueritatem inuenietis. Et ſubdit,

Per Aes nostrum, & aquam nostram, permanentem, Philosophi significauerunt in hoc lapide, quem etiam lento igne coqui iusserũt, quæ utiq; duo sunt, lapis noster nummosus, scilicet æs & aqua. Et sunt etiam id de quo dixerunt sapientes, quod natura, natura lætatur, propter propinquitatem naturæ in illa duo, id est masculum & fœminam, ac aquam nostram, & est eiusdem naturæ scilicet aqua illorum duorum, id est Solis & Lunę, inter quæ maxima consistit propinquitas, quæ nisi esset tam cito, non conuerterentur, scilicet in unum. Et Castis in turba. Quod non exit ab homine nisi homo, nec ex uolatili nisi uolatile. Et natura non emendatur, nisi per naturam. Ex ea quidem & non ex alia colitur ars, quam nisi capiatis, & rigatis, non bene agitis. Iungite ergo masculum, id est Solem filium, scilicet sorori suæ, id est Lunæ odoriferæ, id est per odorem seu fumosam euaporationem, & uobis artem gignent, & nolite eis alienum ingerere puluerem, nec rem aliam, præter aquam suam, & subdit.

dit. O quam præciosissima, & mirifica est, serui huius rubei, id est Mercurij rubificati, natura. Ipse enim est sine quo regimen operis stare non potest. Et dicit Rasan. Quod natura illa masculus est, & fœmina; & inuidi uocauerunt eam magnesiam, eo quod in eo est maximum archanum.

Et Assaracus. Qui ueritatem uult consequi, capiat Solis humorem & spiritum Lunæ, quia sulphur sulphure continetur, & humiditas humiditate. Et Arsuberes, sulphur sulphure, id est argentum uiuum cum ære. Omne enim argentum uiuum sulphur est, sed ambo sulphura sunt incombustibilia, & humiditas humiditate, id est Mercurius humiditate æris. Et Constans dicit, Nihil aliud curare, nisi quomodo duo sunt argenta uiua, uidelicet fixum in ærę & uolatile fugiens in Mercurio. Et inuidus dicit, quod hoc sulphur, id est argentum uiuum, consueuit fugere, & sublimatur sicut uapor. Oportet enim alio argento uiuo sui generis, id est ęris, retinere, & fugã cohibere, quod si cum

albo

albo uel rubeo ſulphure ſui generis nõ miſceatur, id eſt, auro uel argento, procul dubio fugiet Argentũ ergo uiuum, argenti uiui ſui generis iungite, quo peracto maximum habebitis archanũ. Et Parmenides. Dimittite aquas, brodia, corpora, & lapides, ſed nummos cauſate, & æs pro nigredine, & ſtagnũ pro liquefactione ſumite, id eſt, fac tabulas, id eſt folia de auro, & pro nigredine ſumite, id eſt cum Mercurio denigrate, & computreſcite, & ſtagnum pro liquefactione ſumite, id eſt, quando uideris ipſum album totũ, tunc eſt liquefactum, id eſt, in aquam conuerſum. Subdit idem Parmenides, dimittite ſermones ſuperfluos, & accipite argentum uiuum, id eſt aquam compoſitam, & congelate eam in corpore magneſiæ, id eſt in terra aquæ diuinæ; & fiet album & rubeum, id eſt aurum & argentum. Et dicitur lapis magneſię, quia ſecundum Pythagoram, eſt res illa conſequens ſocium ſuum, ſicut magnes ferrum. Quoniam ſicut propinquitas eſt magnetis cum ferro; ſic conſimilis eſt
aquæ

aquæ cum terra. Et ſicut anima cum corpore lętatur, ſic natura quidem cum natura ſibi compari cõgaudet. Et Eximius dicit. Dico uobis ueraciter, quod non eſt tinctura uerax, niſi in ære noſtro, nolite ergo pecunias ueſtras in uanum conſumere, cordibus & animabus ueſtris triſtitiam inducendo. Et Hermes ait. Quod Azoth, id eſt argentum uiuum, & ignis putredinis, qui eſt ignis ſapientum, latonem, id eſt æs abluunt atq; mundificant, & eius obſcuritatem ab eo penitus eripiunt. Quod ſi recte ignis modum diſpoſueris, Azoth & ignis in hac diſpoſitione huius rei tibi ſufficiunt, unde Ewo interfector ait, Dealbate latonem, id eſt æs, & non poteſt dealbari, niſi ſoluatur in Azoth, & libros rumpite, ne corda ueſtra rumpantur. Et Dantinus inquit, Laton quamuis prius ſit rubeus, tamen inutilis, ſed ſi poſt rubedinem in album uariatur, multum ualebit. Et Hermes. Inprimis eſt nigredo, & poſtea cum ſale & anatron, id eſt igne & Mercurio ſequitur albedo, & inprimis fuit rubeum, & in

& in ultimo album. Et supra dicta nigredo, omnino auffertur, ac deinde uertitur in rubeum, lucidum nimis pulchrum. Et Marion dixit, quum Laton noster, id est ęs nostrum, cum Aekibric comburitur, id est cum sulphure nostro humido, albo, incombustibili, & mollities Azoth super ipsum funditur, ita ut feruor, id est pinguedo calida eius tollitur, tunc omnis obscuritas atque nigredo ab illo auffertur. Humor enim in igne generat nigredinem, quo humore digesto, sequitur albedo, sic est in proposito. Et cum in aurum purissimum conuertitur, id est in colorem aureum in effectu non aspectu, quia aurum uiscosum & album est in aspectu uel uisu. Non igitur in uanum testimonia de minera artis ad loca adduxi diuersa. Quia dicit Morienes. Ego autem dico tibi, quod in specierum ponderibus nihil expendas, & maximè in auri artificio. Quia si quidquid aliud ab hoc lapide quis in hoc magisterio quæsierit, assimulatur uiro per scalas atque gradus ascendere nitenti, qui cum nequierit,

rit,ſuper faciem ſuam pronus in terram cadit.

Et poſtea dicit quod in hoc lapide ſunt quatuor elementa, & aſsimulatur mundo,& mundi compoſitione,nec in mundo alius lapis inuenitur, qui huic aſsimuletur in effectu uel natura. Quicunqꝫ autem alium lapidem ab hoc magiſterio quæſierit, eius opera omnia fruſtrabuntur. Hamuel. Iam demonſtrauerunt tibi ſapientes modum manifeſte per prohibitionem à rebus uanis, unde lucratus es multum, & redemiſti pecuniam tuam, ne expendatur in uanum. Et hæc eſt magna utilitas, ſi intellexeris. Vt autẽ plenius pateat hoc capitulum,figuras minerarum & compoſitiones earum cum diſtinctione operis duplicis, quas ſenior in domo ſua in imagine ſua deſcripſit,ſcientiam pulchriorem, ſed obſcure, ego exponam breuiter. Dicit Senior, Intraui ego domum quandam ſubterraneam,quę domus eſt theſaurorum. Et uidi in tectis nouem imagines aquilarum, habentes alas expanſas, ac ſi uolarent, pedes ex-

tentos

tentos habentes, & apertos, & in pede uniuscuiusq; aquilæ, similitudo arcus ampli, quem solent ferre sagittarij. Et à dextris, & à sinistris domus, imagines hominum erant, prout possent esse per fectiores, stantium, induti diuersis speciebus, & coloribus, habentes manus extentas ad interiorem thalamum, imminentes ad quandam statuam intus in domo. Et in interiore parte thalami, erat imago sapientis, quæ habebat tabulam unam marmoream in longitudine unius brachij, & latitudine unius palmæ, in manibus suis super genua sua. Et digiti manuum eius desuper reflexi, et desubtus, ac si innueret respicere in eam, sicut in libris apertum cuilibet uidebatur intuenti. Et habebat tabula illa columnas sicut liber, diuisa enim erat per medium, & in parte in qua sedebat sapiens, erant imagines diuersarum rerum, & litteræ barbaricæ. Et in prima medietate tabulæ erant quinq;, in inferiori parte tabulæ. Prima sphæra ex duabus auibus pectoribus inclinatis, quarum una habebat alas abscisas, scilicet

ſcilicet maſculus. Alia uero ſuper iſtam erat alata, ſcilicet fœmina, & utraq; tenebat roſtro caudam alterius, ac ſi uolans uellet uolare cum altera, & illa uellet retinere uolantem. Et erant iſtæ duæ aues homogeneæ in una ſphæra. Deinde alia ſphæra & Luna plena. Superius in prima tabula erant duo iuxta caput uolantis, imago erat Lunæ creſcentis, & ex altera parte Luna plena in ſphæra. In altera uero medietate tabulæ ſecundæ, erant ſimiliter quinque, tria ſuperius, & duo inferius. Superius Sol cum duobus radijs, qui eſt Sol duplex & imago duorum in uno. Et ex altera parte imago Solis cum uno radio, qui eſt Sol ſimplex, quaſi imago unius in uno, & radius deſcendebat circumdans terram nigram, in inferiori parte diuiſam per tria. Tertia eius habebat Lunam creſcentem, pars interior alba ſine nigredine, & ſphæra nigra circumdabat eam. Et hæc ſunt duo ſcilicet terra ex duabus naturis, ſcilicet ſphæra nigra, & Luna quam circumdabat, & ſuperius tria, ſcilicet Sol cum

duobus radijs, & Sol simplex, cum uno radio, & hæc sunt omnia decem secundum numerum nouem aquilarum, & terrę nigræ. Glosa. Domus hæc thesaurorum, est uas artis in fumo pendens, sterquilinij, de quo postea diffusius dicetur. Nouem uero aquilę sunt nouem partes aceti, seu maris nostri, quia sicut pennæ aquilæ suscipiunt aurum cum deaurantur, ita nulla alia res potest soluere solem, nisi aquila nostra, nec ulla alia aqua fit aurea. De quo dicit Marion. Nihil est, quod à latone suam obscuritatem, uel suum odorem auferre potest, sed Azoth est quasi suum tegumentū primo uidelicet, quando decoquitur, nam & eum colorat, & albū reddit, & iterum laton dominatur Azothon, quia eum rubicundum reddit. Alius quoq; Philosophus dicit. Et Azoth nequit substantialiter Latoni auferre suum colorem, uel eum mutare, nisi quantum ad uisum, sed Laton ab Azoth suam auffert substantialiter albedinem, quoniam inest ei mirabilis fortitudo, quæ super omnes colores apparet,

paret, Laton quidē Azoth dominatur, & eum reddit rubicundū, cum nouem aquilis, id est nouem partibus aquæ, uo lat tinctura æris nostri, & sublimando in illo uase suo dealbatur totum, unde Rasis. Substantia omnium rerum decimæ adæquatur parti, si autem totum signare uolueris, nouem decimas sui necesse est fieri de substantia aquæ. Et Moises in turba. Iungite primo nouem partes de aceto, hę enim aquilæ habent arcus extentos, mortificantes corpus, & extrahentes eius animam quæ est tinctura æris. Parmenides. Hoc mare rubeum uertit aurum in rubeum ignem, eò quod natura, natura lætatur. Coquite igitur in humore, donec appareat natura abscondita, id est donec priuetur nigredine quæ fuerat Ethel, de Ethel, id est de argento. Rosen. Si fuderitis, id est solueritis in aquam nostram, corpus album, id est æs nostrum, extrahentur ab eo flores, id est tinctura eius. Et Aristeus in turba. Accipite corpus quod magister sumi iussit, facientes inde tabulas tenues. Deinde in aqua ma-

ris nostri ipsas ponite, quæ postquam reguntur, aqua permanens dicitur. In igne leui decoquas, donec confringatur corpus, & fiat aqua, et proijcite Ethelie, id est argentum uiuum iungite, & lento igne simul assate, donec fiat brodiũ, saginatum ex pinguedine solari, & in suum proprium Ethelie conuertite, scilicet ex quo fuit, & natura est composita, donec fiat nummus bonus, id est nigredo, quam Solis florem nuncupamus, coquite eum etiam donec priuetur nigredine, & appareat albedo, & est æs combustũ, & auri flos. Pythagoras in turba dicit. Est acetum acerrimum, quod aurum merum spiritum facit esse, quò habito nec albedo, nec nigredo, nec rubigo consistit. Et cum istud acetum miscetur corpori, uertit ipsum in spiritum. Ipsum quoq; tingit tinctura spirituali, quæ nunquam deleri potest. Et filius Azir. Hoc acetum comburit corpus, & uertit ipsum in cinerem, & dealbat eum similiter, & si coquitur, donec bene priuetur nigredo, fiet lapis & nummus albissimus. Postea subiungit.

git. Nunc per iſtam diſpoſitionem, oſtenſa eſt uobis natura fortior omnibus naturis, atq; potentior, ac nobilior, quã ſola Dei miſeratione acetum purum noui eſſe, & quanto plus libros legebam, tanto plus agnoſcebam. Homines uero pro ut poſſent eſſe perfectiores, induti diuerſis ſpeciebus, & coloribus ſunt Philoſophi, & Prophetæ ſerui Dei, qui annuunt ad legendam & intelligendam ſapientiam Dei altiſsimi, ut percipiant, quod qui ſeruus Dei eſt, quod theſaurus eius nunquam deficiet. Litteræ uero barbaricæ, & infinitæ ſpecies, ſunt ænigmata & obſcura ſophiſmata infinita ſapientum, ut ea à malignis celarēt hominibus. Vnde in Turba. Cum enim infinita habeant nomina, uno tamen nomine nominantur, in quo non eſt fallacia, nec diuerſitas. Et hoc ubi non prodeſt magnifice nominatur, & ubi prodeſt ibi celatur. Eſt enim lapis & non lapis, & quia ſpiritus, anima & corpus, eſt albus, uolatilis, concauus, quo ad poroſitatem terræ. Et quia totam combibit terram ſuam ſal-

ſus, pilis carens, quem nemo infrigida-tum ualde, id eſt ſublimatum, tangere poteſt ſine magna offenſa, quem ſi uolare facis, uolat, & ſi dixeris ipſum eſſe aquam, uerum dicis, et ſi dixeris ipſum non eſſe aquam, falſum dicis. Non igitur pluralitate nominum decipiaris, ſed certum habe, quod unumquodque eſt, cui nihil alienum infertur. Eius igitur ſocium inueſtiga, id eſt æs, & nihil aliud ei inferas. Et ſine homines multiplicare nomina, quæ ſi non multiplicarentur, ſapientiam noſtram pueri deriderent. Hęc omnia ſcripta ſunt in Turba, in fine de ænigmatibus ſapientum.

Duæ aues ſunt homogeneæ, id eſt unius naturæ, & ſunt lapis ſapientum, maſculus eſt ſine alis, id eſt non poteſt uolare, quia de ſe ignis nō poteſt ipſum corrumpere, nec exhalare in igne, uel nullum ſalium, aut ſpirituum aut aluminum, niſi aquila noſtra dicta. Auis uero alata eſt fœmina, quæ cum corporibus corrumpentibus conſumitur. Vnde dixerunt. Facite fœminam ſuper maſculum, & aſcendit maſculus ſuper fœminam,

minam, quoniam per fœminæ adiuto-
rium, & aquæ suæ uolat, & spiritus effi-
citur humidus, et argentũ uiuum ab ho
minibus extractum, id est, ratione &
magna intelligentia. Vnde Theophi-
lus. Et quidquid inuidi in suis libris oc-
culte narrauerunt, argentũ uiuũ signi-
ficare uoluerunt, quod alij aquam sul-
phuris, alij plumbum album, alij æs, ali-
quando nummus compilatus nomi-
natur, & coniunxerunt masculum cum
fœmina in proprio humore, quia sine
masculo & fœmina nullus natus gene-
ratur. Morienes quinque partes seu or-
dines describit lapidis. Primo est coi-
tus, 2. conceptio, 3. impregnatio, 4. or-
tus, 5. nutrimentum. Si enim non fue-
rit coitus, non erit conceptio, & si non
fuerit conceptio, non erit impregnatio,
& si non fuerit impregnatio, non erit
ortus. Hæc est huius dispositionis dire-
ctio, quia scilicet hominis creationi as-
similatur. Vnde prius dixit Morienes,
O bone rex tibi confiteor uerum, quia
hæc diuino nutu in sua creatione magis
conficitur. Omnis enim à Deo creatio,

ſine iſta aqua perſiſtere non poteſt, ſci-
licet humore ſeu aqua, & poſt ſubdit.
Quid multa referam? hæc enim res à te
extrahitur. Cuius minera exiſtit apud
te nunquam, & illam inueniunt, & ut
uerius confitear, ex te ipſo accipiunt, &
nullius mineram exegiſti. Intellige quo
ad creationem hominis de mare & fœ-
mina, & libidine quoad humidum. Si
enim non eſſet humidum in utero, ſicut
dicit Bonellus in turba, non ſaluare-
tur ſperma, donec fœtum producat. Et
Aſsiduus humidum aquoſum lapidem
ſuum dicit, pro ſophiſmate. Et ſcito fili
quod hunc lapidem de quo hoc archa-
num extrahitur, Deus non emendum
præcio poſuit, quoniam in uijs eiectus
inuenitur, ut à paupere & diuite haberi
poſsit, ut ratione ac ſcientia poſsit ad
eum quis leuiter peruenire, humidum
uero ubiq; eſt, & lapis noſter humidus
eſt, humiditate aquoſa, & metallina,
unde dixerunt ipſi & uiliſsimũ & præ-
cioſiſsimum quod eſt in mundo. Hu-
mor enim cõmunis, de quo omnia ge-
nerantur impretiabilis eſt, Hamuel ex-
ponit

ponit hoc uilissimum dicens. Præciosius quod est in mundo ex uestibus est sericum, & est ex uermibus, & mel in quo est sanitas hominis, est ex apibus, & margaritæ ex Conchis extrahuntur. Et homo qui est dignius, quam quod est in mundo, est ex spermate. Aes uero artis, & mineram sola hominum opinio facit præciosos, ut dicitur in de consolatione philosophiæ, pulchritudinem enim quam habent, non est eorum, sed lucis. Omnis enim color est lux in corpore perspicuo, terminata per opacũ. Aurum enim, argentum & gemma de natura sua latere uolunt in luto, & terra opaca, unde hoc significare uoluit Morion dicens. Si hoc quod quæsieris in sterquilinio inueneris, illud accipe. Si uero in sterquilinio non inueneris, manum tolle ex marsupio. Et idem Gratianus. Et si hoc in stercore inueneris, quod tibi placet, uel expedit, nihilominus tolle, significans quod de minera recenti accipere debes, quod non fuit in opere. Et quod subdit Morion: Omnis enim res quæ magno emitur præ-

f v cio,

cio, in huius operis artificio mendax, & inutilis reperitur, significat prohibitionem à rebus uanis, ut margaritis argento uiuo, sulphure, arsenico, sale armoniaco, quæ ignem fugiunt. Quomodo igitur expectabitur bonum de eo, quod nõ est permanens. Tinctura enim quæ extrahitur à corporali & cõbustibili radice, annulatur, sicut est radix eius. Nõ enim mutantur res, ut à radice sua exeunt, in mineralibus, nec in seminibus uidetur uegetabilium, & seminibus animalium, ut ex ouo fit pullus, diuersis transmutationibus, à quo habet radicem. Et similiter ex spermate fit homo, nullo alio super ingrediente, nisi menstruo sanguine, ex quo fit sperma, sicut ex sanguine sibi consimili, per quem nutritur.

Sed egestio stercoris, & urinæ, & sanguinis, capilli, & oua, & similia nullam uicinitatem habent cum metallicis. Ita quod à radice ipsorum posit fieri aurum, & argentum, sicut quidam putant ignorantes, non enim exit ab homine nisi homo, nec ex simili nisi sibi simile.

Igitur

Igitur aurum & argentum non nisi ex consimili specie eius. Vnde ait Senior filius Hamuel. Vnumquodque animal non generat res ex se, nisi cum eo quod est ex eo, cum specie sua, quod est homogeneum ipsius. Similiter Adam & Eua & omne hominum genus. Ergo omnis res conuenit cum suo simili & propinquo ei secundum speciem. Incipe in nomine domini nostri Iesu Christi, & cognosce naturam eius, est enim à radice materiæ suæ, quod in eodem & de eodem est, nec ingreditur aliud super eo, quod non sit etiam ab eo, & est radix eius. Similiter Mercurius est ab eo, & hoc est ex quo extrahitur, & est in eo, & ex eo.

Lapis enim Philosophorum, est aqua congelata, scilicet in auro & argento, & repugnat igni, & resoluitur in aquam suam, ex qua componitur ex genere suo. Vnde Hermes. Non conuenit rei nisi quod propinquius est ei ex natura sua, & generabitur in illa proles ei similis. Et statim subiunxit, humiditas autem est ex dominio Lunę, & pinguedo

guedo ex dominio Solis. Vnde hæc duo scilicet Sol & Luna, unum sunt & coagulum & semen. Et Aros Rex dicit, Aqua non conglutinatur nisi cum simili sulphuris sui, nec inuenitur in re aliquid simile sui, nisi quod est ex eo. Et Kalid filius Isid, Præteriti, nec præsentes possunt tingere aurum, nisi cum auro & cætera, in Seniore inuenies. Et hæc de duabus auibus & aquilis dicta sufficiant.

Sequitur. Quare posuit plures Soles & Lunas? Responsio, quia non egreditur simul uno actu spiritus & anima, sed paulatim pars post partem successiue. Hęc in seniore plane declarantur. Sed ego exponam, quod ille prætermittit, Duæ plenæ Lunæ & materia, sunt quinque à minori computando, scilicet media Luna, & quatuor media Lunæ sunt in duabus plenis, & duo soles, sunt omnia septem. Et hoc est quod postea est dicturus. Septem sunt ordines ponderis, quinque ex eis sunt absque obscuritate, scilicet Lunæ duorum lucentium est pulchritudo, id est, duarum partium

Solis.

Solis. Et quia non est nisi imago Solis & Lunæ, in tabula & numerus, pondus sequitur numerum figurarum in ea, & subiungit postea. Scito unius radicis non minus quam tres, & tertiam dimidiam partē esse, quod scilicet pondus ponitur, cum eo, id est Sole ad illud, scilicet tertium, id est nouem. Secundū enim quod Hermes dicit, Sol & Luna sunt radices huius artis. Et Rasis tres partes ignis & septem terrę pręcipit recipere, & pars parti ut dicit ęquatur correspondendo, scilicet æqualitate proportionis. Et secundum opinionem Obede, Rasis de luce quatuor partes, & de aëre partem unam, & ex igne partem unam. In libro trium uerborum, quatuor ponuntur pondera, primum est de terra undecim partes, & de igne partem unam, & inferas eis de ungento, & pone ad soluendū quo usq; conficiantur. Hæc autem dissolutio est ab eo colore accepta. Quidam dicunt tres partes terræ, & unam ignis, regimen uero unum & idem, & utrumq; rectum, primum tamen melius dicit. Et Zenon in

turba,

turba, dicit, unam partẽ de sincero corpore, id est, Solis & tres de alio ære, deinde commiscite aceto, & continuo coquite quousq; terra fiat. Et Dardaris in turba dicit. Quod quatuor nummi uulgi non tinguntur, sed tingunt æs, id est Mercurium, tincto autem ære, tingunt nummos uulgi. Et dicit, quod argentũ uiuum est quatuor corporum, quę sunt animæ occultæ in corporibus quatuor. Alij dicunt, quod non, sed sint septem partes terræ, & una ignis, & hoc etiam bonum est, primum tamẽ melius. Quidam dicunt quod nõ, sed sint undecim partes terræ, & una ignis, & idem regimen est, primum tamen melius. Et subdit. Operare ergo quod uolueris, quia regimen est idem, & spatium temporis etiam idem. Et ut quidam dicit in libro luminum, uolunt tres partes terræ, & unam ignis, quod tamen Rasi non placet. Dicit ergo, non enim præcij inæqualitas commutari debet. Et nota quod folia cum duabus partibus ungenti debent lento igne amalgamari, & postea totum unguentũ infrigidari, cum pondere

dere suo uero, ita quod sint nouem unciarũ, et æris una pars. Et in turba Pandolfus. Ecce quod in ouo sunt quatuor, terra, aqua, aër, & ignis, & punctus Solis in medio rubeus, qui est pullus. Et Morienes dicit, quod prima propositio est quasi nulla. Et quidam expertus in hac arte dixit, modicum Solis ut dragmam unam, ut sit semen ignis. Et Assiduus omnia inuestigans, dicit duas inueni substantias, scilicet agentem, & patientem, & ecce agens unum ubiq;, patiens uero plura, ex quo notũ, quod in hoc opere accepto uno, duo fiunt scilicet masculus & fœmina. Porro masculus ubique singulare, fœmina uero plura. Et nota quod duplex est pondus artis, scilicet commune, in quo non est diuersitas, scilicet nouem, & pars decima. Aliud est pondus singulare, seu plurale, & est duplex, primum est primi operis, & illa est in prima compositione æris, & est diuersum secundum diuersos. Nota de pondere imbibitionis, quantum scilicet potest, Ignis imbibere partes, quod natura scit melius, quam

artifex,

artifex, quia natura simul imbibit, nec fit manuum contrectatio, sed ignis & Azoth, ut Assiduus dixit. Iam aliud est pondus spirituale secundi operis, & illud etiam est diuersum secundum diuersos. Athomus in turba, uult tertiam partem ignis & duas terræ commassari. Dicit enim & si fuerit uiginti quatuor unciæ extinguite calorem illum tertia parte, id est, octo uncijs, de aceto. Et Bonellus in turba moderate dicit. Cauete humorem multiplicare, nec ponatis ipsum siccũ, sed facite ipsum ut massam fortẽ. Sciẽtes quod si aquę massam multiplicaueritis, non continebit eam, nec bene ardebit in camino, id est, non bene exiccabitur, nec cito. Et si nimis siccaueritis non coniungetur, nec coquetur. Arsuberes etiam dicit in turba. Iniungite ipsum aqua niuis, ut apud uisum sufficere credatur, & decoquite donec rubigo consumatur. Morion uero partem quartam uult ignis & tres terræ, dicit enim. Nam cum corpus immundum dixeris, mitte postea de fermento, id est aqua uitæ quartam partem

tem sui, fermentum enim auri, est aurum; sicut fermentum panis, est panis. Et quando in eum miseris, depone in Solem ad coquendum, donec hæc duo in unum redigantur. Hermes uero cui nullus fuit similis, quartam partẽ docet addere, & illam nõ simul, sed ex quarto ad quartũ, id est, in quatuor diebus, pro qualibet quarta, & tere in mortario, donec fiat sicut pinguedo, uel unguentũ, & postea assa ad siccitatem, & iterum humiditatem contere in pluribus diebus, & hoc nouem uicibus solue & coagula: In qualibet enim solutione & coagulatione, augebitur effectus eius. Rasis uero in libro Luminum, æqualem docet addere partem aquæ ipsi terræ, ut in opere suo uidebitur. Tamen Hermetis modus est melior istis.

Et sciendum quod Philosophi finem ante principium in suis tractatibus sæpius posuerunt, et principium in finem interserentes. Vnde quandoque depresserunt primum opus, et locuti sunt de secundo, quandoq; primũ opus pertractauerũt, dimittentes secundum.

Quandoq; tamẽ ex radicibus ſcientiæ, quandoq; ſine mineris. Propter quod Hermes in libro radicum, qui eſt ſecundus de 7. dicit. Quod ſapiẽtia auctoris, maior eſt libro ſuo. Poteſt enim aufferre principium, uel finem cum radice, uel ſine radice, ſicut primus inuentor. Et in quinto de 7. poſtquam de contritione aquæ & terræ ſatis dixiſſet, & pondere ſecundi operis, ſcilicet de quarta parte, & de quinta parte, & de altera, dummodo deglutire poſsit eam. Deinde loquitur de pondere primo in fine, dicens. Quod ſecundum ſcilicet ſententiam cœleſtium, & ſecundum ſententiam ſingularium, & ſecundum ſententiam bonorum materialium, eſt archanum, & non dicam tibi niſi ſingulariter. Et hæc eſt una pars ignis, & tres terræ. Et iam per Deum benedixi, Naturæ enim ſunt quatuor, & non plures. Vnde multiplicia ſunt pondera eorũ, aut penes quatuor naturas elementorum, aut penes quatuor naturas, & aquam ſecundam, & penes pluralitatem rerum, ſcilicet trium, qui eſt numerus perfe-

perfectus. Aut penes septem Planetas, aut penes duodecim signa, quibus opus regitur, pondera sua descripserunt. Primi posuerunt quartam partem Solis, secundi quintam, tertij tertiam, aut paulò plus. Quarti septimam, ut Rasis ponit, septem partes terræ & tres ignis. Quinti duodecimam, & secundum diuersas rationes, diuersa pondera statuunt. Et quandoque loquentes de uno opere, posuerunt pondera alterius, unde Senior. Et ipsi forte locuti sunt uerbum in uno sensu, & sub eo est alius. Amplius prima quinque, scilicet duo superius, Luna semiplena crescens, & Luna plena, & subdus alia tria, scilicet duæ aues, & Luna plena, significant primũ opus, quod est extractio tincturarum de corpore, donec nihil remaneat in corpore, quod non ascendit cum spiritu humido, quo modificatur corpus, & in aquam uertitur claram. Primo tamẽ apparet nigredo, ex dominio humidi in calido, quæ tam diu durat usque consumatur humidum, & tunc dealbatur aqua. Et de hac aqua dicit Morienes,

quod nihil cum ea facias, ipſa non exi-
ſtente fermentata. Et Senior dicit. An-
tequam deſcendere feceris,has tres par-
tes aquę,id eſt aquam,aërem,& ignem,
exiſtentium in aqua ſuper terram eo-
rum albam ſtellatam, & foliatam, ſcili-
cet in ſecundo opere, prius in primo o-
pere ſoluetur totum, ſcilicet corpus hu-
midum, & fiet terra ſcilicet lapis. Vnde
neceſſaria eſt pręparatio eorum prima,
ſicut conſuetudo eſt, & hæc eſt putrefa-
ctio corporis cum igne beſtiarum ſub-
tili,centum & quinquaginta diebus, &
quidam 120.diebus naturalibus,& for-
ſan apparebit albedo prima in ſeptua-
ginta diebus,nec approbatur hoc apud
Philoſophos, quia ſignificat intentio-
nem ignis. Et ideò primum in humore
eſt apud eum melius,quam ſecundum,
uel tertium, quia ſignificat temperan-
tiam ignis, donec detur albedo, & ru-
bedo reducatur. Nota licet hæc retor-
quatur ad ſolutionem rerum primam,
tamen Senior intelligit de albedine ſe-
cunda, quæ in 150. diebus reſoluitur,
cum una tertia de nouem coloribus,aut

quia

quia in 21. die resoluitur in aquam, aut in 150. diebus resoluitur albedo secunda, quæ est primum opus, & coagulatio tota totius, quod est uerius & expertum. De hac putredine dicit Pandolphus in Turba. Sume occultum honorabile, hoc est magnesiam albam, quæ in uino mixta est, & contrita, & non accipiatis eam nisi mundam, & puram, & ponatis eam in uase suo, & orate Deum, ut uos ipsum uidere faciat lapidem rectum, & coquite ipsum lente, & cum extraxeritis ipsum, uidete, si factus est niger, & si est, bene rexistis. Sin autem, regite ipsum album, quod est magnum secretum, donec operiatur nigredine, et postea nigredo fiat, quæ 40. diebus tantummodo durat, & dealbatur, & coagulatur. Et hæc aqua est flos ęris, aurum Indicum, & aqua croci, & alumen fixum, et ut Asuatus in turba ait, authoritate Hermetis, dicit enim, Hermes, partem nummorum sumi iussit, id est album humidum, et ex ære Philosophorum partē, et nummis commisceri, et uasi imponere, cuius os bene clauda-

tur, et coquatur 7. diebus unius nominis, tunc conuertetur æs in nummos, id eſt, in album humidũ, et coquatur iterum 7. diebus, et non tædeat decoctio, poſtea aperiatur uas, et inuenietur nigredo, deſuper iteretur decoctio, donec conſumatur nigredo, qua conſumpta, apparebit albedo nobiliſſima, et ſic cœpiſti Solis humorem, et ſpiritum Lunę, et hoc eſt opus primum, quod non precedit aliud.

Duę uero aues homogeneę ſunt, maſculus et fœmina, ſed numerus duorũ, in unum poſitus in figuris, ſcilicet ſeptem, Luna uero plena ſubtus, deſignat humorem Solis, et ſputum Lunæ lapidis humidi Philoſophorum extrahendi in aqua ſua. Superius eſt Luna creſcens ſimiliter, quia paulatim & paulatim non ſimul, ſed pars poſt partem aſcendit tincturæ. Donec humor totus congelatus in ære, conuertatur in ſpiritum humidum ſui generis; quod deſignatur per ſecundam Lunam plenam, quæ eſt Abarnaas perfectum, et de iſta aqua diuina, quæ eſt lapis Philoſophorum,

rum, eſt totus liber Senioris. Secunda uero medietas figurarũ, ſimiliter opus ſecundum, id eſt, coagulationis, uidelicet partium aquæ eorum, id eſt, colorũ aquę, in terra alba munda, id eſt, fixationis eius in ea. Sol cum duobus radijs, eſt imago aquę diuinę, in qua ſunt tria, ſcilicet ignis, aër, et aqua, et eſt aqua ex duabus naturis compoſita, maris et fœminæ. Et tamen eſt aqua triplex, propter rem tertiam additam duabus, et iſta aqua non ſimul imbibitur, id eſt, conteritur, ſed ſingulariter diuerſis radijs imbibitur, conteritur, et coagulatur, et incineratur. Sol uero cum uno radio eſt, quod aqua triplex eſt, una natura homogenea in una aqua. Et licet ſint duo opera, album, et rubeum, tamẽ eſt unum opus in eodem incipiens, et eodem, et non alio modo terminans, et eſt figura unius in uno. Terra uero eſt, corpus inferius ex duobus corporibus, cui admixtum eſt tertium ſui generis, quod primo coagulatur, ut ſpeculum, uel gladius denudatus, et poſtea per maiorem calorem incineratur, et

iterum conteritur cum ſpiritu humido, donec non appareat, ſed ei commiſceatur, et fiat unguentum, et iterum congelatur. Deinde incineratur, et ſic primũ reducendo ſuper ſuum finem, donec plene dealbetur, albedine fixa. Et hæc eſt ſecunda tertia artis, de qua dicit Morienes. O Rex ſi regnũ tuũ uendidiſſes, hoc opus non compenſares. Deinde iterum imbibitur donec commiſceatur, et congeletur, et incineretur. Quia dicitur in turba à Pandolpho. Scientes quoties cinerem unitis, toties oportet ipſum exiccari, et humectari, donec uertatur color eius in id, quod quæritur, et totum congeletur, et in imbibitione infinitas emittit colores, donec perfectum et ultimum puniceum, et fixum colorẽ producat in igne continuo, ſine manuum contritione. Vnde Mundus Philoſophus, poſtea per 40. dies ſinite donec ſpiritus pertranſeat corpus. Hoc enim eſt Regimen, quo ſpiritus incorporantur, et corpora in ſpiritus uertantur, et monco, ſiquidẽ ne compoſitum fumiget, quo peracto maximum habebitis

bitis archanum, quod Philoſophi in li-
bris ſuis celauerunt. Terra uero quam
circumdabat ſphæra nigra, eſt ſecunda
nigredo, quæ peruenit ex humiditate a-
quæ miſſæ ſuper terram. Sed quod di-
uiſa eſt per tertiam eius, id eſt, per tria
tertia, ſignificat tres ſalſaturas, uel tres
terras, ſcilicet terram margaritarum, et
terram foliorum, et terram auri. Terra
margaritarum eſt prima, terra ex qua
extractæ ſunt tincturæ in aqua ſua, ex
qua procedunt margaritę, ſecunda, ter-
ra foliorum, id eſt, colorum, nam uaria-
biles producit colores donec perfectè
dealbetur, eſt tertia, Vel poteſt dici pri-
ma terra foliorũ, quia folia æris muta-
ta, tranſeunt in aquam, et terrã. Secun-
da terra margaritarũ, quando plene de-
albatur. Et tertia terra auri, quæ eſt tin-
ctura ſolaris, & ipſa terra poſt denigra-
tionem ſecundam dealbata, dicitur au-
rum Philoſophorum. Et aqua eſt au-
rum eorum, quia eſt mater auri, quia
generat aurum ſecundum Seniorem, &
illę tres terrę, eſt una natura unius ſphę
ræ, & unius generis, & ſimiliter eſt in-

telligendum de tribus ſalſaturis, & ſalſatis, id eſt, imbibitionibus, cum tribus tertijs partium nouẽ. Prima tertia congelatur, & incinerata, efficitur maſculus, & ſunt duo, Maſculus Solis, & Mercurij, & una fœmina Lunaris naturæ. Deinde per reliquum aquæ quæ ſunt 6. colorum partes, fit altera fœmina, & erunt duo maſculi, & duæ fœminę. Secunda uero tertia eſt ſalſatura, quod totum nihil aliud eſt dictum, niſi calcina, ſolue, & diſtilla, coagula & incinera, & iterum calcina donec totum coaguletur, & ultimo figatur, quod eſt ultima tertia, & finis operis, de quibus tribus tertijs, in turba cap. de ænigmatibus, per omnia ænigmata, poſtquam opus ſuum diuidit in tria. Primo in corpus mortuum, & animæ extractionem à corpore, quod eſt primum opus. Secundo de calcinatione corporis, & eius mundificatione, per aquam ſuam imbibendo, & aſſando, donec ad modum niuis dealbetur, ſeu ſalis candidi. Tertia eſt animæ mundæ corpori mundo, & candido ſociatio, propter quod

ænigma

ænigma primum ponam Turbę. Dicit enim accipe hominem, tunde eum super lapidem uel laminam trahendo, donec corpus moriatur eius, & ſpiritus eius extrahatur, & hoc eſt primum. Deinde de ſecũdo dicit, Tunde eum iterũ, & trahe corpus, donec ſpirituale fiat, & eius pereat ſpiſſitudo, & eſto ſecurus, quod cum ſuam amiſerit ſpiſſitudinẽ, fiet ſpirituale. De tertio ſic ſtatim ſequitur. Redde ei poſtea animam ſuam, id eſt colorem. Viuidum, tyrium, deinde pone in balneo, per 40. dies, ſicut & in uulua ſperma moratur, quod utiq; regenerationis noſtræ eſt principiũ, & ita ſurget creatio, propoſitumq́; peragetur. Ecce tres terras ponit, terram mortuam, & terram candidam, quæ eſt Luna interior alba, quia albedo in uentre libidinis, id eſt, nigredinis occultatur, & in albedine rubor, id eſt, terra uiuida, quę eſt tertia terra. Vnde Florinus in Turba. Cum albedinem illam ſupereminentem uidebitis, certi eſtote quod rubor in illa abſconditus eſt, & tunc oportet uos ipſum extrahere, & tam diu

deco-

decoquere, donec totum rubeum fiat. Quod autẽ dicit per 40. dies ſignificat unius nominis. Athomus ſimiliter dicit, per 42. dies, & ſubiungit quantitatẽ, ſcilicet, ſicut & in uulua ſperma moratur. Hoc eſt 40. hebdomadas, & quia citius & tardius poteſt hoc fieri, unde ſubdit Athomus, quod opus uero hoc ſecundum à die menſis Septembris 10. qui eſt primus menſis ſecundum Aegyptios, ex ubertate fructum uſq; ad decimum libræ perficitur, id eſt, per annum eſt eius perfectio, quia contingit ex diuerſitate ignis tardius & citius perfici. Et poſtquã anima coniuncta eſt corpori, non extinguitur ignis, ſcilicet per tres terminos, & tres gradus ignis, & fit alteratio gradatiua, donec tertio gradu compleatur, ut dicit Gratianus. De terminis autem & gradibus ignis conſule librum trium uerborum, & hoc ego ibi expoſui. Nota de domo theſaurorum de qua dixit author in primo. Aſſiduus loquitur de ea ſic. Ergo fili locũ huius lapidis tibi oſtendam, nec peritum tædeat legere, & ne deſperet ſe ad hanc

ſcientiam

ſcientiam peruenire poſſe. Hæc autem quodam eſt in loco, qui utiq; locus eſt quatuor elementa, & ſunt quatuor ianuæ, quas ſi noſſe uis, dico primo quatuor eſſe ſtationes, quatuor angulos, quatuor terminos, & quatuor parietes. Has autem quatuor claues exponam, in fine carminis huius. Sequitur. Hæc autem domus eſt theſauraria, in qua omnia theſaurariſantur, ſublimia de ſcientijs ſiue ſapientijs, uel rebus glorioſiſſimis, quæ haberi non poſſunt, nec in hac domo theſauriſentur. Domus in qua hi theſauri ſunt, quatuor ianuis clauduntur, quæ quatuor clauibus reſerantur. Cuiq; iſtarum clauis eſt una. Nullus hanc domum poteſt ingredi, nec aliquid ab ea extrahere, nec archanum quod in ea clauſum eſt ſcire, niſi prius clauem cognoſcat, & eum ſecum habeat, aut ſaltem ſit de familia domus. Scito ergo fili & animo aduerte, quod qui ſcit clauem unam, & ignorat reſiduas, domus ianuas ſua claue aperiet, ſed ea quæ ſunt in domo non aſpiciet, quoniam domus ſuperficiem habet ad

infimum

infimum uiſum tendentē. Ergo oportet ut ſingulę ianuæ ſingulis clauibus aperiantur, quouſq; domus tota adimpleatur lumine, tunc ingrediatur quiuis, de theſauro accipiens. Scito fili quod iſti theſauri non ſunt abſconditi. Verum in ea ſeruati domo corām oculis tuis, cum domum ingrederis, uolo tamen unam clauem tibi oſtendere uel tribuere, quod per eius ſigna inuenies, quibus ſi rationē habes, tertias eius reſiduas poteris inuenire ex ea. Porro hæc una clauis eſt aſcenſio aquæ per uaſis collum, ad caput eius habens ſimilitudinē animalis hominis, & eſt baſiliſcus ſapientū abſq; cornu, quod extrahit aquam cornu cerui, & germen aquæ præcipuę, & lumē fluminis pulcherrimi, cuius ſunt notiores lapides, præcioſę gemmæ, & coralli. Ex eorum nempe pinguedinis uapore, fit clauis una, & ſi uis perfectionem, oportet te reliquas tres extrahere, & ſcire gloriam, de quatuor terminis inferius, prima clauis eſt humoris extractio, & pinguedinis, id eſt aquæ & olei, & humor eſt Lunæ, & pinguedo

Solis.

Solis. Cuius sunt hæc signa, scilicet nigredo superabundans, qua cōsumpta, purificata iam est anima, in aqua per distillationem. Dicit Victimerus. Expedit uobis aquā ex uapore sublimare. Nam cum uideritis natura aquam fieri, ab ignis calore, totumq; corpus magnesiæ, ut aquam liquefactam, omnia tunc uapor facta sunt, de iure attrahit uapor, & cōtinet suum par, quia fixum retinet uolatile, natura enim naturas continet. Et Rasis in libro luminum. Cum inhumationem facias donec uertatur in aquam mollem, tunc enim finē tui desiderij pocieris, & hoc est post albedinem primam. Secunda clauis est attenuatio corporis terrestris, quoniam rigiditas ei inest & flexibilitas, & inquinatio, quæ non nisi laborioso & subtili ingenio euelli potest, ut dicitur in turba. Non enim potest attenuari corpus, quam diu flexibilitas, & rigiditas, et durities in eo consistit. Capiatur ergo ut dicitur in turba, corpus, & abluatur, & ad lentum, & tepidum ignis calorem, tergatur, & ad modū eorum qui linum

cum

cum cinere & aqua calcis maioris albi, candidum faciunt, dealbetur. Deinde per noctem unam dimittatur in humido loco, postea aqua maris ablutum roretur paulatim, donec plenissime dealbetur, & toties dealbetur, donec ab omni inquinamento mundum, & albissimum uideatur. Hæc autẽ albedo non fit sine nigredine magna, primo in cuius uentre est albedo ista salis candidissimi nostri, & hæc est secunda clauis. Tertia clauis est totius aquæ, id est, humiditatis residuæ, quæ iam olei nomen habet, imbibitione, contritione longa, quia assatio, & congelatio, incineratio, & inceratio, cum eodem oleo fiat, donec tota aqua adunetur. Quarta clauis est fixatio in tribus terminis, & tribus gradibus ignis, donec sit fixũ, tingens. Et subdit in alio capitulo, Assiduus. Deinde post coagulationem, fac ipsum uolare, per quosdam menses, id est per 40. diebus, unius nominis in humido stercore, id est, igne humido, uel lento, donec aqua rubescat, & inspissetur, & fiat quelles. Et intelligo quod Assiduus

uult

uult tres partes terræ & unam ignis, dicit enim. Ex eorum pinguedinis uapore, fit clauis una, pinguedo autem fit ex dominio Solis. Et si uis perfectionem, oportet te tres reliquas partes terræ extrahere. Sed prima glosa est melior, & hæc nõ fallit. Et nota quod omnes Philosophi experti, unum uas habuerunt, inexperti duo, ad minus unum, pro registro, in quo reliquum perceperunt. Vnde Gratianus dicit. Et nota, si præparentur omnia simul apud expertos, bonum est; tamen maior experientia inquirentibus cum singula singulariter preparantur; & examinantur, unum in reliquo. Non enim potes aliter præparare singulariter; non enim sufficit una aqua absq; alia, id est, Lunaris absq; Solari, non fiet genitum ex uno tantum, sed ex mare & fœmina simul. Et per Deum, in expositione istorum omnium, longo tempore libros consului, centies perlegendo lectiones, et non habui istud; nisi per inspirationem à Deo. Et in his paucis consului multiloquium & grauitatem benedictam Se-

nioris. Deinde doctrinam Assidui, breuiter exponam. Accipe albedinem & nigredinem quæ scilicet sunt claues operis primi, & secundi, & dimitte dum coquitur, id est fermentatur, id est corrumpitur in alembico, & in uase suo. Et ascendit, id est, sublimatur in uaporem in suo humore, fecem, id est, nigredinē quæ est Ethel, proijce, id est, sursum iace, uel proijce, id est dele, & purga aquā, extende, id est aquam ablue. Glosa. Hermes secundum quantitatem claritatis tingit, unde aquam extende, id est, destilla sublimando, donec fiat clara, & omnis humor massæ extrahatur clarus & albus, terram munda, scilicet à grossitie, & rigiditate, ut fiat cinis subtilis, priuata nigredine, uas firmiter claude, scilicet gipso uel creta, & albumine. Sunt enim in eo uenti, qui si detenti non fuerint, totū opus periret, ut dicit Morienes ad Regem Kalid, in dialogo, uentum ueta, quia infrigidaret materiam in uase, & ignem extingueret, fumum ueta, id est, quod fumiget materia de uase, uel quod non debet esse ignis fumosus carbonū,

ligno-

lignorum, sed ignis bestiarum subtilis bene colatus. Ignem propius duc, id est massatione terræ cum aqua fit fortior, de prope apponendo, putrefactionem serua. Gratianus. Et unumquodq; calcinatum dissoluatur suo modo, ut putrescat, & Morienes in dialogo auctore Sapiente, quod tota fortitudo huius magisterij non est, nisi post putredinem. Ait enim si putridum non fuerit, ad nihilum reuertetur. Et subdit, quod post putrefactionem Deus altissimus proficiet quæsitam compositionem, Frigiditatem & calefactionem ueta, id est, excessum frigiditatis & caliditatis, intemperantia, id est, in medio perseuera extremorum calorum, scilicet non excessiuum. Et omne opus quod est extra modum, id est, cum excessu & abundantia ueta, ut nõ sit nimis sicca massa, nec nimis humida, unde Bonellus in Turba. Scito quod si massę aquam multiplicaueritis, nõ continebit eam ignis, nec bene ardebit in camino. Et si nimis siccaueritis, non coniungetur, nec coquetur. Noli festinare, unde Rasis in

libro luminũ. Aqua dum miſcetur æri, ipſum interius dealbat, expecta igitur candorẽ. In hoc enim negocio ſi agendi difficultas, aut tædioſa fatigatio opificem negligentia afficiet, ipſum expectato gaudio priuat, ſpem ſuffocat, æſtimationem interimit. Sequitur. Eſto patiens coquendi, & putrefaciendi, tempus non te tædeat, quamuis ſit longinquum, tamen omni alio operi, quia ut dicit Senior, propinquius. Et aliena ſemper præparant, & nunquam proſperantur. Sequitur, Propinquum ueta, quod ut dicit Senior, non niſi in multis diebus, hoc opus perficitur, nec eſt neceſſe, ut reiteretur, prout dicit Hermes. Sufficiet homini per mille millia annorum, & ſi quotidie duo millia hominum paſceres, nõ egeres, tingſt enim in infinitum, & tantum quod non poteſt comprehendi intellectu. Et in quinto libro de 7. dicit. Et nõ ſcies effectum eius, niſi poſtquam proieceris, & compleueris, & totum iam hoc ſcis, nec in infinitum &c. Sequitur. Et animalia, id eſt colores, qui fiunt per aquam uiuam

in terra,

in terra, noli fœtiſare, id eſt, immundare fece, id eſt, puluere ſeu nigredine. Quia ut dicit Raſis in libro Luminum, Nunquam in fine nigrum fit, niſi in adminiſtratione error ſit, quod ſi nigrũ quid procedat, imperfectum eſt medicamen. Et Senior dicit. Si remanſerit in ea nigredo poſt rubificationem eius, peccaſti in præparatione, & corrupiſti quicquid operatus es, & morieris præ dolore peccati & inopiæ, quia hæ ſunt diuitiæ incomparabiles. Colores autẽ uiuidi ſunt albus, citrinus, & rubicundus, quia ut dicitur in Turba. Comburere eſt dealbare, & rubificare, & ideo dixit, animalia quorum anima corpus colorat, & uiuificat. Quidam tamen libri habent. Et animalia fœtiſare, id eſt, producere non te pigeat, fœtus enim lapidis, eſt color ſemper uiuidus, & in perpetuum manens. Quidam libri habent animalia noli effœtare, id eſt aperire, ſit enim uas clauſum. Sed in regiſtro illa animalia, id eſt colores poteris experiri. Sequitur, nõ te pigeat quod agis, rubifica donec aqua tota coadunetur

uel coaguletur, & ignem non fugiat, id est fixum fiat, quæ est probatio super omnes probationes, si fumum super laminam ferream, & ignem non emiserit, & fluxerit sicut cera, & firmiter metallo adhæserit. Sequitur. Scit enim aqua pugnam ignis, & prolixitatem coquendi & putrefaciendi, & inspissandi. Opus enim quodlibet sibimet, est duplex, & artifex sequitur naturã eorum, donec ad suum ordinẽ perueniat, igne coquente. Sequitur. Deinceps, scilicet post coagulationem in humido stercore, id est, igne sapientum, uas circunda & latonem, per aliquot menses, id est, nouem, sicut & in uulua sperma moratur, ut dicitur in ænigmatibus. Turba. fac ipsum morari, uel uolare, id est ascendere. Ascendit enim, & descendit in arbore Solis, donec fiat quelles, id est Elixir. Quod dicit per aliquot menses. Hoc Mundus in turba dicit per 40. dies, & subdit quales sint, ut in uulua sperma moratur, hoc est nouem mensibus, uel circa. Sequitur. Scito etiam quod nullum quelles facit rubeum, nisi id quod

fit

fit de ſcarabeis, id eſt pigmento rubeo, quod eſt Auripigmentum. Sequitur. Nulla aqua fit quelles, niſi illa quæ fit de ſcarabeis aquæ noſtræ. Hæc enim ſola aqua, eſt aqua theſauri infiniti. Et bene dicis nulla aqua fit Elixir, niſi iſta aqua olei rubei, quæ eſt aqua ſingularis & nulla alia, quia nulla alia totaliter congelatur. Vnde Raſis omnium lapidum genus, hoc noſtro excepto, liquidam producit aquam, quia ex quibus elementis conſtituitur noſtra natura, conſociatur, & illa eſt temperatiſſimæ complexionis, & compoſitionis fortiſsimæ. Aliorum autem lapidum aqũa, eſt ſimplex, liquida, debilis compoſitionis. Senior. Et ſi quis ſtuderet inuenire aliam rem facientem huius operationes, non poſſet. Et alibi dicit. Et poſt Deum non habes aliam medicinam. Ipſa eſt enim aurum ſapientum, quod fugat paupertatem. Vnde ſubdit Præteriti, nec præſentes poſſunt tingere aurum, niſi cum auro, & quod non eſt aurum, ſcilicet lapis eorum, ex ipſo procedit aurũ. Et bene dicit Aſsiduus,

Cum uero de substantia dicimus, non dicimus aurum, quousque nobis peragatur, scilicet aureum, quoniam non est aurum dictum. Sed aqua cœlestis gloriosa, scilicet æs nostrum, ac argentum nostrum, sericum nostrum, totaque oratio nostra, quod est unum & idem, scilicet sapientia, quam Deus obtulit quibus uoluit. Et subdit Assiduus prædictis, unde sermo uenit. Vade ad fontē, scilicet sitiens, & peruenies in terram nigrorum, uel fuscorum, quia oportet quod terra denigretur in primo opere, sicut in secundo, & nouem. Nec opus est pluribus, quam nouem partibus aceti, secundum Seniorem & Moisen in Turba. Et Hamuel nouem aquilas ponit. Sequitur. Etiam suffoca illas, id est, concludes in uase bene obstruendo, & accipe eorum sanguinem, id est, rubedinem pinguem, quæ est eorum uenenum, occidens, id est Icorem omnium imperfectorum corporum, quorum lepram occidit, & quod Mercurio competit in aurum perfectum reducit. Non enim conuertit, nisi quod suæ naturæ

est,

est,& competit ei. Sequitur. Quod est scandens ad superiora, & in continenti fluit ad receptaculum,coque ipsum donec fiat rubeum, id est, donec tota tinctura extrahatur, quod fit post summã nigredinẽ, quam dealbatio summa sequitur. Et subdit statim,Ego autem dictum lapidem tibi significabo. Nisi hic uapor ascendet, nihil habes ex eo, quia ipse est opus,& absq; quo nihil. Et sicut anima corpori, ita est ipse, qui fit quelles. Ne igitur dicas quod inuidię caussa ipsam aquam nominauerim, licet nominauerim,inspice & crede mihi quod hic lapis est,non lapis. Nunquam aliquem Philosophorum audisti dicere, hunc lapidem esse aquam fontis uiui. Et Rasis in libro luminum: Lapis noster in quo totus noster effectus,& gratia est, aëreus est,uisu quidẽ aqua,ignis natura,colore comburens, naturarum proprietate integer, nec durus, humidus, substantia etiam liquescit, multorum etiam medicamentorũ usui aptus existens, & utilis, ut in omni apparatu suo,speciem aquæ suscipiat. Deinde se-

h v quuntur

quuntur alia præcepta Aſſidui, dicentis. Quod in hoc libro eſt literarum uel librorum perfectio, & opus perfectiſſimum, ac certiſſimum in medio generis ſui. Quia Sol eſt in medio Planetarum, id eſt metallorum, mediæ & temperatiſſimæ complexionis, & in medio generis inter Mercurium & urinam, & in medio ætatis ſuæ, quo ad ſecundum opus, uel primam dealbationẽ, quia tunc tingit in album perfectum. Et eſt aptiſſimæ putredinis, id eſt, incinerationis, & tractionis animæ à corpore, per putrefactionem, & exiccando putreſcit, & in aptitudine bonitatis, aut poſitionis ſuæ, id eſt, partium in tota ſituatione bona quieſcit. Et cum hoc fuerit immundum ſcilicet Sol, aut permixtum ſcilicet Luna, aut turbatum ſcilicet Iupiter, uel non accipitur in tempore oportuno, id eſt ſenex uel iuuenis, nondum notus, id eſt regulatus tranſmutatione in aquã ſuam. Et aptitudo putredinis fit cum aptitudine bonitatis poſitionis, quo ad poſitionem ignis fortis, & uaſorum debita proportione. De ſenio dicit Moyſes in

ſes in Turba. Et ſi ouum compoſitum ultra quã debeat regitur, id eſt, magno igne, profecto extinguitur lumẽ eius à pelago ſumptum, quia æs cedit ad latera, nec ſoluetur, & per conſequens non cõgelaretur, nec tingeret. De oportuno tempore, dicit idem. Regite ipſum, et coquite donec appareat album, & tunc uidebitis unum, à tribus ſocijs derelictum, id eſt, aquam uitæ, in qua ſunt tria, ignis, aqua, & aër, uel aquam uitę à corpore, in quo ſunt ſimiliter tria, & dicit Limenis circa duodecim uel octodecim dies, quam diu non eſt nigrum, & quã diu eſt in nigredine, etiam ſummam. Et Morienes dicit, quod ſanguis frangendus eſt, ne impediat, quæ tractio, id eſt ſeparatio, fiat poſtquam dealbatum fuerit. Et nota quod ſi ulterius quam debeat regatur, tunc corpus ſubintrabit, & ideo in tempore oportuno debet accipi. Et ſequitur. Vel ſi accipiatur ab inferiori parte ſui generis, id eſt, ex Planetis imperfectis alijs. Et nota quod Pandofilus in Turba dicit. Quod ouum Philoſophicum euerſum eſt, ſcilicet

licet contra maiorẽ mundũ, quia ouum nostrum secundũ medium suum, dicitur altius, scilicet à Sole & secundum extremitates dicitur inferius, id est, alias duas partes, quia ouum mundi, secundum polos dicitur altius, & secundum suum medium, inferius, & in medio est Solis punctus, sicut pullus & secundũ hoc superius. In ouo uero mundi, è conuerso est, scilicet medium suum inferius est, gratia exempli. In mũdo ignis est subtilius, leuius & altius elementum, sed in ouo illius ignis est infimum elementum, quia in medio cõstitutum, & in mundo terra est grossius & grauius & infimum elementũ, sed in ouo scilicet cortices exteriores, sunt terra, & altius elemẽtum, & sic de cæteris. Ergo est uerum, quod ouum habet se per cõtrarium ouo mundi. De ouo mundi contrarium est, quia ouum mundi, secundum polos dicitur altius, & secundum suum medium inferius, uel secundum extremitates, id est, Saturnum & Lunam, quę in mundo sunt inferius & superius. Saturnus superior & altior &
Luna

Luna inferior, & fex Planetarum. Sequitur. Ecce in ouo sunt quatuor, scilicet terra, aqua, aër, ignis, & punctus Solis in medio rubeus, qui est pullus, & hęc est causa quod Philosophi, artē hāc ouum nominauerūt. Sequitur. Dictum Assidui. Nec in igne operatur alieno, uel extraneo spiritu, quia ut dicit Senior, nec facias super ipsum ingredi aliquid alienū, corrumperet enim ipsum, & destrueret totum, uel sic & melius, quod in igne non operatur alieno, sed in suo igne, qui est humidus, extraneus enim ignis inæqualis est, & excessiuus, carens temperantia. Tota autem huius operis efficacia, in suo constat igne, ut dicit Morienes, & Geber, Solus calor Solaris est complexionem bonam generans, quem calor ignis, scilicet natura imitatur. Sequitur. Quoniam cum digeritur aliud istud, id est aqua uitæ Akis, quæ est animata tinctura, incorruptibilis, eiusq; forma, perficitur, scilicet postquam dealbatum fuerit, tunc operationi aptum est, unde non debet sumi, antequam Melancholia, id est, ni-

gredo

gredo in eo non abundet, nec postquã abundet, uel si sumatur antequam aër, id est, uapor æris, in eo gignitur, id est, in corpore immundo, non spirituato, & senescat in posterum, Vel expone, postquam forma eius perficitur, aptum est operationi, antequam Melancholia nigra in eo abundet, quia sic operaretur in nigrum, & non in rubeum, uel in album, & antequam aër, id est, anima uitæ, gignet in eo scilicet immundo, & grosso existente non spirituato corpore, & senescat, id est, morbidum fiat, & Melancholicũ, antequam Melancholia abundet, & aër gignitur alienus. Nota quod hoc fit si dimittatur stare aqua, quando operationi apta fuerit, quia coagulum eius, cadit ad fundum coagulatum, per frigidũ aëris, & siccum congelans. Quod cuidam sociorum meorum contigit, qui per annum sic inuenit, sed non fuerat distillata. Deinde dicit, quod in his decem pręceptis erraue rit nullus. Et de isto opere quidam sapiens pulcherrimam similitudinem, de uiro scilicet & muliere, artis locutus

est,

est, dicens. Qui me miserculam offenderit, & à quiete mea dispersérit, do plagam in faciem suam, per quam fugam capiat, per hoc tangit euitare excessum caloris, miserculam, id est humiditatem teneram Lunarem, & qui me de loco meo ui abstulèrit, id est de aere meo, & dilectum meum mecum uinculauerit, id est coniunxerit Solem cum Luna in uno corpore, in aqua sua, sagittæ ex pharetra nostra, id est, humores uaporis nostri corporis, uindicabunt nos, & uitam regenerabunt, & nunquam de cætero morientur, & si præter dominium nostræ mobilitatis, id est sine excessu transmutationis inclusi, creati fuerimus, scilicet igne lento, propugnatores nostri, uel propagatores, id est, parentes nostri, peribunt, id est morientur, tradentes animas filio, id est aquæ uiuæ, & nos amentes, id est sine mente, scilicet sine spiritu, iacebimus, scilicet in terra, & si uestibus uilibus denudati, id est coloribus & tincturis nostris, quæ ex natura sunt uilia, quia in stercore & in limo terræ & in opacis locis natura-

liter

liter uolunt latere, & sola opinione hominũ preciosa sunt. Vel sic expone, uestibus uilibus, id est, nigredine secundi operis, & balneati fuerimus in aqua nostra, tunc sequitur, Animæ nostrę, id est tincturæ mortuę, id est extinctæ in corporibus nostris apparebunt, unde quidam dixit. Et si nudus in cœlos ascendero, tũc uestitus ueniam in terram, & complebo omnes mineras. Et si in fonte auri et argenti baptisati fuerimus, et spiritus corporis nostri cum patre et filio in cœlum ascenderit, & descenderit, animæ nostræ reuiuiscent; et corpus meum animale candidum permanebit, scilicet Lunæ. Corpus uero dilecti mei, id est Solis delectabile, et rubicundum, et roseum relucebit; significat secundũ opus. Et si parentes dilecti mei, id est corpora mortua de uite gustauerunt, et de aqua uitæ sapientiæ, et lacte meo lactati fuerint, et mero albo inebriati fuerint, & in lecto meo, id est uase nupserint, generabunt filium Lunæ, id est tincturam Lunarem, qui totam parentelam suam præualebit; id est omnes

pro-

progenitores. Et ſi dilectus meus de riuulo rubeæ petræ potauerit, et fontem matris ſuæ guſtauerit, et mihi tunc copulatus fuerit, et uino rubeo affinis noſtri mecum inebriatus fuerit, et multiplicia biberit, et in lecto ſuo mihi amicabiliter accubuerit, et in amore meo per ſperma ſuum cellulam meam ſubintrauerit, concipiam & æro pregnans, & tempore meo pariam filium potentiſſimum dominantem, & regnantem prę cunctis rebus, regibus, & principibus terræ, coronatum aurea corona uictoriæ, à domino Deo altiſſimo, qui uiuit & regnat in ſæcula ſæculorum Amen. Explicit primus liber. Incipit ſecundus liber de expoſitione figurarum de maſſa Solis.

Expoſitio epiſtolæ Solis ad Lunam creſcentem in anno ſolari, quæ incipit In tenuitate ſua ſeu teneritate, id eſt nouitate ſua nimia, ſcilicet coniugij cum Sole, id eſt illuminationis ab eo. Dicit ei Sol, dabo tibi de pulchritudine mea lumen, ſcilicet ſolare, quo peruenitur ad perfectionem tincturæ, exaltatur enim

lumē ſolare. Omne enim altū, id eſt omnis ſpiritus ſublimatus, à te in aqua noſtra maris, uel ſic, omne altū, id eſt omnis Planeta, per ipſum perficitur. Dixit primo Luna ſoli, ò Sol tu mei indiges, ſicut gallus indiget gallinæ, quæ ſunt aues homogeneæ duæ, in ſphæra una, de qua prius dictum eſt. Et ego Luna indigeo ope tua, ò Sol, ſicut primum paſſiuum ſuo actiuo, ad quod eſt in potentia propinqua, ſcilicet tranſmutandi ſine importunitate, id eſt ſine feſtinantia, de Luna plena, id eſt aqua perfecta, quia Luna eſt domina humorum. Ponit efficiens pro effectu. Quia ut dicit Morienes. Radix huius ſcientiæ eſt in hora compoſitionis ſuę, & expectes die noctuq; ſuper fixionem eius. Omnis igitur feſtinantia procul pellatur ab ipſo artifice, & prouidentia, & ratio, & firma expectatio adhibeatur, quapropter ignis blandus diutius apponi debet, qui in diebus ſuis, ſemper æqualiter perduret, ne feſtina combuſtione corpus conſumatur. Sequitur. Cum ſis Sol perfectus in omnibus partibus luminarium,

narium, tu es lumẽ, dominus excelsus, & magnus, quia per te complentur res minerales, uegetabiles, & animales. Ego Luna crescens in lumine Solari, frigida & humida, quia sum mater humorũ, & tu Sol calidus, & siccus, quod est principium generationis omnium, quando copulati fuerimus, id est, coniuncti in æquitate status, id est in proportione & in mansione, & in uase ubi non sit aliud, id est alia res extranea, nisi leue habens secum graue, id est spiritus proprius cum suo corpore, uel intelligit quatuor elementa, per leue, ignem, & aërem, per graue, terram, & aquam, sicut per rarum & densum antiqui significauerunt hæc quatuor. Sequitur. In qua mansione, id est domo uasis uacabimus commanendo, & erimus similes, sicut uacat mulier, & uir eius in generatione partus, & hoc est uerũ ex ipsa locutione. Et ego ô Sol, cũ coniuncti fuerimus uacaturi in uentre domus clausæ, ex omni parte recipiam à te animam, id est pinguedinem olei, quę est tinctura uiuificans omnia, adu-

lando, id eſt blando modo, quia natura gaudet propter uicinitatem eorum in natura conformi in aqua ſua, uel cum aqua ſua, & natura naturam uincit, & natura naturam continet. Vt in Turba. Et ſi abſtuleris pulchritudinem meam, id eſt Lunæ per decoram lineationem. Intendit nigredinẽ primam, quia decolorat eam Sol, & exaltabuntur, id eſt ſublimabuntur exaltatione ſpirituũ, id eſt ad modũ ſpirituum ſublimatorũ, cum aſcenderimus ordinem, id eſt ordinatam diſpoſitionem Senioris, id eſt Saturni, Iouis & Martis, & his nominibus nominauerunt nigredinem illam, ſcilicet Saturnum albedinem, Iouem rubedinẽ, Martem rubiginoſum uel æruginoſum, unde à principio conceptionis uſq; ad medietatem infantis, quilibet Planeta dat ſuam imaginem uirtute diuina ſic creante. Ita etiã in hoc opere quilibet Planeta ſuo loco facit impreſſionem ſuam, uſq; ad complementum operis, ut dicitur in libro trium uerborum. Et ideo dictum eſt prius, ſine importunitate, qui enim importunus, &

feſtiuus

festiuus uult esse, sua uehementia opus confundit, quia non est opus opificis, sed opus naturæ ministrante artifice, & adiuuante eam. Sequitur. Lucerna lucis, scilicet Solaris infundetur lucernæ meæ, id est lunari ex te, scilicet Sole, & ex me Luna fiet infusio lucis luminosę, sicut commixtio uini cum aqua dulci, sic ex me & te fit commixtio luminum, est enim utrobiq; similitudinis proportio, uinum enim & Sol calida, Luna & aqua frigida, confluens. Sed postquam lucerna Solis infusa est lucernæ Lunæ, cessat humor fluere, qui quãdiu durat, denigrat lumen. Ideo sequitur. Et ego scilicet Luna, prohibebo fluxũ meum, & potest littera sequens esse connexa præcedenti dicendo. Ego Luna prohibebo fluxum meum, postquam tu Sol indutus fueris nigredine mea, colore attramenti. Et tunc innuit primam nigredinem, de qua dictum est, quæ est argentum uiuum de argento. Vel potest esse spiritualis uersus, continuus sequenti, innuendo secundam, scilicet nigredinem, sic post solutionẽ & coagu-

lationem humoris mei, cum intrauerimus templum amoris, ſcilicet in ſecundo opere, poſtquam indutus fueris nigredine mea, colore attramenti, tunc coagulabitur corpus meum, in natiuitate mea fiet Sol oriens, in Luna creſcente, & conuertetur, in decorẽ ſolarem. Dixit Sol Lunæ, ſi feceris hoc, quod dixiſti, non inuenies in me nocumentum, id eſt contrarium, & reuertetur corpus poſtea nouum. Quia dicit Gratianus. Cum Mercurium fermentauerimus, quid ultra quærimus, niſi decoctionem ignis, cum ſulphure, quia ignis & Azoth ſufficiunt tibi, ut dicit Elbo. Dealbate igitur Latonẽ cum Mercurio. Hic nota ſecundam dealbationẽ, quia lato eſt ex Sole & Luna compoſitum corpus citrinum, quod cum dealbaueris, per diuturnam decoctionem, id eſt, longam, & ad priſtinam citrinitatem perduxeris. Habes iterum Latonem eodem modo ductibilem, ad quantum tibi placuerit, quia in infinitum uirtus eius extenditur, & tunc intraſti per hoſtium, & habes artis principiũ, & tunc

calcina,

calcina, dissolue, distilla, coagula, & incera, & ita procede per medium, & resultatum facis penetrabile, & tunc ad finem peruenisti. Et Senior dicit de eodem. Est enim hoc minerale, quod cum miseris aquam super terram, uincit album super citrinum & rubeum, & dealbificat ea in albedine argenti. Deinde uincit citrinũ super album & rubeum, ita quod citrinare ea faciat, super citrinitate auri. Deinde uincit rubeum super citrinum, & album, & rubificat ea in rubedinem Alkazel marini, & tirij uel ostreæ, quibus tingitur ostrea uel præparatur & melius. Et cum uideris hæc, gaude. Sed si remanserit in eo nigredo, corrumpisti quidquid operatus es, & morieris præ dolore, quia hæ sunt diuitiæ incomparabiles. Et alibi. Non est differẽtia inter ipsum, & argentum, uel aurum, nisi quod citius funditur. Sequitur. Dabo uirtutem penetrationis, scilicet tincturæ, per quam potens eris in prælio ignis, prælio liquefactionis, & purgationis ex qua exibis sine diminutione, sicut firmus Sol, non impugna-

pugnaberis de cætero, ſicut æs, plum-
bum. Sequitur. Leo, id eſt Sol inferius,
uileſcit per carnem. Hic eſt metaphora,
ſicut Leo fortis, & rex animaliū uileſcit
per infirmam carnem ſuam, die enim
quarto in quartum, quartanam natura
liter patitur. Ita Leo natura per carnem
ſuam ſibi contemperaneam Lunarem
uileſcit, & Eclipſatur. Luna enim, eſt
umbra Solis, & cum corporibus corru-
ptibilibus conſumitur, & per ipſius cor
ruptionem, mediante Mercurij humi-
ditate, Leo Eclipſatur, ſed eius Eclipſis
in utilitatem & meliorem conuertitur
naturam, & perfectiorē priore. Sequi-
tur. Quod autem ſucceſſiſti mihi, id eſt,
in meam tranſmutaris naturam, & di-
gnitatem. Deinde oſtendit quomodo
Sol uileſcit per carnem infirmam, di-
cens, Apud augmentum plumbi nigri,
Apud augmētum, id eſt abundantiam
nigredinis plumbi, id eſt æris noſtri de-
ficit lux mea, id eſt Solis, & extinctus
eſt decor meus. Quia ut dicitur in Tur-
ba. Coquite donec exeat nigredo, quam
nigredinem alij nummos nigros, alij
plum-

plumbum ſapientum, uocauerũt. Dum reddit cauſſam, quare ſit lux Solis extincta, circa angulum nigredinis, dicit quoniam alia duo principalia luminaria capient pinguedinem, id eſt, humiditatem meam metallinam Mercurialem, fixam, de ære meo mundi corporis exiſtentis, & de plumbo uerificato, id eſt de plumbo ſapientum, quod ſcilicet æs uel plumbum eſt uerificatum in ſyllogiſmo, id eſt in ratione ſcientiæ ex parte apud Philoſophos. Aliter poteſt punctari uerſus iſte. Pondus, id eſt compoſitio eorum in ſyllogiſmo, id eſt in ratione diſcitur; ſine ſeu in intellectu componente de ſanguine Solis, & in humiditate Lunę abſq; ſanguine hircorum, & aliorum animalium, quæ nihil ad propoſitum faciunt, ut pondus, id eſt compoſitio ſapientum, in ſuo Elixirio diſcernat, uerum compoſitum à falſo compoſito & è conuerſo. Quia hæc eſt magneſia uera, & non falſa. Sequitur. Ego ſcilicet Sol ferrum durum, & ſiccum. Et dicitur ferrum propter rubiginem, quam florẽ uocant æris. Ergo

ſortis quem ignis non ſuperat, nec ſulphura uaſtant, piſtans, id eſt condiens omne bonum. Per me enim lux generatur, & ſecretum ſecretorum Philoſophorum, id eſt tinctura perpetua corporum conficitur, nec eſt res in mundo aliam agens actionẽ, quam meam. Et Senior dicit. Si quis ſtuderet inuenire aliam rem facientem eius operationes, non poſſet, & non eſt, qui inueniat aliam operationem. Eſt enim Sol radix incorruptiblis, & ab igne, & ærugine, & ſulphuribus, & ideo extrahitur tinctura uera fixa ab eo. Alia autẽ omnia opera, & ſpiritus, corruptibilia ſunt, & quomodo poteſt tinctura incorruptibilis extrahi à radice corruptibili? Et iam tot ſunt, & fuerunt uanarũ rerum præparatores, qui nunquam perfecerunt. Immo non eſt aliud fundamentum artis, quàm Sol & eius umbra, ſicut dictũ eſt prius, & nunc ſermo præceſsit de radicibus ſapientiæ maioris. Sequitur. Quod habet lucem, id eſt Sol lucens factus eſt, habens obſcuritatem, id eſt nigredinem, poſtquam non eſt ad perfectionem,

ctionem deductus, id est dummodo est in fieri. Intelligit nigredinē secundam, in secundo opere. Conualescit à languoribus, id est tenuitate, id est infirmitatibus, & debilitate, & habebit uitā Leonis rugientis, uel resurgentis, post natiuitatē. Methaphora potens est, quia dicit Lucas in turba. Diffinitio huius artis est corporis liquefactio, & animæ à corpore diuisio, & iterum animæ cum corpore coniunctio. Et sic surgit resurrectio corporis, nunquam de cætero moritura. Et hęc est causa quare æs nostrum uocatur Leo, quia sicut Leo rugiendo resuscitat prolem mortuam, uitam immittendo, sic corpus æris mortuum resurgit, coniuncta sibi anima per aquam uitæ. Sequitur. Et apparebit illud magnū fluxibile, id est oleum, in mensuris & tinctura Philosophorum, currens in ictu oculi, sicut cera super laminam.

Capitis & caudæ sunt duæ proprietates, scilicet dealbandi & rubificandi corporeum, & spirituale, uel mortuum & uiuum, tamen prima glosa est melior

lior, unde Senior in fine dicit. Hæc est aqua in qua congregatæ sunt potentię, albedinis & rubedinis. Vnde asimulauerunt eam ouo, quia circumdat totum, quod est in eo, habet enim totum in se quo indiget, & præparatur in pręparatione sua. Et subdit, & hic est Draco, qui deuorat caudam suam, Draco est aqua diuina, & cauda est sulphur eius, & cinis qui est inter cinerem, & de isto cinere descendit pluuia uiua, uiuificans terrã &c. Et cinis iste est fermentum aquæ, quem cinerẽ Morienes uocauit coagulationẽ, cum sit coagulans aquam in terram. Alia glosa, Capitis & caudæ, sicut dicitur in turba. Sume uiperam, et priua eam capite & cauda. In his enim duobus locis quiescit eius uenenum, id est tinctura, ex quo scilicet ueneno, procedit spiritus, scilicet tingens. Deinde caudam & caput, id est principium operis, & finem eius, & est unum & idem, à quo incipit & cum quo finit. Omnia enim operatur aqua ista cœlestis. Sume ergo residuum corpus uiperę, id est terram, & coque lento igne,

igne, ſcilicet Philoſophico, quouſq; ab oſſibus ſecernatur, id eſt donec fiat durum, & ſplendidum, ſicut gladius denudatus, & pone eam ſuper laminas, id eſt in uas, & tamdiu tunde, ſcilicet igne & piſtello, donec uertatur corpus in ſpiritum, & auferatur ab eo flexibilitas. Nō enim poteſt attenuari, id eſt ſpirituari corpus, quam diu flexibilitas in eo conſiſtit. Intendit quod incineretur corpus reſiduum, quod uocatur terra, à qua eſt extracta tinctura per aquam. Sicca corpus huius ad Solem, id eſt ad lentum ignem. Intendit æqualitatem ignis. Deinde capiti ſuo iunge & caudæ, & cum eis tere, ſcilicet igne qui omnia terit, donec uideas quod inquiris. Hoc itaq; completo ſcias quod habes corpus corpora perforans, & naturā naturam continentem, & naturam natura lętantem, quod profecto Tyriaca philoſophorū uocatur, & dicitur uipera, quia ſicut uipera concipiendo præ libidinis ardore, caput ſecat maſculi, & pariendo moritur, & per medium ſecatur. Sic lunaris humor concipiens lucem Solarem, ſibi

con-

conuenientem, Solem necat, & pariendo progeniem Philosophorum, ipsa similiter moritur, & uterque parens moriendo animas filio tradunt, et moriuntur & pereunt. Et parentes sunt cibus filij, & naturam eorum accipiunt, & cũ ære roborantur ad pugnam ignis. Hic autem filius laudabitur in omnibus libris Philosophorum. Et est lapis Indus Babilonicus, & est æs combustum, ut Kalid dixit. Sequitur. Septem sunt ordines ponderum ordinatorum corporum. Quinque partes ex eis sunt absque obscuritate, scilicet de umbra Solis duorum lucentium est pulchritudo, scilicet Sol, et hæc compositio est secundũ numerum figurarum, scilicet tertia dimidia Luna, à minori computando numeri quinque mediæ Lunæ, et duo Soles, unus cum duobus radijs. Secundus cum uno radio. Expositio harum dabitur tibi expositione mea, et proprietates radicis. Hoc dicit propter hoc, quia dixit duorum lucentium est pulchritudo. Sol est clauis cuiuslibet ianuæ, id est omnis introitus artis, et quod restabit,

id est

id eſt,quod reliquimus, eſt de radicibus artis ſine dubietate, id eſt certitudinaliter. Sol eſt ſimplex clauis totius operis, cum firmamẽto et terreitate, id eſt, cum Luna terrea,et opaca,inter cęteras Planetas feculentior, quod poſt maculas quas habet, dum in plenilunio eſt, et cũ firmamento directo, id eſt regulato per artem, et dicitur Luna firmamentum, quia dicit Hermes, Luna potens in firmamento eſt,et pauper luminis,et cum Mercurio lucrum eorum, conuertibilis natura, Solis umbra. Quidam libri habent cum firmamento directo terreitati, directio enim in medietate ordinato terreitati,id eſt elementari corpori,et utraq; littera eſt bona.Quia ſeptem partes ponderis ſunt, et per uerſum iſtum exponit pręcedentem. Ideo dixit, hæc eſt demonſtratio,id eſt expoſitio ſeptem partium, hæc eſt diuiſio,id eſt ſeparatio ſpoliationis,id eſt tincturæ ſpoliatę,hęc eſt diuiſio decoctionis,id eſt,in igne coquente.Quam ſcilicet ſpoliationem,nigredinem appellamus, quæ fit per decoctionem competentem,in qua indiſ-

ſolubile temperatum, diſſoluitur, et anima temperati, extrahitur. Nota ſecundum Seniorem, quod præparatio hæc uocatur conuerſio et diuiſio in ſubtilitate, et attenuatione ſpirituũ, ut tingant, et imprimantur corporibus, et hoc propter conuerſionem ſuam in præparatione de ſtatu in ſtatum, et de re in rem, et de infirmitate ad potentiam, et de groſsitie in tenuitatem, et ſubtilitatem, ſicut conuertitur ſemen ſolum in matrice præparatione naturali, de re in rem, donec formetur inde homo perfectus, ex quo fuit radix eius, et principium eius, et hoc ſine ingreſsione alterius rei, niſi ſanguinis menſtrualis ex quo fuit ſemen, et ex ſanguine ei ſimili, et ex ipſo fuit nutrimentũ eius. Et ſimiliter ouum ſine ingreſſu alterius rei, conuertitur de ſtatu in ſtatum, et diuiditur de re in rem, donec conuertatur in pullum uolantem, ſicut illud à quo fuit radix, et principiũ eius. Et ſimiliter ſemina terræ naſcentium, putreſcunt, et mutantur et ingreditur ſuper eis corruptio. Deinde germinant, et augmẽtantur, ſicut ea ex

quibus

quibus habuerunt radicem, & propter hoc mineralia nostra non mutantur ut exeant à radice sua, si redit ad id ex quo fuit, nec conuertitur ex hoc ad aliud, & qui dicit aliud, falsum dicit. Hæc est ergo conuersio, & diuisio quam audis in libro sapientum. Huc usq; Senior dixit. Sequitur, hæc est coagulatio absq; diuisione, id est coniunctio maris cum fœmina, & absq; dissolutione, postquam feceris, id est præparaueris, singulariter affirmando illa septem; scilicet quinq; partes Lunæ, & duas Solis, quę septem diuisisti per septẽ Stellas, id est secundũ numerum septẽ Planetarum; qui omnes Planetæ operantur super istas septem partes Planetarum nostrorum; & hoc est tertium, scilicet Mercuriũ amalgamare, cum septima parte ponderis. Deinde mitte de albo humido nouem partes. Ita quod decima sit pars æris. Et postquam purgaueris in præparatione conuersionis donec uideantur sicut, margaritæ in similitudine, tunc errare non poteris de cætero. Hæc est dealbatio detegens dubium terrę tuę sitientis,

& hoc per aquam nubium cœlestium. In hoc scilicet dicto demonstrato, ostendi tibi flores aureos, id est tincturam Solarem omnis floris, id est coloris conuersi ad medium extremitatum, scilicet albi & nigri, uelut indumentum pauonis in similitudine. Hic enim est lapis, cui inest omnis color, secundum diuersas conuersiones eius in præparatione sua. In hoc igitur opere Sol ut rex, & dominus cœli, immittit spiritũ, & uitã, Mercurius uero format spiracula. Est etenim acetum acerrimum, quod aurum merum spiritum facit esse, ut dicit Pythagoras. Ipse est quo mediãte fit corruptio, & regeneratio eius. Luna uero sponsa Solis, spiritum seminis conceptum à sponso suo, illuminat, & sua frigiditate & humiditate laborat ad expellendum fœtum ex his procreatum. In introitu uero residui numeri Stellarum scilicet quatuor, detecta est tibi impresio & imago in decoctione, quibus Planeta facit uirtutem Dei. Et hoc est quod dicit, decoctum à qualibet Stella singulariter. Scilicet Saturnus constringendo,

gendo, & congelando sua frigiditate & siccitate, ipsam naturam in massa, Iupiter uero sua caliditate & humiditate digerendo, Mars uero sua caliditate & siccitate homogenea congregat, & hetherogenea sequestrat, Venus uero frigiditate & humiditate, membra & imaginem disponit. Et sic nascitur Alchimia naturalis per principia naturalia, & per impreßsionem formæ scilicet naturalis, substantialis, ministrante artifice. Aes enim de se non habet nisi formas accidentales, sed iuuat naturam, disponendo principia, inducit formas substantiales. Et locus generationis, licet sit artificialis, tamē imitatur naturalem, quia est concauus, conclusus, in quo fumus principiorum naturalium, generatorum per naturam ratione caloris diuturni, & continui, diu reflexus in se, & uaporaliter commixtus, congelatur in metallum, cuius est uapor secundum speciem, ex qua est radix. Ex his dictis patet solutio duorum argumentorum contra poßsibilitatem artis. Quorum unum est quod non habet ars inducere

formas ſubſtantiales, ſed accidentales. Secundum eſt, quod locus naturalis debet eſſe principium generationis. Adducunt tamen dicentes metalla generari, ſecundum influentiam Planetarum, quę conſtellatio latet Alchimiſtas, quia oporteret eos in illo incipere operari, in quo natura cœleſtis incipit mouere mineram. Quibus dicendum, quod motores cœlorum, quandocunq; & ubicunq; inueniunt materiam diſpoſitam, habentē potentiam ad talem formam, tunc incipiunt mouere per impreſſiones ſuas ad illam formam, dummodo artifex coniungat actiua paſsiuis. Sol enim & homo generant hominem, nec tamen oportet quod homo generans hominem, præſciat impreſſiones Solis, ſcilicet conuenientibus principijs actiuis & paſsiuis, cum habilitate materiæ. Sol diſponit, & monet ut cæteri Planetæ, ſecundum diſtantiam localem ad orbem, tum licet omni tempore poſſet incipere opus, unum tamen tempus habilius eſt altero. Quia dicit Hermes in ſecundo libro de ſeptem. Quod hoc elementum

mentum est humidum in uere & æstate, oportet ergo ut sumatur inter istud et illud scilicet 15. dies post introitum Solis in arietem, usque ad introitum thauri. Hoc enim tempore amplius augmentabitur, & oportet destillare hunc lapidem Sole existente in ariete, & in thauro, hæc Hermes dixit. Sed Assiduus dicit, quod oportet poni lapidem istum in uase suo, carente sectione in hyeme, æstate, autumno & uere, & omnibus anni diebus. Quia ut dicit Senior. Est semen mundum, mundam habens benedictionem, ex potentissimo enim masculo, & fœmina generosa castissima procreatur. Et huic semini nihil incongruum est commixtum, & existit albissima materia auri & argenti, ex purissimo Mercurio & sulphure incombustibili. Ideo quilibet Planeta imprimit suam imaginem & impressionem singulariter, sicut & in fœtum humanum, donec perficitur. Sequitur. Hęc est perfectio coagulationis sine fallatia, & factus est Sol, id est Solaris minera perfectis statibus. Principium eius ignis est,

& in igne creuit, nec timet cinerem, id est testam cineris. Est & fixus non fugitiuus, iungitur in corpore scilicet metalli, usque ad cor, id est in profundum, quia ex radice fixa scilicet ex Sole, qui est fons totius caloris & Planetarum rector, proficiscitur. Sequitur. Hic est filius uilis & carior, id est, hic filius scilicet lapis, cuius mater est uirgo, & non concubuit, & est uilissimus & carissimus. Et dicitur filius uilis, quia nullius præcij in oculis est, est omnis ignorantis, hæc fœmina est uilis, quia si diceretur ei hoc opus, uideretur esse falsum sibi. Senior & est carissimus, quia sine eo non operatur natura, scilicet sine humido, Lapis enim Philosophorũ aqueus & humidus est, humor uero est uilissimus, quia pedibus conculcatur, & est carissimus, quia principium est generationis naturarum, & est ænigma sapientum dictum istud. Præparatio ergo huius est difficilis, & occulta destruens, quæ multos sapientes nudauit, nec est super eo lapide iter in opinionibus laborantium, & operantium, quia dicit

dicit, infiniti ſumunt radicem eius, & homines in uanum abierunt à radice huius ſcientiæ, & ſimile ei non poſſederunt, quod tamen nuſquam currit in æſtimationem eorum. Eſt itaq; difficilis errantibus & mirabilis, facilis ſcientibus, modicus, leuis, delectabilis, & propinquus. Intelligit autem ipſum ingenioſus. Eſt & ſubtilis ex hoc arbitrando, cum clarificati fuerint eius animi, ex libris relictis à græcis, quoniam nihil occultatur, præter præparationem eius, quæ eſt difficilior omnibus. Hoc eſt quod corruſcat in Elixiri, quod hic de tinctura incipit à potentia, id eſt à materia potenti aptiſſima, ad talem formam, & peruenit ad actum, id eſt formam auri & argenti, ad quam fuit in potentia. In talem enim metalli ſpeciem congelatur humor, cuius eſt fumus, & uapor, quia ſimile non generatur, niſi ex ſibi ſimili, per naturam. Deinde inuehitur author contra operarios uanos huius artis, nec radicem habentibus, nec præparationem ad minus, dicens. Omnis præparatio eſt bona illius rei,

præter hanc præparationem occultam philoſophorum;ſed ipſi compoſuerunt prohibitionem eius ab actu ſuo, quia ipſi ſemper præparant, & nunquam proſperantur. Quia ut dicit Morienes ad regẽ. Scito quod terra, aut lapis, aut ouum, aut ſanguis, aut acetum, aut omnia huius ut ſulphur, argentum uiuum, Auripigmentum, ſalſa, ad hoc magiſterium ſunt inutilia, et malum exitum habentia, et homines ſępe hæc omnia terunt, et coquunt, et à ſua decoctione extrahunt, et extractum ſepeliunt, et iuxta ſuam opinionem benefacere credunt. Et ut error eorum magis confirmetur, et ne deſperent hoc quod quęrunt, nequeunt, ſed ſperant inuenire. Et de compoſitione librorum falſorum dicit Senior. Compoſuit enim librum ſuum, opinans quod intellexit illud occultum myſticum, et ipſe nec ſcit, nec intelligit litteram unam ex his quæ compoſuit in libro ſuo de libris Philoſophorum remotus. Et ſi quęratur ab eo, ex ipſis reſpondet per ſimilitudinem, et ſi comprobetur ei, defendit ſe per cauillationes,

nes,& similitudines uanas. Sequitur in re firmata , id est in radice artis firma, preparatio eorum facta est ignota, quia non habent esse, & si habent radicem, non habent eius præparationem, propter hoc non cognoscunt. Omnis animus sequens concupiscentiã, id est opinionẽ suam uanam, fluit, id est fluctuat, & diuagatur per diuersas uias erroneas, ita quod ultimo dicant. Præparauimus eum cum omni præparatione, nec adepti sumus, & cum scientia fecimus illum, & cũ præparationibus suis sapienter operati sumus. Et propter hoc sunt stultis stultiores, quia præparant illud quod nõ habet tincturam in se ex omni re, quæ tendit ad nihilum, & infimum, & credunt bene facere, & nihil acquirunt præter labores, & propter hoc sunt inflati in possibilitate artis, & excœcati sunt à ueritate. Dixerunt antiqui sapientes. Hic author deridet superbiam Alchimistarum Philosophorum, operantium in rebus fœtidis. Dixerunt antiqui sapientes de tali operatione. Hircus est, id est superbus & olens fœ-

tidior hirco, ex oleis capillorum, & stercorum, & menstruorum, & multorum talium fœtidorum, combustibilium laborant, & non recognoscunt radices scientiæ, nec præparationem eius uel sic, non recognoscunt homines quod decipiunt in ignominiam illius. Talis operator conuenit, id est aptus est, apud considerantem, id est Philosophum & uidentē, id est Prophetam, de quo cum se intromittit scientia talis, inquam magis conuenit, id est aptus est, ad arandum, id est ad pascendum cum Camelis, id est conuenientior est rustico uel pastore, quàm Philosophiæ huic, quæ tantum à Deo habet esse, per inspirationem humilibus & iustis. Sequitur. Superbus enim scilicet ex eo hircus iste, quod dicitur sciens, & tamen non est. Quibusdā enim magis operepræcium est uideri sapiens esse, quam esse, & nō uideri, ut dicitur in Elenchis, sic etiam iste superbit quod creditur, & dicitur esse sapiens & sciens, & quod omnis sciens nouit quantum erret in illo. Vulgus, id est operator uulgaris, habens o-

culos

culos mentales, clausos, id est obnubilentos, dormit, id est somniatur, quia imaginationes fantasticas, & uanas habet, in rebus uanis. Cuius scilicet uulgi barba, id est operis uas, conuenit pueris id est ludo puerorum. Dicitur enim in Seniore, quod utilitas quam intendis, non est, nisi apud dominos barbæ, id est domorum. Et iterum dicit, quod genitum eorum est in barba, id est in domo dominorum, uel potest esse alia derisio talis, quia antiquitus sapientes, in signum maturitatis, barbati incedebāt, cuius barba, id est sapientia conuenit pueris, id est stultis, Vel potest esse sensus ex simili, quod illudunt homines tales falsidici, sicut pueri trahunt barbas dormientium, illudentes eis. Sequitur. Si hi habuerint rem, id est radicē scientiæ, nō inueniunt eius præparationem, & res artis non perficitur, nisi cum præparatione, & hoc est, quod quærunt, & omnis opinio eorum, præter illam, fallax est. Attraxerunt ignorantes in funiculis, id est per deceptiones, & demonstrationes suas uanas. Transmutant

enim

enim in apparentia Lunã in cuprum, & aurum in aliam ſpeciem coloris fantaſticam, & cum in ignem ueniunt, reuertuntur in formam Solis & Lunæ, ſicut prius fuerunt, & ignorantes credunt quod fecerunt eis aurum & argentum. Aut amalgamata faciunt Solis & Lunę cum Mercurio, & promittunt eis tingere & coagulare Mercurium in Solem & Lunam, & per limaturas auri & argenti diſtillatores attrahunt, ignorantes, & decipientes. Sequitur. Ignorans ſerit colloquintidã, & ſperat inde commedere mel, ſed quando quod ſperauit non uiderit, redit ad agnitionem ſuam, & extendit, id eſt magnificat, & confortat errorem ſuum, & dicit hoc eſſe ex infortunio. Similiter iſti de capillis, & de urina, & illi de ſtercore, & illi de ouis, & uentribus concharum, & ſanguine, ea pro ſeminibus, & radicibus auri, & argenti ſeminant, in quibus nulla proportio eſt, nec potentia parua ad actum illorum, & reiterant operationes inſiſtentes diuerſis modis, et tamẽ nunquam proficiunt, dicentes hoc eſſe ex infor-

infortunio nostro,nõ ex materia rerum uanarum,nec operationibus suis falsis. Templa id est corpora Alchimistarum uulgarium,quę uidentur esse templum sapientiæ maioris, ornata, id est uestita indumentis, sicut locuti fuerunt,de arte sulphuris & arsenici, & eorum decoctionibus,& in pigmentis,& urinis.Et si locuti fuerint de capitellis ouorum,& stercorum, & capillorum,& consimilibus quibus maculantur,ut dicimus,hirci sunt, qui cum fœtore montana conscendũt per deuia.Sic isti Philosophantur, componẽtes libros fœtidos, in quibus nulla est utilitas, nisi de perditione temporis,& expensæ, de quibus superbiunt. Deinde inquisitiue dicit author, interrogando qua de re, id est ob quam causam dictum est ab istis doctoribus, in multis, nunc in hoc, nunc in illo labore, scilicet in testis capitum, id est in ossibus capitis, et carne, cerebro, capillis,et in ouis gallinarum, et scorpionũ, et in utribus et in testudinibus conchilium,id est concharum,cum tamen ueritas sit sine diuersitate in una re, et una

dispo-

diſpoſitione, et uno actu ſcilicet decoquendi, Vnde Morienes ad regẽ. Hoc myſterium totum ex una re, et una uia perſiſtit, et unica diſpoſitione perficitur, et author reſpondet quæſtioni, dicens. Nonne hoc eſt ex paucitate æquitatis dictum ignorantium, et uituperatorũ. Et reprobat eos per quandam quæſtionem, et ſolutionẽ eius manifeſtam, dicens. Si diceres quod ouis peperit homines, aut grana tritici fructificabant galbanos, aut palma portauit mala grana nata, aut uolatilia cœli parturiũt piſces aquarum. Ipſi reſponderent falſum dicis, et dixiſti. Deinde ſoluit dicens aut non generant res niſi ſimilia, aut non fructificant res niſi fructus ſuos, nonne conuertentur à ſua ignorantia? Dixerunt quod pater auri et argenti, ſit animal terræ et maris, uel homo, id eſt pars hominis, ut capilli, ſanguis, menſtruũ, ſecundina. Et quidam dixerunt in arboribus, id eſt plantis et herbis. Et quidam in lapidibus, ut arſenicis et aliјs mineralibus, alienati ſunt, à ueritate ſcientiæ, ex his erroribus ex credulitate re-

rum

rum incertarum, remouerunt à se laudabilia nota, id est desiderata, scilicet stationem scientiæ, id est stabilem scientiam, et mineram eius. Etenim res eius est manifesta in oculis uirorum et mulierum, rectis, de habentibus oculos iustos. Et quidam libri habent masculinos oculos, id est procaces et uagos, qui etiam cognoscuntur ex oculis perfectorum hominum. Sic et ex libris, et intellectibus uirorum et mulierum hanc scientiã, scientium per Prophetas suos, quorum intellectum nullus illorum audet, nec potest exponere. Manifesta est res quæ est uagæ mentis et intellectus instabilis super res uagas nõ fixas, multimodas, cum tamen ueritas artis sit sine diuersitate. Probatio quod sit sine diuersitate, quia est res una. Vnde Senior dicit inferius de lapide artis, scilicet de aqua, auctoritate artis. Aqua non conglutinatur, nisi cum simili sulphure sui, nec inuenitur in re aliquid simile sulphuris sui, nisi in hoc, quod ex eo est, scilicet Sole, qui est ex humido albo aquoso. Et Hermes. Non conuenit rei,

id

id est aquæ, nisi quod propinquius est ei ex natura sua. Et generaliter nulla proles est similis ei, ex quo non est, humiditas autem est ei similis ex natura sua, et est ex Dominio Lunæ. Pinguedo autem est ex dominio Solis. Et subdit Senior. Lapis ergo sapientum ex seipso, et in se ipso perficitur. Est enim arbor, cuius rami, et folia, et flores, et fructus sunt ex ea, et per eam, et ad eam, et ipsa est tota, uel totum, et non aliud. Et subdit. Et similiter dico uobis quod unumquodque aliud non generat ex se, nisi cum eo, quod ex eo est, et specie sua, quod est homogeneum ipsius. Similiter Adam et Eua, et omnium hominum genus, ergo omnis res conuenit cum suo simili et propinquo, secundum speciem suam, et similiter carnes ex carnibus generãtur, et tinctura metallorum, ex metallis. Et subdit. Incipe ergo in nomine Domini nostri Iesu Christi, et cognosce naturam eius. Est enim à radice materiæ suæ, quod est in eodem et de eodem, nec ingreditur aliud super eo, quod non sit etiam ab eo. Et est radix

eius,

eius, scilicet Mercurius. Similiter Mercurius est ab eo, & hoc est de quo extrahitur, & est in eo, et ex eo, et per eum. Omnia ista significant lapidem suum, qui unus est, id est singularis, et non potest esse quin uerba repetantur frequenter eadem, propter expositionem, et testimonium Philosophorū. Ecce quam lucide dicunt Philosophi, et ignorantes oblique ad illud intendunt oculos mentis. Et Geber dicit, Necesse est artificem constantis esse uoluntatis, & non modo hoc, modo id attentare præsumat, quia in rerum multitudine ars nostra non perficitur. Est enim lapis unus, medicina una, in quo magisterium totum consistit, cui non addimus rem extraneam aliquã, nec minuimus, nisi quod in præparatione superflua, id est frigidum & humidum remouemus, quæ denigrant opus & destruunt. Sapientes doctrinam plene tradiderunt, pro posse suo demonstrantes, sed stulti non intelligunt. Sequitur. Per Deum, si consideraueris Stellas, id est Planetas erraticas, id est metallorum corpora, non

est inter nos, scilicet Philosophos, differentia, id est diuersitas, in hoc quod opinantur, id est de arte opinantur, quia ex his metallis, & per hoc præparant sapientes lapidem suum, in quibus est Mercurius, & sulphur fixum incombustibile per naturā rectificatum. Et propter hoc præparatio nostra surgit per seras, & claues aperientes seraturas, id est problemata obscurata. Per Deum, si porrecta fuerit ad eam, scilicet præparationem sapientum palma, id est manualis operatio, non reuertetur ad eundem uacua, sed locupletata thesauro incomparabili, tamen pro se in mundo, id est hominibus mundanis, si absq; uera preparatione per aspectum, id est intellectum uituperatum, & assignationē erroneam fit, manus reuertetur uacua. Et præparatio ignorantium cōtinuans artem annihilat occupatum in eo, nec scit, nec fit prouentio artis, nec clauis, nec seras, id est proplemata sapientum, neq; scit quod coagulans mittat tincturam, neq; peruenit ad prouentum. Et ista nostra preparatio sapientum est largi

gi muneris, habẽs labores solutionis. Et quidquid figitur ex duobus, id est ex humiditate metallica duorum luminarium sine alio extraneo, ab eisdem fixatur, seu fit existens suo, scilicet genere. Vnde Hermes. Tres facies in uno uidi patre: Et bene dixit, quod ex uno sunt, licet habeant partes elementales, ut aquam & terram, ignem, & aërem, quæ tamen omnia ita sunt uehementissime complexionata, quod minimum elementi unius, est cum minimo elementi alterius, quod per nullum artificium possent separari, propter compositiones tam fortes ipsorum, unde subdit author. Pars inscientiæ absq; partibus, id est sine diuersitate, & factum est totum totius, id est unum unius, quia totum est ex eo, & non ex alio. Sicut sartor ex ipso panno, partes format diuersas, ut plicas & manicas, girones, & thorale, quorum ipsa principalis materia est pannus, & textor cum eisdem filis pannum componit, de quibus est stamen. Sic & hoc magisterium est unum per se, nec alio indiget, ut dicitur in Morie-

ne ibidē. Sequitur. Oculi ſcilicet intellectuales, accipiantur à figuris Senioris, cum ſcientiam reſpicias ad radices, cum ramis ſeparatam, duplicata coniunctione, & ligatura duarum auium, in cauſa, qualiter prohibetur una per aliam ab aſcenſu. Et una eſt ſine plumis, propter ponderoſitatem, ſcilicet terra, ſed aqua habet plumas. Et utrunq; eſt ſulphur & retinaculum alterius, & ſunt duo argenta uiua. Et ſubdit. Hoc eſt ſulphur rubeum, ſcilicet aqua, quæ non habet in actu ſuo finem, quia tingit in infinitum, & nomina & cognomina, id eſt pluralitas nominum in hac arte excœcauerunt uidentes in libris ſuis, unde exanimauerunt ſcientias erroris, excæcati multitudine nominum, hoc ſcilicet ſulphur noſtrum, uel hæc aqua noſtra, eſt tinctum, & tingens hoc ſcilicet ſulphur eſt, quod ſuper quolibet igne eſt durans, ſcilicet ſeminum arboris oliuarum, & aliarum quando uicinatur igni beſtiarum, continue duranti eſt uenenum, id eſt Icur corporum. Omne uenenum eſt in eo, id eſt omnis

medicina

medicina lætans, id eſt omnē morbum corporum, & hominum, & metallorū corrigens. Et factum eſt hoc ſulphur uelut Lunare, habens ſplendorem, ſcilicet Solarem. Abſciſæ ſunt ab eo ſcilicet ſulphure, ceteræ pennæ, & alæ, id eſt ſpiritus, & ſpiritus eſſe eſt manens, & non recedens, id eſt fixum. Ad ſuperiora enim anima eius uolat, propter ſimilitudinē ſuam, id eſt humiditatem metallinam, cōformem, & unigeneam ſulphuri rubro. Tunc lucerna fixa cum habente, ſcilicet alas, & cum lucerna Lunari aſcendit in ſtatum, id eſt in terminum. Aſcendit ab eo anima eius & exaltatur ad cœlum, id eſt ad ſpiritum, & fit Sol oriens, id eſt rubeus, in Luna creſcente, in naturam Solarem. Et tunc lucerna duorū luminum, id eſt aqua uitæ, ad ipſum unde orta fuerat, reuertetur, ſcilicet in terram, & uileſcit, & humiliatur, & putreſcit, & figitur amanti eum, id eſt ſulphur terreum. Diſpenſa ergo duo luminaria, quæ aqua ex duobus corporibus, & naturis eſt, uel ſic diſpenſa duo luminaria, ſcilicet Solem &

Lunam , & utraq; littera est bona, sed secunda est melior. Et facta est illa aqua una, habens in se duo lumina. Sicut uidemus Solem cum duobus radijs in figura , significantem coniunctionem duorum luminarium radicantium super cinere mortuo, & pluentes, & reuiuiscit, quod fuerat morti deditum, sicut post magnam inopiam, quando mortuus est, id est depauperatus, resurgit. Et consimile dixit alter. Si nudus ascendero in cœlum , & uestitus ueniam in terram , complebo omnem mineram. Hæc est soror, & hic est frater, id est masculus & fœmina, sunt unius generis. Indurauerunt aquam, & desponsauerunt masculum & fœminam in aqua, & totum in terra, & tamen subtilitate præparationis, id est igne æquali, lento , non excedente calorem cœlestem, fixerunt eos. Sed postquam facta est conceptio, uolare fecerunt scilicet genitum, & fuerunt in domibus montium, scilicet animæ parentum, significat crescentẽ Lunam, crescente luminare maiori. Et duas aues, significat ex eo, id est

duos

duos ſpiritus,uel duas animas,duorum luminarium ex ęre. Vt enim Morienes dicit. Opus hoc aſſimulatur creationi hominis,quia primo eſt coitus.Deinde conceptio, deinde impregnatio,poſtea ortus,ultimo nutritio. Et Marcus dicit, concipiunt in balneis, ſignificat calorem lentum & humidũ balneorum, in quibus ſudat lapis in principio diſſolutionis ſuę,paulatim,& paulatim,& pariunt in aëre,ſignificat ſuperiorem thalamum,ſcilicet alembici. Quia generatio huius tincturæ eſt in aëre alembici, ſuperiori, & gradiuntur ſuper mare,& manent in montibus & ſepulchris ſuis. Et ſubdit idem, & proĳcient ſemen ſuper marmore ſimulachrorũ,& in aqua ſibi ſimili deifica, & uenient corui uolantes, & cadunt ſuper illud ſimulacrũ. Intendit nigredinem, quæ eſt flos æris aureus per coruos. Deinde uolabunt ſuper cacumina montium, ad quæ nemo poteſt aſcendere, id eſt ad ſuperiorẽ partem alembici concluſam undiq;, & dealbabuntur ibi. Reſpice præparationem primam eius, & cogita hanc, quæ

est spirituum extractio omnium de corpore, & ipsorum mundificatio in aqua sua. Et respice Solem, & soles duos, id est Solem cum uno radio, & cum duobus radijs. Et hæc est ultima præparatio, scilicet spirituum cum corpore suo, cum contritione, & assatione multipliciter reiteratis, donec uideas illa quæ quęris in ea. Et dicit, quod secunda & ultima præparatio est ex tribus scilicet salsaturis, uel terris scilicet terra foliorũ, terra margaritarum, & tertia terra auri. Vel ex tribus, id est ex trinitate Lapidis. Et sunt tres compositiones rubei lapidis habentis splendorem. Glosa; Gratianus dicit quatuor sunt Elementa, & triplex elementatum minerale. In terra tamẽ uegetabile partim in terra, secundum radicem, & partim supra terram, secundum herbam. Et animale omnino super terram gradiens. Secundum Morienem terræ sunt tres tertiæ huius artis, prima est aqua uitæ præparatio post corporis putrefactionem. Secunda tertia est secunda dealbatio. Tertia tertia est animæ cũm corpore coniunctio.

ctio, Vel secundum Seniorem tres sunt terræ, scilicet foliorum, margaritarum, & auri. Quatuor sunt elementa, sunt quinque elementata, quia calidum frigidum humidum & siccum sunt in terra, & quinta essentia, nec calida, nec frigida, nec humida, nec sicca, sed medium horum. Et hoc iam prius expositum est, de numero principiorum artis. Quidam enim in uno, quidam in duobus, quidam in tribus, quidam in quatuor, quidam in quinque dicunt, & omnes bene dicunt. Hęc autem omnino non impelluntur, sed sponte sibi congaudent, quia sicut homogænea, unde natura naturæ congaudet, natura naturam continet, & natura naturam uincit. Tertia est ex duobus corporibus principalibus, & aqua triplex, aëris, & ignis, & aquæ natura, & omnia unum, quia sunt ex uno, & Sol simplex, & Soles duo, id est cum duobus radijs contriti in terra non ultra ascendunt, sed figuntur in ea. Triplex est anima habens proiectionem tingentem, scilicet anima Solaris & anima Lunaris, & tinctura

 sulphu-

ſulphuris albi, humidi, & ſunt unum de eodem. Virtus ſuperioris, ſcilicet aquæ uitæ, id eſt tincturę, & uirtus inferioris, id eſt terræ, ſunt ſimul ſimilatæ naturæ, quia eadem generatione generantur, & corrumpuntur. Eorum autem corruptio, eſt ipſorum putrefactio, quæ totam generans naturam, in melius diſpo nit. Quia, ut dicit Morienes ad regem, quod tota fortitudo huius magiſterij non eſt, niſi poſt putredinem, quia nun quam fuit aliquod animatum aut natiuitate æditum, niſi poſt putrefactionē. Si enim putridum non fuerit, non fundetur, neq; ſoluetur, & ſi ſolutum non fuerit, ad nihilum reuertetur. Sequitur. Dixit Hermes, corona factum eſt reſiduū, id eſt reliquiæ huius aquæ diuinæ, quæ non prętermittit rem, id eſt terram, ratam & fixam, in qua ſunt tenebræ, id eſt nigredo. Secunda in ſecundo opere, ſcilicet per reſiduum huius aquæ imbibendæ, ſummè dealbabitur, & hoc eſt quod dicit, ſcilicet uiuificat eam, ſcilicet terram, occidens, id eſt humor pluuiæ, & uiuificat duo tertia terræ, ſcilicet al-

bum

bum & rubeum, & tertium tertiæ est combustum. Notat tria tertia terræ uiuificandæ, scilicet terram foliorum, & terram margaritarum, & terram auri. Et prima tertia est combustum quid, quia flores tincturę, animæ sunt extractæ, cum illa aqua pura congregata est, in illa terra, ut dicit Anaxagoras in libro quarto, quia spissum omnium elementorum coagulatur in terra. Sicut uides imaginem eius depictam in Sole, cum duobus radijs Planetę super terram. Id uero quod remansit de tinctura in terra congregata, non est in aperto, id est, non apparet eo modo sicut antę præparationem fuit, scilicet ut non uideamus in manibus puerorum de cætero, sed est thesaurus inappræciabilis sapientũ. Quia ut dicit Socrates. Dispositio operis, est ludus puerorum, scilicet ante præparationem, in præparatione autem, ocium & opus mulierũ, scilicet coquere. Vnde quidam Philosophus dicit, quod hunc lapidem pueri portant in manibus, quorum est silentium post clamores. Et in his dictis

Philo-

Philoſophorum eſt ſera & ſera infra ſeram aptata, id eſt obſcuritas obſcuratur obſcuritate, quia typus & figura in tropo, clauis eius., & una ex eis, quia una uia, una diſpoſitio, una actio. Deinde ponit in Carmine ſuo in fine, pondus primum. Scito fili Radices ſunt nō minus quam tres, id eſt tertia dimidia Luna cum eo ſcilicet Sole, ad illud, id eſt humidum aqueum, hoc proijcitur ignorando, id eſt occultando, quod in eo lapide eſt, ex operibus, quia nihil occultauerunt, niſi præparationem eius. Vnde ignorando non ſumitur actiue, quia magiſter tenetur ſcire operationē, ſcilicet paſſiue, id eſt non notifico alijs indignis, ſcit enim Deus protector hominis, cui uult inſpirare, & à quo uult celare. Comparate igitur figuras expoſitioni, quia non habemus imaginem preter picturam tabulæ Senioris, & uidebit hoc habens conſiderationem, & diſcretionem clarius quam Solem radiantem, cum iuſticia, non cum iniuſtitia in diſputatione. Nota quod dicit Morienes ad Regem in Dialogo ſuo.

Si

Si ſapientes qui poſt antiquos Philoſophos, & Prophetas fuerunt, ſuas expoſitiones de qualitate uaſis in quo conficerent, non inueniſſent, poſteri nunquã ad huius magiſterij perfectionem peruenire potuiſſent. Igitur de qualitate uaſis, tuæ commendo memoriæ. Gratianus dicit. In primo gradu expediunt uaſa metallica. In ſecũdo gradu uitrea, in tertio teſtea, id eſt in primo opere ſit uas metallicum, coagulatione uitreum, in fixione teſteum. Forma autem omnium ſit ſphærica inferius ad medium dimidię Lunæ, & altum ſecundũ quantitatem materiæ. Antiquorum tamen quidam in uitreis uaſis perfecerunt, ſed talia uitra non ſunt apud nos, niſi ſi conſimilia inueniantur. Quidam antiquorum in teſteo uaſe totum terminauerũt opus. Vt Zenon. Debet enim eſſe uas lapideum molare, forte, nõ poroſum, bene decoctum, quale habent uitrearij in quibus liqueſcunt uitra. Hoc enim uas quod eis durat ſex hebdomadas, bene durat in arte ſex annos, quia ars nõ habet calorem exceſſiuum, ſpiritua-

ſpiritualem autem glebam habet, quæ non liqueſcit in igne, ſicut communis gluti figularum gleba, ſed reſiſtit igni fortis exiſtens compoſitionis, & denſum non poroſum, nec poteſt ex altero quolibet lapide, uas artis fieri, quia alter lapis non maneret in igne, ſed ſcinderetur, paucis exceptis. Ergo debet eſſe ex lapide cocto. Sic autẽ fiat tale uas. Accipiatur gleba dicta & exiccetur, deinde conteratur, & eijcientur lapides, & ligna, & terra aliena, et quidquid eſt alterius naturæ in ipſis, uel ab ipſis. Deinde pars ferè media cremetur igne, ut lapideſcat, quam contere molando ſubtiliter, & cribrando, & cum iſto molito conficias glebam loco arenæ, & bene commiſce quod ſit ſatis tenax, & de iſto fac uas, & decoquatur in igne, & deuitreari permittas intus uitro forti quod non ſcindatur, nec debet deuitreari uitro plumbi, ſed cineris, & fiat ſibi coopertorium eiuſdem generis ſine ſpiraculo. Eſt enim uas, quod nec eſt cucurbita, nec alembicus. Verum uas ex duobus lapidibus unius generis,

ris, ut Kalid dicit filius Yſidis. Nota quod nullum metallū expedit pro uaſe noſtro niſi ferrum limpidum, bene digeſtum, nullum enim aliud duraret. Aqua etenim noſtra ferro non commiſcetur, unde Raſis in libro luminum dicit, Si in ferro exaltatum fuerit, ſalutē confert. Et prius dixit, quod non poteſt excogitari compēdioſius inſtrumentum, dicens. Potiſſima tamē ad diſtillandum adminiſtratio. Et inter cætera compendioſius uas ferreum exigit, & ex limpidiſsima factum materia, & in hoc uitrū præcellens, quod frangi non poteſt. Et pro certo breuiter terminaretur primū opus in hoc uaſe, quia ſupra lampadis ignem cito abſolueretur putrefactio & corporis ſolutio. Et ſicut dictum eſt apud expertos, unum ſolum uas requiritur. Sed apud inquirentes, plura, & ſingulariter pręparantur, & unum in reliquo uaſe experitur, & examinatur, ſed tunc nota quod debent eſſe eiuſdem ſpiſſitudinis, & tantum in uno de materia quantū in alio, & ponatur ut ignis æqualiter agat in ipſa, & ſit æqualis ex-
poſitio-

positionis in furno, ut quatuor digitis aut paulò plus excedant & intus æqualiter pendeant, ut ignis æqualiter eis deseruiat lumen. Si autem sit uas uitreum locetur æqualiter unum sicut alterum ex gleba priori, & limo. Fornacem facias de gleba communi luti figulorum communiter facta in spissitudine trium digitorum, & altitudine ulnæ capitalis & latitudine palmæ bonæ, ita quod ignis flamma sua non tangat fundum uasis, & quod libere deferat calorem æqualiter ad omnes partes. Habeant etiam respiracula trium uel quattuor foraminum. Sit autem furnus æqualiter elatus, et in summo suppone ei rotam factam de bona gleba in spissitudine duorum digitorum uel amplius paulò, quæ rota habeat in medio foramen unum uel duo. Et nota quod non totum simul ponatur in præparatione, sicut apud expertos, scilicet in parte experiatur, quod in toto errare non contingat, uel duo in quibus pendeant uasa tua. Et bona cautela est quod non augeas ignis gradus duplo priore, sicut docet

Nodanus,

Nodanus, ſed in medietate, ut ſcilicet in primo gradu ſit libra, in ſecũdo gradu; ſit libra cum dimidia &c. Per lentum enim ignem non errabis; ſed per exceſſionem corrumperes; licet prolixiori tempore coquitur lento; quam acuto. Tollerabilius eſt autem ſub moderatione prorogare; quam ſub exceſſu irreuocabiliter peccare. Nota etiam cum quibus partibus aceti citius ſoluitur Rebis in aquam; ſed prolixius exſiccatur, & figitur. Et hic communis eſt modus, & doctrina Philoſophorum. Experti uero ſuperfuderunt aquam, ut ſupereminerent tribus digitis, ſecundum quod eis uidebatur bonum. Si uero ſeptem partes, aut citra ſumantur pauciores, ſed tardius ſoluitur corpus æris. Plus enim agunt nouem partes, quam ſex uel ſeptem, ſed citius exſiccantur pauciora, quam plura, et citius figuntur. Et quidquid poteſt uirtus in uno opere, hoc poterit duplex uirtus modico tempore ſecundum Philoſophum; dummodo ſit æqualis comparatio proportionis agentis ad paſſum. Ad eius perfectionẽ
m pro-

producēdam, Vnū est quod legitur ue-rius 21. (alius 61. dies habet) dies pro so-lutione, pro ducatu primo 13. dies, pro cōplemento secundo 40. dies, secundū quod natura & ignis te docebunt. Se-quere naturam eius, secundum signa & claues traditas, & errare non permit-tent. Scit enim pugnam aquæ & ignis, & prolixitatem coquendi ut dicit Assi-duus, donec uisui patefiat, ita quod i-psius operis imitatio te doceat operari. Est enim rectissima norma & formula huius artis. Sumatur ergo lapis humi-dus & albus, bene fermentatus, & cum una tertia de nouem abluatur, & putre-fiat paulatim & paulatim, partem post partem, donec dealbetur in 150. diebus id est 21. diebus, unius nominis, & hoc secundum Seniorem. Dicit enim pri-mum opus, luminare est abluere, deal-bare, & putrefacere 150. diebus, & hæc est dealbatio totius, & fuga tenebrarum ab ea. Et forte apparebit albedo in 70. diebus, id est 10. hebdomadis, & duo-bus diebus, uel in 4. hebdomadis uni-uersaliter. Sed subdit. Nec approbatur

apud

apud eos hoc, ſed primum eſt melius, quia ſignificat temperantiam, & bonitatem ignis. Secundum autem, & tertium, intenſionem ignis, & corruptionem operis. Nota idem uult, ſcilicet Morienes, quod albedo quæ eſt primum opus & fundamentum rubedinis in 21. die peragatur, & duobus diebus. Vltimo ſubtus & ſupra fortem ignem dando, & erunt ſimiliter 23. dies. Sicut Senior dicit. Et docet Morienes cum quarta parte imbibere, in prima expoſitione, donec ad octauam partem tincturæ redigantur, id eſt in tertium. Item dicit Anthonius in Turba. Extinguite caloris tertiam partem, id eſt octo, & de aceto ſi fuerint 24. eſt eiuſdem aceti, et cum quarta parte per tres dies aſſare præcipit. Et 7. erunt aſſationes, & iterum ulterius cum quarta parte, donec album & fixum fiat, per duos dies ſubtus & ſupra adminiſtrando ignem. Iſti igitur duo concordant in opere. Eadem eſt intentio Raſis, ſepties aſſat, & iterum aſſat, & humectat donec candidum fiat, & ignem non fugiat, & tunc cum aqua

ſua diſſoluit,& coagulat & tingit.Et di-
cit in triduo ſcilicet unam fieri diſtilla-
tionem, & coctionem rectiſſimam, &
perfectam. Et ſubdit. Quamuis triduo
conterere mandamus, dies, aut pars
diei ſufficit, & in fine operis, cum tin-
ctura completa eſt, dicitur numerum
dierum inhumationis compleuiſſe, ta-
men 21. dierum ſpatium & tranſmuta-
tio coctionem exſoluit promiſſam. Et
iſte tertius Philoſophus cum prædictis
concordat. Et nota ſi una tertia in tot
diebus completur, duæ tertiæ reſidui in
duplici tempore complebuntur, & in
42.diebus.Et hoc dicit.Mundus & An
thonius & Zenon & plures Philoſo-
phi, ita quod in octauo die totum termi
natur opus, quia decoctio 21. die, ut di-
cit Hermes, & multi alij, & dealbatur
terra in alijs 20.diebus & uno. Et in Al
legorijs, anima decoquitur 40. diebus.
Sicut in uulua ſperma moratur, & ita
reſurget propoſitum. Et eadem uia eſt
ad rubeum, ſicut ad album, nec poteſt
perueniri ad rubeum,niſi prius dealbe-
tur complete,& fixe.Quæ dealbatio eſt
funda-

fundamentum ſecundi operis, & primum opus eſt, extractio tincturarum, deſeruit iſtis duobus operibus, quæ ſunt unum opus, & ſi non eſſet fixum poſt albedinem, iteretur decoctio, donec ſic contingat in igne fortiori, quia quod fixum fuerit, fixum redibit. Et quanquam iſti periti Philoſophi breuiores alijs poſuerunt terminum dealbandi. Tamen communiter Philoſophi in Turba 40. diebus iuſſerunt regi utrunque opus. Mundus ſcilicet docet primo 40. diebus regere, & quando tota aqua eſt imbibita, iterum docet 40. diebus ſpiritum incorporari, & cum corpore ſpirituari. Idem docet Pantofilus 40. diebus dealbare. Et Theophilus dicit, quod borrax ſapientum æs liquefacit, & uelut in aquam fluxibilem uertit, eo quod oportet nos æs in laminas tenues producere. Deinde cum ueneno coquere ad 7. in duobus, 7. ad 7. id eſt, per 21. dies, dicitur in ænigmatibus Turbę. Et quia nigredo prima ſecundum Pantophylum in Turba niſi 40. diebus durat, ſubiunxit Theophilus. Et

in sua coquite aqua 42. diebus. Deinde aperite uas & inuenietis æs, in argentum uiuum uersum. Diuidentes igitur hanc aquam in duo æqualia, alteram partem, coquite 40. diebus, donec fiat flos candidus, ut flos salis in suo splendore, & choruscatione, & iterum docet coquere alteram partem, donec crocus fiat, & donec decoctione & aqua conteratur, & fiat simile quiddam Syrupo granatorum. Similiter Belus dicit, maiorem propinquitatem esse inter æs & aquam, quam inter magnetem & ferrum, & iubet posteros coquere argentum uiuum, quod est uis masculi cum corpore, donec liquefiat, ut aqua fluxibilis, et aquam docet diuidere in duas partes, quarum prima medietate ad liquefaciendum et coquendum utitur. Secunda uero medietate, ad mundandum combustum, et suum socium quæ unum factæ sunt, imbibere septies, donec ab omni coinquinatione mundentur, & fiat terra, Et subdit, Scitote quod 40. diebus ipsum totum in terrã uertitur. Similiter Victimerus dicit,

Aquam

Aquam diuide in duas partes, quarum altera parte, æs oportet comburere. Illud enim æs immiſſum in illam aquã, fermentum dicitur auri. Tunc oportet uas reſidua aqua ſepties imbibere uſq; bibat totam aquam, ac cum toto humore deſiccato, in terram uertatur aridam. Deinde in accenſo ponantur igne 40. diebus, quouſq; putrefiunt, eiuſq; colores appareant. Idem dicit Bonellus. Aquam diuide in duas partes, quarum altera parte corpus comburite, id eſt dealbate, ſecundũ Lucam in Turba, qui dicit, comburere eſt dealbare. Altera uero parte putrefacite. Scitote quod totum regimen non fit, niſi in aqua. Accipe ergo ęs noſtrũ, et cum prima parte ſua imponite uaſi, et coquite 41. diebus, et ab omni immundicia mundate, et coquite, donec finiantur dies eius, et lapis fiet humore carens. Deinde coquite donec non reſtat niſi fex. Deinde munda abluite aqua ſepties, qua finita, dimittite ipſum putrefieri in ſuo uaſe, donec deſiderabiliter uobis appareat propoſitum, et cauete ne ab aquis ipſum ſe-

parare faciatis, ne inficiatur, et pereat, quod in uase est. Et ante hęc omnia circa principium huius capituli dicit Bonellus. Omnia decoquite lento igne, donec omnia quę in uase sunt, aqua fiant. Namq; calore ei adueniente Dei nutu, aqua fient. Videntes itaq; nigredinem illam in minerali aqua, scitote corpus liquefactum esse iam, tunc suo uasi imponite, et 40. diebus coquite usq; aceti et mellis bibat humores. Et quidam detegunt ipsum in quolibet 7. dierum, uel 10. noctibus transactis, in quibus mera uidetur aqua usq; in 40. dierum perfectionem. Tunc enim bibit amoris decoctionem. Iterum abluite ipsum, et priuate nigredine usq; terra fiat, et humor pereat, et lapis tactu siccus existat, Item Ephistus ait. Iubeo quod dealbatio non fit, nisi decoctione Ethelie terendo et imbibendo æs frequentissime tractando, non autem simul fundite aquam, ne Ixir submergatur. Arescente igitur humore, et in puluerem uerso 40. diebus ipsum dimittite, donec appareant colores à Philosophis descripti.

Et

Et Pandophilus iubet coquere, donec totum nigrum fiat, quę nigredo 40. durat diebus, deinde in alumine fixo, & croco docet imbibere 40. diebus, donec tertia pars consumatur. Item Athanius 42. diebus iubet, & iterum à decimo die Septembris usq; ad decimum diem libræ, dicit opus secundum fieri. Senior uero uult, quod albedo reuolui incipiat ultra 150. diebus, & similiter Rasis. Morienes uero primo docet 21. diebus fieri dealbationem completam, dicit. O Rex si in eo album firmatum conspexeris, si totum tuum regnum & homines uendidisses, opus hoc non compensares. Rasis in libro luminum dicit de operis regimine. Sic tandem alternatim assare & adaquare conuenit, ut nec fugiat ignem, nec fumum emittat. Et post pauca sic tradit regimen, dicit inhumationem 21. diebus continuis absolui, unde & si 21. dies expendit, prius & posterius eosdem impendere oportebit. Sicut dicit Rasis in libro luminũ. Artifici summè uidetur esse necessarium, scrutari, æstimare, diligere, nec in his aliquid di-

ſpendíj impendere te pigebit. Cui autem hęc tria deficiunt, nec librorum delitijs ditari merebitur. Vnde ſcrutationibus duobus didici modis operis fieri complementum, primo modo in uitreo uaſe ſine manuum contritione, ſicut in primo & ultimo, ita & in meo operis ignis, & aquę miniſterio tantum. Sicut ſe ipſum diſſoluit, ita copulat ſe ipſum albeſcit & rubore decorat, croceum facit, & nigrum ſeipſum deſponſat, & à ſe ipſo concipit, quouſq; finem operis acceleret. Quia in ænigmatibus dicitur, lapis proprio iaculo interficit ſeipſum, macerat & deſponſat ſeipſum, et rubificat ſeipſum, ſoluit, et coagulat ſeipſum, figit & imbibit ſeipſum. Et anima præparat corpus, & corpus animam, nec prius, ut dixit mihi eruditor meus, uidebis albedinem, donec totum coagulatum fuerit corpus, ſeipſum imbibendo, nec aquam ab ipſo ſeparando, nec tertiam nec mediam eius partem, cum nõ fiat hæc diſpoſitio manibus humanis, ut dicit Morienes. Sed ignis & aqua tibi ſufficiunt, & iſti habent regiſtrum, ut
quando

quando albedo apparuerit, procedunt in ſex gradibus ignis , ſicut à Philoſophis eſt deſcriptum, & hanc uiam probant ſequentes. Primo Morienes dixit Rex Kalippe. Cum hæc diſpoſitio non fiat manibus hominum, quæ eſt iſta diſpoſitio, qua totum perficitur magiſterium? Reſpondet Magiſter ei, quod hęc diſpoſitio, eſt naturarum mutatio, calidi cum frigido , & humidi cum ſicco , mirabilis cõnexio. Iuxta quod ait ſapiens quod Azoth et ignis, latonem abluunt, atq; mundificant, & eius obſcuritas penitus ab eo auffertur. Quia ſi recte ignis modum diſpoſueris, Azoth & ignis, in hac diſpoſitione ſufficiunt tibi, ad albedinem latonis, & eius perfectionem. Et hæc diſpoſitio , eſt aquæ ex terra extractio, & ipſius aquæ ſuper terram dimiſſio , donec ipſa terra computreſcat. Et hæc aqua cum terra putreſcit, & mundatur; qua mundata , totũ magiſterium Dei auxilio dirigitur. Quia tunc caret fœtore, & obſcuritate, & omni humiditate, alba, candida, & potens eſt recipere tincturam. Item Gratianus. Non enim

nim possumus proprijs manibus operari in Mercurium, sed cum decem speciebus, quas manus nostras appellamus in hoc opere nostro, id est nouem partes aquæ, & decimam terræ. Item Theophilus in Turba. Accipite magnesiam albam, & argento uiuo masculo mixtam conterite coquendo in igne, & non manibus, quousque tenuis fiat aqua. Quia Ixir seipsum conterit, donec decoctione, & aqua conteratur, & fiat syrupo Granatorum similis. Iste tamen Philosophus uult quod aqua diuidatur in duas partes, cum una dealbari, & altera rubificari. Et forte notat duo opera, album, & rubrum. Quia quamdiu album est, durat frigiditas, & humor. Et ut Belus dicit, quod tripliciter mediante aqua mundatur corpus ab omni inquinamento, & diruitur, & fit terra, dicẽs. Et scitote quod 40. diebus ipsum totum uertitur in terram. Vnde & subdit, Coquendo ipsum liquefacite, donec fiat aqua, deinde aquam ter abluite, donec fiat, ut nummus liquefactus, deinde coquite, donec coaguletur, & fiat stanno

ſtanno ſimilis, coquite iterum ipſum, & reſidua imbibite aqua, donec propoſitum inuenietis. Qui eodem modo dicunt aquam diuidere, id eſt materiam, in duo opera ſcilicet album & rubeum, eſt ſophiſma ſapientum, & nõ uerbum manifeſtum. Item Locuſtus dicit. Aquam diuidere in duas partes, quarum altera parte liquefactum eſt plumbum ut aqua, & coquite donec deſiccetur, & fiat terra. Deinde terite aqua adſeruata, donec rubeum induat colorem. Sed ſubdit, argentum uiuum uolentes congelare cum ſuo myſtico corpore. Deinde coquite, donec utrunq; fiat aqua permanens, deinde coquite illam aquam donec congeletur. Hæc autem aqua cum compari ſibi deſiccatur, eo quod inuenietis tunc argẽtum uiuum, iam coagulatum à ſe ipſo, ac ſuo uaſi imponite & coquite ipſum, donec conteratur, & donec fiat crocus, colori aureo ſimilis. Et ſecundum Gregorium, poſt ſplendorem corruſcantis regitur, uſq; rubeus fiat. Sic eum uidentes coquite uſq; fiat aurum. Deinde iterate, &

fiat

fiat aurum tyrij coloris. Et Baxon. Coquite, donec fiat niger, deinde albus, deinde rubeus. Et Zimeon, dicens quomodo corpora in non corpora uertuntur, dicit. Ethelia conteratur quousq; puluis fiat. Scitote quod non fit puluis, nisi continua, & fortissima decoctione, & contritione in igne, & non manibus cum imbibitione, & putrefactione, & solutione, & expositione, & solutione Ethelie. Item Assathos philosophus. Nisi similetis res in initio coquendi absq; manuum cõtritione, donec aqua fiant, non opus inuenistis. Sed isti plures aut omnes uolunt pluries imbibere, aut diuidere aquam. Et dicens, quod non simul conteritur, sed successiue aqua non igne, sed manibus. Et Bonellus dicit. Manuum autem contritione uere indigent, cauete tamẽ ne ab aquis separari faciatis, ne ad uos uenena perueniant, & ea quæ in eo sunt pereant. Ephistus autem contrarium dicit, quia dicit. Iubeo autem non simul fundere, ne Ixir submergatur, uerum paulatim infundite, & conterite, & desiccate, et

multo-

multoties facite, donec finiatur aqua et arescat. Deinde 40. diebus dimittite, donec uarios emittat colores, dixit ad hoc, quod non simul funditur, id est coquitur atque conteritur, sed successiuè. Quia secundum Rasim fundere, mundare, manare, adaquare, coquere, abluere, idē est. Item Baxon, heu uobis intelligite dicta philosophi, et qualiter opus diuisit, commiscere, coquere, simulare, assare, calefacere, dealbare, terere, adaquare Ethelia, et rubiginem facere, et tingere, hæc igitur plura sunt nomina, quarum rerum tamen, unum est, quia una aqua uiua, et una decoctio est, sicut dicit Assiduus. Et statim cum uidetur unam actionem continuam prætendere etc. Subdit oppositum. Et si scirent philosophi, quod una contritione et una assatione siue decoctione sufficeret, non tantum dicta eorum reiterassent. Et ideo fecerunt ut teratur compositum et coquatur iugiter, et monuerunt ne uos illius tædeat. Et statim immediate subiungit, ad primam intentionem intendens, cum quibus dictis uos obscurauerunt,

rauerunt, mihi autem sufficit dicere simile. Ecce quod pro sophismate, et obscuritate habet diuisionem illam; et tamen subiungit; præcipiens multipliciter coqui, et ne tædeat decoctiones reiterare. Morienes etiam uult, quod continuetur et æqualis fiat ignis, ne maximum sequatur damnũ. Et subdit quod uas suo fornaci immobiliter adhæreat; donec totum tempus frigidæ actionis auri compleatur. Sed tamen quotidie cum quarta parte rei mortificare, et irrigare, cauendo ne flamma uas attingat, nam omnia in damnum uerterentur, et tamen hoc diuisim imbibere, et apponere aquam terræ, et non omnia simul. Et idem. Et forte hæc simul parare, est apud expertos. Quia dicit Gratianus. Nota, si præparentur omnia simul, bonum est apud expertos, attamẽ maior experientia quęrentibus, ut cum singula singulariter præparentur; et examinentur unum in reliquo. Subiungit enim quod in omni dissolutione, fit incorporatio dissoluti, uel dissoluentis, & ibi potest fieri spiritus, corpus, &

corpus

corpus ſpiritus. Et ipſe Gratianus ſingulariter præparat, dicens. Mercurius in omni ſua diſpoſitione fit Ixir, id eſt Mercurius fuſibilis, tingens, non fixus in Leone fit Ixir, id eſt Mercurius præparatus, & ſeparatus, & tingens, tinctura fixa, pro quantitate ſua, ſed non ad plenum. Cum fermento inceratus fit Elixir, id eſt Mercurius inceratus, tingens, & mutans, inſeparabiliter, & in infinitum & ultra modum, ita quod principium atteſtatur ſupra ſuum finē, quod eſt calcina, diſſolue, coagula Mercurium, incera. Xir dicitur quęlibet medicina ſtringens Mercurium alchimice præparata ſuper ipſum. Extrahe ergo oleum de terra primum, & diſſolue in eo medicinam ſtringentem, & coagulantem, id eſt terram, & iterum ſublima per alembicum, & calcina, & manet expreſſa calcinatio, & diſſolue, & diſtilla, & coagula, & incera oleo ſuo, & proijce ſuper Mercurium fermentatum, illud Xir, & eſt Ixir aptum, ad faciendū Elixir. Et ſcias pro certo quod corpus ſic diſſoluitur ſalſedine medianſ

te, ratione metallinæ humiditatis, quia nisi corpus suum à quo extrahitur introibit &c. Postea idem dicit Mercurius capiatur, & ponatur in custodiam inter adurens & adustum, & committatur Soli Lunęq́; quæ sunt fontes frigoris & caloris, & terra nostra profert germen candoris, & ruboris fixum & fusibile. Quia ibi exponit, dicens de pręparatione fermenti. Nota, Mercurium sublima de fermento, & dissolue eum, in aqua aquilæ, & calcina fumum rubeum, & coagula cum eo Mercurium solutum, & sicca, & hoc siccum iunge cum fermento, & totum calcina, & dissolue iterum, & iterum coagula cum eo Mercurium dissolutū, & hoc est quod dicit adustum, & adurens. Et aliâs dicit. Dealbate latonem, quem cum dealbaueritis, & per diuturnam decoctionem ad pristinam citrinitatem perduxeritis, habebitis iterū &c. Et tunc calcina, dissolue, distilla, coagula, & incera, & ita procede per mensem, & si resultatum fuerit penetrabile, tunc ad finem peruenisti, & pro ista parte omnes uidentur

consonare.

consonare. Senior, turba, & ænigmata turbarum, ut patet.

Explicit secunda pars de Massa Solis & Lunæ. Incipit tertia pars, Liber trium uerborum, de Massa Solis & Lunę.

OPus mirabile trium uerborum, in quibus præciosissimum archanũ, & donum Dei totaliter comprehenditur, de lapide præcioso, qui est corpus aëreum, uolatile, frigidum, & humidum, aquosum, & adustiuum. Cuius expositio, sola delectatio illius secreti, & uenerabilis societatis nostræ, me compulit declarare, ut scientes tantũ archanum, quod infinitis problematibus est celatum, & à sapientibus & prudentibus huius mundi elongatũ. Gaudeant de dono Dei gloriosi, quod est thesaurus indeficiens. Nec exponam, nisi difficiliora libri appropriando testimonijs Philosophorum diuersorum, uel expositionibus eorundem, nec quidquam noui adinuenire queo plus, dictis Philoso-

losophorum, quia una res, una est uia eius, & hæc est secunda pars tractatus libri de massa Solis & Lunę, id est consilij coniugij super demonstratione libri trium uerborũ. Dicunt igitur Philosophi, combinationes duarum contrarietatum, quod est frigidum, & humidum, quæ sunt aquosa & adustiua, non sunt amicabilia caliditati & siccitati, quia caliditas, & siccitas destruunt frigidum, & humidum, uirtute domina, & tunc uertitur spiritus iste in nobilissimum corpus, & non fugit ab igne, & currit ut oleum in igne, & est tinctura pulcherrima, perpetua. Vnde scire oportet, ut manifestemus eius occultum, id est calidum & siccum, & occultemus manifesta, scilicet frigidum & humidũ. Istud occultum est de natura Solis, dignius & preciosissimum omnium occultorum, & tinctura una, id est singularis, et non est alia, quia est aqua permanens, quæ semper uiuit, et acetum Philosophorum. Vnde Mundus in Turba. Gumma, scilicet nostra, non emendatur, nisi auro tantũ. Dico quod

gumma noſtra fortior eſt auro, qui noſcunt eam, auro præcioſiorem tenent eam. Aurum quidem honoramus cum gumma noſtra, quia ſine ipſa, aurum non emendatur. Et inde eſt quod Philoſophi ſcribentes de ea, nihil manifeſte narrant. Si enim plebei uenditores cognoſcerent eam, non uenderent tam uili præcio. Et Arſuberes dicit. Scitote unum quid eſſe omnibus naturis fortius, & ſublimius, apud Philoſophos et apud inſipientes uilius, ſed nos hoc ueneramur. Et ſi Reges hoc agnoſcerent, nō ſinerent ipſum uenire, ad pauperes. O quam mirabiliter natura gummi hoc uertit aurum in ſpiritum, & quam mirabili modo eminet, cunctaq́ſ ſuperat. Et Pandophilus. Dico quod non eſt dignius corpus, et purius ſole, ſine quo et eius umbra, id eſt Luna quę de ſe eſt tenebroſa, nullum uenenum tingens generatur. Qui uero uenenum Philoſophorum abſq́ eis componere nititur, totus errat, qui autem cum Sole et eius umbra, uenenum nouit tingere, uenit ad archanum quod dicitur num-

mus, qui cum rubeus efficitur uocatur aurum, et qui nouit de cambar Philosophorũ occultum, nouit totum opus. Et dicitur Luna umbra Solis, quia aufert pulchritudinem Solis, cum Sol induitur nigredine Lunæ, colore qui est sicut Atramentum, ut dicitur in Seniore, et dicitur de Cambar, id est filius ignis, quia in igne creuit, nec timet terminum ignis, et dicitur à canna, quod est incensio, uel ignis, et etbar, quod est filius, uel dicitur de Cambar, à deca quod est decem, et bar, filius, quasi filius decem specierum artis, scilicet nouem margaritarum, et decima æris, de quo expositio iam præcessit in primo tractatu. Gratianus autem dicit, quod his decẽ speciebus capitur Mercurius. Et in Seniore dicitur, Præteriti, nec præsentes possunt tingere aurum, nisi cum auro. Idem dicit Auctor, quod occultũ istud est de natura Solis dignius, quia est spiritus Solaris, et sanguis Solis, et tinctura eius. Nota quod lapis noster, non est adustinus passiue, quia non aduritur, ignis enim ipsum non corrum-

pit,

pit, ſed emendat ut in ſequenti probabitur. Sed dicitur aduſtiuus actiue, quia ſulphur ſapientum, ut dicit Senior, adurit combuſtione albedinis, et meliorationis, quia combuſtio ſapientum eſt dealbatio tota totius. Satis fecerunt autem Philoſophi hominibus, dicentes. Sulphur noſtrum, non eſt ſulphur uulgi, quod cõburitur combuſtione nigredinis, et corruptionis. Et Florius dicit in Turba. Nonne uidetis quod hęc crucians, cum nocumento uel corruptione cruciat, immo cum utilitate et coadunatione. Si enim cruciatus hic eſſet noxius, nõ complecteretur ab eo, quouſq; uariabiles colores extraherentur ab eo uel ex eo. Et hanc utiq; aquam ſulphuris nominamus, quam etiam ad rubeas tincturas aptamus. De incorruptione autem eius ab igne Geber declarat, dicens. Quod ſulphur noſtrũ fortiſsimæ eſt complexionis, et uniformis, uel ſic, quod ſulphur noſtrum fortiſſimæ eſt compoſitionis et uniformis ſubſtantiæ, quia in eo minimæ partes terræ taliter partibus aëreis, aqueis, et igneis com-

mixtæ ſunt, ut nulla ipſarum alteram in reſolutione poſſit dimittere, ſed quælibet, cum qualibet reſoluitur, per fortem unionem Solis calore, quam habuerũt in mineralibus, ſecũdum debitum curſum naturæ. Argentum quoq; uiuum, ut dicit Geber, eſt aqua uiſcoſa in uiſceribus terræ generata, ſubſtantiæ ſubtilis, terreæ, per calorẽ temperatiſſimum unita, totali unione per minima, quouſq; humidum temperetur à ſicco, et ſiccum ab humido, æqualiter, et immo fugit ſuperficiem planam de facili, propter ſuam humiditatem aqueam, non autem adhæret, licet uiſcoſam habeat humiditatem, propter ſiccitatem illius quę illa temperat, et non adhærere permittit, eſt etiam amicabile, et placabile metallis, et eſt medium coniungendi tincturas, et ſine ipſo nullum metallum deaurari poteſt, et non ſubmergitur aliquod metallum in argento uiuo, niſi Sol. Ex quo maximũ elicies ſecretum. figitur etiam, et eſt tinctura rubedinis, et exuberantiſſimæ refectionis, et fulgidi ſplendoris, et nõ recedit à commixto.

Com-

Commiſcetur cum auro, et figitur per ipſum, maximo ingenio, quod nõ peruenit ad artificem duræ ceruicis, uel petrinæ. Eſt etiam incombuſtibile, et incorruptibile, quia omnis corruptio metallorum, uel eſt per incluſionem ſulphuris adurentis, in illorum ſubſtantia, per inflammationẽ ipſa metalla diminuens, et exterminans in fumum, uel multiplicatio flammæ exterioris, penetrantis illa, et ſecum in fumum reſoluentis, ut patet in calcinatione plumbi, ubi eſt partium rarefactio per calcinationem, tunc enim flamma in ea poteſt penetrare, & exterminare. Si ergo omnes cauſſæ metallorum corruptionis conueniant, maximè corpora corrumpi neceſſe eſt. Quia igitur argentum uiuum per nullas cauſas corruptionis, ſe in partes corruptionis ſuæ, diuidi permittit, quia aut in tota ſui ſubſtantia ex igne recedit, aut cum tota in illa manet ſtans, immo notatur neceſſaria perfectionis cauſa, propter enim bonam partium adhærentiam, & fortitudinem ſuę complexionis & commixtionis, ſcilicet

 quando

quando partes illius inſpiſſantur per i-gnem, ulterius non ſe permittit corrumpi, nec per ingreſſionem furioſæ flammæ, illud in fumũ eleuantis, quoniam rarefactionem ſui non patitur, propter denſitatem compoſitionis ſuæ. Et ideo ponderoſum eſt, & propter carentiam aduſtionis, quæ fit per ſulphur, non aduritur. Laudetur igitur benedictus Deus glorioſus, & altiſſimus, qui creauit illud & dedit illi ſubſtantiam & ſubſtantiæ proprietates, quas non contingit ullam ex rebus in natura poſſidere, & in illa poſſit reperiri huius perfectionem, per aliquod artificium, quod in illo inuenimus potentia propinqua. Ipſum enim eſt quod ignem ſuperat, & ab eo non ſuperatur, ſed in illo amicabiliter quieſcit, ei congaudens. Hæc omnia Geber dicit de Mercurio, & hic eſt ſulphur artis. Vnde Plato, omne argentum uiuum ſulphur, non autem omne ſulphur argentum uiuum. Et omne aurum æs, non autem omne æs aurum: Et cum iſta duo ſunt bene regulata, ignis non ſeparabit in ęternum,

ſcilicet

ſcilicet quod ſimiles ſunt naturę & temperatiſſimæ & fortiſſimæ compoſitionis ſint ambo. Hæc ſunt tria uerba pręmeditatæ intentionis, & ſunt uerba typica, ad ſimilitudinem fœtus Philoſophorum. Aqua tribus mẽſibus fœtum in matrice conſeruat, Aër tribus menſibus fouet. Ignis totidem cuſtodit, quibus ſcilicet totidem menſibus expletis ſanguis, qui fouebatur in umbilico, à quo nutriebatur infans, pectus maternas mulieris cõſcendit mammas. Ibiq; poſt partus anguſtias, niuis candorem aſſumit. Infanti uero nunquam patebit exitus, quouſq; omnis flatus aëreos exhauriat. Egreſſus tandem os aperit & lactatur. Et ab iſtis uerbis oportet nos cum acuto ingenio extrahere duo, et ſeptem, quæ ab iſtis uerbis intelliguntur. Et Senior auctoritate Hermetis ſimiliter idẽ dicit ſic. Et ſcito quod aqua famulatur ei in uentre tribus menſibus primis. Deinde tribus menſibus aër, Deinde ignis tribus ſequentibus, & decoquit eum, & perficit eum. Et cum cõpleti fuerint nouem menſes, abſciditur

ſanguis,

ſanguis, quo nutriebatur in umbilico matricis, & aſcendit ad pectus mulieris, & fit ibi ſicut corona, & fit nutrimentum eius poſt egreſſionem eius ab utero. Et hoc dictum eſt totum propter aſſignationem præparationis lapidis, quemadmodum præparauerunt eum ſapientes. Per matricem, intendit fundum cucurbitæ, & per ſemen uiri & mulieris, humorem Solis & Lunæ, per ſanguinem menſtruum album humidum, quo fœtus fouetur, & formatur in matrice uaſis noſtri. Per matricem clauſam tempore conceptionis & impregnationis nota obſtructionem uaſis, & confirmationẽ coniunctionis, ut quod intus eſt, non recipiat inſpirationem ab aëre. Sunt enim ibi uentus, & ſpiritus, qui ſi exhalarentur, totum opus caſſaretur. Per ſanguinem qui rubeus eſt, & niger intendit nigredinẽ apparentem, in principio operis, ex qua exortus eſt rubor tincturæ. Per aſcenſum ſanguinis ad maternas mammas, nota ſublimationem eius ad aëra, in ſuperiori parte alembici, ubi candorem niuis

aſſumit,

assumit, & tunc perfectus est lapis, qui est spiritus humidus, & aqueus. Et Morienes dicit. Et non est tamē sicut aqua alia, sed est aqua quæ ubiq; reperitur, & nullius est præcij, & est semper, quia est principium mundi. Ex aqua enim omnia facta sunt. Super aquam ferebatur spiritus Dei gloriosi, & altissimi, & principium generationis hominis est ex ea. Cuius aquæ pater est Sol. Cuius mater est Luna. Vt dicit Hermes pater philosophorum. Et Assiduus. Cuius mater est uirgo, & pater non concubuit. Et est unum & idem dictum. Et pro certo, Sol est principium generationis hominis in obliquo circulo. Vnde Philosophi de hac arte loquentes alij naturaliter docent, ut de masculo, & fœmina, de humido, & calido, & alijs principijs naturalibus. Alij arithmetice edisserunt dicentes de nouem, & parte decima, & ut duo, tria, faciunt sex, unum & duo, tria. Alij Astronomice, ut de Sole, & Luna, & Planetis, quorum lux, & motus est causa eorum, & ubiq;, & semper sunt uirtute, & in qualibet re

subiecta,

ſubiecta, & nullius præcij, quia non uidentur lux, & motus horum. Sicut autem lac efficitur nutrimentum infantis, post eius egreſſum ab utero, ſic terra nutritur, uiuificatur, & creſcit, per hanc aquam diuinam, donec ſibimet ſufficiat. Vnde per ſimilitudinem ſpermatis in matrice, naturaliter docent Philoſophi præparationem Mercurij philoſophici, unde Pytagoras in Turba. Et nō ſine cauſſa confertur ſpermati uel uuluæ, quibus rectè aſſimilatur, quia in complexione ſua, multociens facit apparere colores, prout in unoquoq; regimine gubernatur res. Et Bonellus in Turba, dicit. Scitote nihil abſq; complexione generari. Sperma quidem ex ſanguine, & libidine generatur, & nutritur, caliditate et humiditate ſanguinis, poſt 40. uero dies fœtus formatur, et niſi eſſet humiditas in utero, non ſolueretur ſperma, nec procrearetur fœtus. Illum uero ſanguinem conſtituit Deus, ad nutriendum ſperma donec fœtum producat, qui cum productus eſt, non niſi lacte nutritur, quam diu paruulus

eſt,

est, et quanto plus calore naturali exuritur, tanto plus ossibus confortatur, in iuuentutem ducitur, et cum uenit ad senium, sibi ipsi sufficit. Simili modo oportet nos in hoc opere laborare, scientes, nihil absq; calore generari. Et quod intensus calor balnei facit exhalare, frigidus uero perire. Si uero sit temperatus, tunc suauis est ei, et ita leuificantur uenæ, et calor totaliter augmentatur. Et iste Philosophus pulcherrime docet pręparationem et generationem, et nutritionem fœtus. Et Aristoteles in Epistola ad Alexandrum. Et scias quod nullus natus nascitur, nisi ex patre et matre. Infans uero quando omnis spiritus materiæ suæ, ad eius organisationem exigentibus, exhaurit, nascitur naturaliter, sine suo nutrimento. Et sicut in nouem mensibus, infans omnes flatus aëreos exhaurit, et menstruum conuersum est in lacteam formã, ita in nouem mensibus conficitur, primum opus scilicet albedo secunda, quia totum coagulatur opus, tamẽ soluitur circa sex mensibus, secundũ authoris experientiam.

Sed

Sed ſecundum Balgum in Turba 180. diebus, et ſecundũ plures Philoſophos ut Raſim, Aſſiduum, et Seniorem, et ſecundum auctorem in Turba, in 20. diebus, et uno die eiuſdem nominis, omnis fumoſi uaporis fit ceſſatio. Cumq́ȝ candorem lactis ſuſcipit, nullius ſuſpitionis ambiguitas relinquitur. Vt dicit Raſis in libro luminum. Corpore etenim mortuo, et ab eo argento uiuo in ipſo coagulato, prius extracto in aqua ſua, ex qua ſunt nutritur, et creſcit iſtud corpus, et reuiuiſcit, nunquam de cætero moriturum, quia eſt tinctura incorruptibilis, et ex incorruptibili grano procreatum, uirtute diuina. Et pro certo hic Mercurius, non eſt uulgaris, non enim coagularetur tam cito, Aqua igitur tribus menſibus fœtum conſeruat in matrice, Aër tribus menſibus fouet ipſum. Ignis totidẽ coquit. Hoc dictum eſt per ſimilitudinem fœtus, de Mercurio noſtro, quia infra ſex menſes per lentum continuum, et æqualem ignem Philoſophicum, completur aqua et aër, id eſt ſpiritus et uapor æris in aqua Philo-

Philoſophica. Sicq́ꝫ capitur Mercurius extractus, rubeus in occulto, ſed in manifeſto candidus eſt, et forte in 21. die ſoluitur, et in totidẽ coagulatur diebus. Sed ignis regimen in extractione huius Mercurij, nota ſecundum quod dicit Auicenna. Quod calor in humido corpore, prius nigredinem efficit. Deinde ipſum nudat nigredine, quoniam eius omnino finit humiditatem, et cum ſuperfluit illa, calor ipſam albificat, ut uidetur in calore apud uulgus. Primo enim in opere omnia denigrantur, ſecundo dealbantur, tertio per maiorem ignis intenſionem, oportet compoſitionem incinerari totam. Sic etiam in noſtro opere ex abundanti humore in corpore, nigredo generatur in igne. Hæc autem nigredo uocatur Ethel de Ethel, id eſt argentum uiuum de Argento uiuo. Et Pandophilus in Turba. Regite ipſum albo humido, quod eſt magnum ſecretum, donec operiatur nigredine, et pura nigredo fiat. Eſt enim hæc diſſolutio nigredinis, humiditas Lunæ, et pinguedo Solis, quibus nihil eſt affi-

nitus, & propinquius. Et ſecundũ Hermetem. Hæc autem nigredo ſecundum experientiam Pandophili tantum 40. diebus durat, qua conſumpta apparebit albedo nobiliſſima, poſtquam calor eius omnino finiuerit humiditatem, & tunc omnes flatus aëreos exhauſit, corpore interempto. Ignis autem totidem cuſtodit, id eſt totum opus complet, ut gloſat auctor, id eſt ignis corpus mortuum primo coagulat. Secundo incinerat, & iterum diſſolutum in aqua ſua conterendo piſtetur, donec totum humidum fiat, ut pinguedo ſpiſſa, & extinguatur aqua tunc per ignem. Iterum diſtilla, coagula, & incinera. Quia ut dicit Pandophilus in Turba. Scitote, quoties cinerem, id eſt corpus imbiberitis incineratum, & quoties gummi ſuum imbibitis, toties oportet ipſum ſiccari, & iterum humectari, donec uertatur color eius in id, quod quæritur. Et Aſſiduus. Coque ipſum donec aqua coaduſnetur, & coaguletur, & ignem non effugiat, ſignificat temperantiam ignis, ne compoſitũ fumiget. Scit enim aqua

pugnare

pugnare contra ignem, prolixitate coquendi, & putrefaciendi & inspissandi. Deinde uas humido stercore, & igne humido Philosophorum circunda, & per quosdam menses fac ipsum uolare, donec aqua rubescat, & inspissetur, & fiat Elixir tingens per quosdam menses. Hoc est secundum Mundum Philosophum, per 42. dies, id est septimanas, aut secundum quod & in uulua sperma moratur, donec formetur inde homo, sicut ex radice sua, ex qua fuit. Glosa, uolare, quia ascendit et descendit in arbore aurea. Et sic interficit superiorem & inferiorem uirtutem, donec fiat fixum. Et Athanius in Turba dicit, de eiusdem mensibus. Coquite ipsum in Sole, id est calore solari, qui est ignis continuus, unius generis, & in terra nigra, per 40. dies, & duos dies, & forte hoc diutius continget coqui. Ideo subdit exponendo illud tempus dicens. Opus uero secundũ à die mensis Septembris 10. usq; ad decimum libræ perficitur, id est per annum. Sic igitur expone: Ignis totidem custodit, id est nouem

mensibus uel per annum temperatiori igne, quibus nouem mensibus, fouebatur sanguis, ab umbilico descendens ad pectus mulieris, ubi candorem lactis assumit, qui efficitur nutrimentum foetus, post egressionem eius ab utero. Intelligitur per hoc, quia secundum hunc modum præparauerunt lapidem, quod non ad temporis quantitatem, sed qualitatem intelligi debet, de progenie Philosophorum nutrienda, uita sua scilicet aqua diuina. Spiritus igitur iste uertitur in spiritum, quia dupliciter exponitur in corpus, id est coagulatur in terra, & corpus uertitur in spiritum, id est totum sublimatur in arbore aurea, aliter corpus uertitur in spiritum, id est amissa sua spissitudine & rigiditate, fit spirituale. Vnde in Turba dicit. Certus esto quod cum amiserit suam spissitudinem, spirituale fiet. Et Gratianus dicit. Quod autem corpus fiat spiritus, & spiritus corpus, intellige quod spiritus & corpus fiant unum, & cum corpus solutũ in salsedine tingit, est spirituale. Corpus igitur istud uertitur in spiritũ, id est, est

spirituale,

ſpirituale, id eſt tingens, quia tingere eſt ſpiritus officium. Et ſecundo, ſpiritus iſte iterum uertitur in corpus, id eſt ad ultimum fixatur. Et primo fixatione Lunari, ſecundo fixatione Solari, & uirtute Dei, à quo hæc ſapientia, ſuis quibus uoluit emanauit, & moderantia patientia moderatiua terminorũ ignis, quia quatuor ſunt termini, ut poſtea uidebitur. Et hæc longitudinis duorum & ſeptem. Hæc ſunt uerba difficilia, quæ longo tempore rimatus ſum, unde nota de temperamento ignis, quia debet eſſe æqualis in omnibus gradibus ſuis ſeptem, & in omnibus tertijs ſuis, ſcilicet quatuor, donec interior ignis opus ſuum perficiat, ut dicit Gratianus. Et hæc longitudinis duorum ignium, & ſeptem graduum ignis. Nam à tribus duo intelliguntur, & non è conuerſo, ut author dicit in litera. Et ſecundum auctorem, duplex inuentus eſt ignis, qui eſt trium graduum. Gloſa duplex ignis, id eſt ſimplex ut ouorum, uel auium, aut in ſtatu febris, ſecundum Marcum in primo opere & ſecundus

ignis gradatus, aut duplatus. Et iſte ignis duplex, eſt trium graduum in prima claue operis, & triplex in ſecunda claue operis, ſunt enim duæ claues artis,ut dicit author. Prima clauis eſt annus, & ſecunda clauis alter annus & ſeptem dies, ut poſtea, per alios authores probabitur. Et quælibet clauis eſt trium graduum, ſicut in proceſſu patebit, teſtimonio aliorum ſapientum, uel aliter poteſt exponi,hæc trium graduũ, id eſt ſecundum tres gradus Solis in circulo primo,dum Sol eſt in ariete,in exaltatione ſua. Secundo dum Sol eſt in Leone, tertio dum Sol eſt in ſagittario. Et huic dicto concordat Gratianus dicens. Quod calor artificialis imitatur naturalem in tribus gradibus,primo in humido diſſoluente dum Sol eſt in ariete, uſq; ad Cancrum in exaltatione ſua in primo opere. Secundus gradus eſt in humido aggregante, quando Sol eſt in Leone, ſcilicet in dealbatione ſecunda operis ſecundi. Tertius gradus eſt in humido incorporante, ubi fixatur Sole intrante ſagittarium, ibi enim

calci-

calcinatur ſubſtantialis humiditas. Primus gradus eſt debilis, qui eſt ſpirituũ à corpore extractio, & relinquitur terra foliorum, id eſt oculorum, id eſt ſpirituum. Secundus gradus eſt fumus, id eſt ſecunda dealbatio, quæ eſt terra margaritarum. Tertius gradus eſt perfectus, quantum ad terram auri, id eſt rubedinem ſuam, unde author loquitur Arithmetice de opere, cum dicit, longitudinis duorum, & ſeptem. Et loquitur Aſtronomice cum dicit de triplici gradu Solis. De quibus Gratianus dicit, Mercurius in omni diſpoſitione ſua fit Xir, in Leone inceratus, fit Ixir in terra, In fermento inceratus fit Elixir. Ita quod principium atteſtatur ſuper ſuum finem, & è conuerſo, quod eſt calcina, diſſolue, diſtilla, coagula Mercurium, & incera, Mercurius namq; trinominis efficitur in aptatione ſua, primo fit Xir, Secundo Ixir, tertio Elixir. Xir eſt Mercurius fuſibilis, & tingit tinctura non fixa, nec mutat. Ixir eſt Mercurius præparatus, & ſeparatus & tingens fixa tinctura, pro quantitate ſui, ſed nõ

mutans,ſcilicet dum eſt in Leone. Elixir eſt Mercurius inceratus, tingens,& mutans inſeparabiliter,et ultra modum ſcilicet Sole intrante in ſagittarium, in quo grando & pluuia de cœlo cadit in terrã,& animæ,id eſt colores ſpirituum premuntur, id eſt incinerantur, & fixantur,& reuiuiſcunt. Triplex eſt ignis igitur trium,ſcilicet graduum,& eſt duplex,ſcilicet poſitiuus, & gradatus. A tribus enim duo intelliguntur, id eſt ab iſtis tribus gradibus ignis, duo ignes accipiuntur, ſimplex, & duplicatus,& iſti ignes ſunt diuerſi,quia poſitiuus nõ eſt gradus,quia non eſt duplicatus. Iſti autem tres gradus diuiduntur per ſeptem gradus, includendo primũ cum ſit fundamentum, ad cuius additionem omnes ignes ſequentes gradantur. Qui autem ſint ſeptem ignes, intelliges per Gratianum, dicentem. Quod Mercurius non ſit ponendus, in aliquem gradum caloris, niſi prius capiatur cum Mercurio extracto,& fixo,in fermento Solis,& Lunæ, ſimilis in uno corpore. De cuius aptatione ſic dicit. Corpus diſſolu-

dissolutum in humido, superueniente Mercurio, dissoluit ipsum, sed hoc non est opus humidi, sed salsedinis, mediante humido, à quo consociatur corpus cum Mercurio, ratione metallinæ humiditatis, quare magis amica est corpori metallino, quare anima in suum corpus ingreditur, & quia duo corpora non habent unum locum, descendunt ad fundum, & aqua pristina super natat, & dicitur secundaria, in qua Mercurius simplex dissolutus non cadit, & hoc est bonum secretum, si causam noueris. Nota huius expositionem in Epistola Aristotelis ad Alexandrum, ubi enumerat species artis, dicens, Scias igitur quod ignis sulphur est, id est Sol. Vnde Parmenides in Turba, Quod hoc mare uertit aurũ in rubeum ignẽ. Et Gratianus, Ita certa teneritudo Mercurij consuescit in igne, cum Alkibric, id est Sole, à quo separabit substantiam rubicundissimam cum beneficio ferventis oliuæ, aut animalium pinguedinem, de pascuis uberrimis assumptorum. Cuius uerbi expositionem postea

 demon-

demonſtrabo. Igitur, ſulphur ignis eſt ſcilicet Solaris ſplendor, & ſpiritus potens magneſiæ, eſt terra, id eſt corpus mortuum, duorum luminarium, quæ alium locum obtinet, quàm corpus aquæ, quia unumquodq; ſeorſim ponitur, ſcilicet corpus, & aqua, & aqua ſupernatans priſtina, eſt Mercurius, qui prima dicitur aqua. Secunda eſt aër, id eſt uapor corporis. Et argentũ uiuum eſt aqua prima, per totũ corpus fluens. Sed ſpiritus eſt aqua ſecunda, in qua lunaris humor, & pinguedo Solaris, ratione metallinæ humiditatis, Mercurio ſunt coniuncta. Sequitur quia omnia nutriuntur, & omne germen uegetatur, & omne lumen aſcendit, & omnis fructus. Mercurius uero ſimplex, communis, & uulgaris, non eſt operis noſtri, ſed compoſitus, qui congelatur ſubito, & figitur ſicut illud, ſed ſimplex Mercurius caret fermento, nec eſt nobis utilis, & hoc eſt magnum ſecretum, unde de iſto Mercurio compoſito, dicit Eximerus in Turba. Moneo igitur uos argentum uiuum, quod ex pluribus rebus

bus confluxit, congelare ut duo tria faciunt, id est masculus et fœmina faciunt aquam uitæ, in qua sunt tria, aër, ignis, & aqua, & quatuor unum, scilicet quatuor Elementa faciunt, ut fiat unum & duo unum, scilicet spiritus & corpus coniunguntur. Vel sic, Et quatuor unum, id est quatuor partes æris, & una Solis & Lunæ, tres fiant unum, scilicet continuatione, ut dicit Senior in Turba. Accipe de sincero corpore partem unam, & ex alio ære tres, & commisce aceto. Et Dardaris dicit. Quatuor uulgi nummi, tingunt æs. Et repetam ego uerbum primum, quod Mercurius nō est ponendus in aliquem gradum caloris, nisi prius capiatur cum Mercurio extracto, & fixo ab ære, unde Rasón. Si solueritis corpus album ut fiat argentū uiuum, extrahentur ab eo flores eius, & si scirent aurifabri qui cum eo opus habent, lucrarentur per ipsum multum, non fusione ignis, sed solutione eius, ut conuertantur in id, ex quo fuit radix eius. Et ista est Glosa Senioris. Sed talis solutio, non fit nisi per ignē simplicem,

lentum,

ſentum, uelut ouorum uel auium, nutriatur in primo opere. Deinde Gratianus de ſecundo opere dicit, ſignificando ſex gradus ignis. Mercurius gradatim ducendus eſt ad fixionem. Primo igitur calcinatur eius uentoſitas in primo gradu caloris, ſecundo cruditas, in ſecundo gradu caloris, tertio ſubſtantialis humiditas, in tertio gradu caloris. Et unumquodq; calcinatum, diſſoluatur ſuo modo ut putreſcat, ſcilicet conterendo, imbibendo, & aſſando. Et ita tandem, in unum contentum corruat imbibendo, cum uno fermento, id eſt aqua una, quia aqua eſt fermentum aquæ. Et rurſum ducantur per tres gradus caloris, & ita Mercurius agit in ſe ipſum. Et ſic patet ſex eſſe gradus ignis duplicati, & ignis ſimplex eſt ſeptimus. Gratianus uero non ponit niſi ſex gradus, ſiue modos excludendo ſimplicē, & poſitiuum ignem, & poſitiuus non dicitur gradus, ſed quia fundamentum eſt graduum. Author uero operis ponit ſex gradus ignis includendo ſimplicem primum. Ideo quia primus ignis

poſitiuus,

poſitiuus, & ſecundus qui eſt primus gradus non differunt, niſi quia primus, ſcilicet primi operis eſt uniformis in primo, in medio, & in ultimo. Sed gradus primus ſecundi operis eſt difformis, quia ultimo acuitur, & per ipſum ignẽ fit coagulatio aquę cum corpore, & corporis ſpirituatio. Quomodo autem ſit difformis, patet per plura teſtimonia Philoſophorum. Lucas in turba dicit. Ignis ſit lenis in dealbando, donec coaguletur, poſtea faciatis ignem aliquantulum fortiorem. Et Achiratus ibidem dicit. Coquite ipſum donec in lapidem uertatur, poſtea coquatur igne fortiori, quouſq; lapis durior fiat, & confringatur, & in cinerem uertatur, poſtea imbibite ipſum, donec humidus fiat, & coquite igne fortiori. Et ut dictum eſt, os uaſis claudite, & coquite donec totum corpus confringatur, & incineretur. Et uerſus finem libri dicit Author Turbę. Poſtea in uaſe uitreo ponite, dimittentes eum in loco tenebroſo, donec uideatis uas candeſcere, & uelut Iacinctum lucere. Sed antequam ulterius exponatur.

tur, Notandum, quo igne rubor primi operis, & secundi, extrahatur. Gratianus dicit. Sed non te seducat, quia dicitur spiritus fiat corpus, ut intelligas scilicet fixum, & corpus fiat spiritus, quod simili modo intelligendum est. Itaq; trita teneritudine Mercurij, sicut dictum est prius, Glosa. Trita & contrita teneritudine, id est humiditate, Mercurij, & exiccata post restitutionem animæ corpori, consuescit scilicet Mercurius in igne cum Alkibric, id est sulphure incombustibili, manere, quia nec ignis nec sulphura uastant, sed ignis magis ipsum emendat, id est Sol. Et scito quod duplex est sulphur artis, Mobile, aqueũ scilicet argentum uiuum, de quo dicit Plato. Omne argentũ uiuum sulphur, & non è conuerso. Et aliud est sulphur ei simile in natura, scilicet Sol, & ista duo sulphura se cõsequuntur, sicut ferrum magnetem, à quo scilicet sulphure, id est auro, separabis eius substantiam rubicundissimam, id est colorem substantiæ purpureæ, & uenenum tyrium cum beneficio feruentis oliuæ, &

anima-

animalium pinguedine de pascuis uberrimis assumptorum. Et ideo dicit Morienes ad regem Kalid, de igne secundi operis. Præcipietis enim ignem seruare æqualem, ut nec augeatur, nec minuatur. Et subdit. Ignis autem Philosophicus talis est, quod eius materia sit cum uiua partitione. Partitur autem eius materia ex stercore ouino, apponendo de folijs oliuarum. Nihil est enim aliud quod ignis combustionem æqualem perdurare cogat. Assiduus dicit, Ignem Philosophicum esse ignem humidum, id est in equorum aut boum stercore, abscondere & putrefacere in igne lucernæ. Dicit etiam compone pacem inter spiritum & corpus suum, super ignē putredinis de speciebus, id est floribus, siue corporibus quæ à terra procedunt, uel quæ aër generat, uel quæ in animalium uentre nascuntur. Et in alio capitulo, dicit de igne secundi operis, post aquæ coagulationem in terra. Deinceps uas humido stercore circunda, & per quosdam menses fac ipsum uolare, donec fiat quelles. Et Senior dicit.
Quod

Quod putrefactio est corporis cũ igne bestiarum subtili, & hunc ignem mensurati sunt, & occultauerũt. Et per hunc ignem aqua congelata fit lapis, & ignis quietus fit aqua currens, & cum præparata fuerit, reuertitur ad formam priorem suam, & congelatur, & continuant in eo patientiam, & reductionẽ in præparatione. Et notabiliter exponendo ignem bestiarum subtilem. Subiungit Senior dicens, quod primũ luminare, scilicet 150. dierum, melius est, quàm secundum uel tertium, scilicet 120. uel 70. dierum, quod oportet esse intensum lumen, sed primum esse temperatum. Et Kalid. Scitote etiam ignes esse unius generis, igne quoq; coquentibus, quandoq; corruptio accidit, unde præstat unum genus habere in coquendo. Et Aristoteles in Epistola ad Alexandrum, Caue ne ipsam sua flamma contingat, sed quemadmodum liquefacta, ea liquefac. Et Rodanus in libro trium uerborũ dicit, quod in solo igne, siue aliqua separatione possunt fieri omnes distillationes, & sublimationes,

& cal-

& calcinationes, & rubificationes, & fusiones, cum omnibus resolutionibus, et coagulationibus, sicut dicunt esse, donec amicitia fiat inter istum & illum. Tunc uincet omnem terram solidam, & curret oleum in ictu oculi. Et Gratianus dicit, quod ignis in omnibus gradibus suis debet esse æqualis, donec interior ignis opus suum perficiat. Et Bonellus in Turba. Et quanto plures transeunt dies, tanto fortius congelatur & non comburitur. Solis enim beneficio, id est igne solari coctum et coagulatum est, uel congelatum est, & albedo illa potentissima, facit eum ignem superare. Et Theophilus dicit, quod cum Philosophi uident lapidem uersum in sanguinem, ponunt eum ad Solem, id est ignem lentum continuum, & mensuratum, quousque lenitudo cessat & sanguis arescat, & tunc apparet uenenum, & occultum manifestatur. Vnde Rasis in libro luminum. Quod soli apponere mandamus, inhumationem aut ignem denotat. Et Castus. Regite ipsum Sole & rore, donec fiat lapis. Et Anthonius.

In Sole & terra nigra iubet decoqui, dicens, quod opus hoc citius & aliud tardius congelatur, ex diuersitate coquendi. Si enim locus ubi coquitur roridus fuerit, congelatur citius. Si uero siccus, tardius, seruamus ignem humidiorem, citius perficere ficciore. Et ad quid omnes Philosophos eloquar, unus et ęqualis debetur in omnibus gradibus ignis. Ignis igitur & Azoth sufficiunt tibi in hac arte, Cera uero, oleum, & sepum ex dominio sunt Solis, & de rore cœli, in quibus multa sunt hominum secreta. Sed antequam de gradibus ignis dicatur, sciendum est prius quomodo spiritus iste, uertitur in corpus, & corpus in spiritū. Assiduus. Scito fili quod naturarum omnium rerum quædam quibusdā perfectiores sunt, nec quidquid aliarum dirigitur absq; alijs, nec totum iungitur, nisi insit ei pars, nec pars, nisi insit ei totum, quomodo liquescit terra & in aërem uertitur? Et subdit quomodo spiritus in corpus uertitur? dicens similiter, dum opus conuertis, dicis quod ignis coagulatur, & fit aër,
Aër

Aër uero coagulatur, & fit aqua. Aqua uero coagulatur & fit terra. Ecce in unam naturam inimica conuenerunt, quæ cum impulſantur, id eſt coagulantur, fiunt amica, rareſcunt uero, & fiunt inimica, ſcilicet in ſeparatione elementorum. Oportet te igitur totũ extenuare in terra, id eſt terram ſpirituare, et tingentem facere, et iam peregiſti. Et Gratianus cõſimile huic dicit. Ignis in aëre fit lux. Vnde deficiente humido, deficit ſplendor. Intendit coagulationem ad modum ſpeculi ſeu gladij denudati. Ex oſſe fit Calx, intendit ex ſiccatione illius humidi ſplendentis, ut uertatur in cinerem, de quo dicit Aziratus. Et quàm præcioſus eſt cinis iſte. Aër in ouo fit ſpiritus, id eſt ſpiſſum aëris in uitro concluſo, concidit in aqua, unde fiſſa pellicula euaporat. Et Pandophilus. Et claudite os uaſis diligenter, ne exeat flos, ſed ſuo propinquo ſocietur, & augmentat eius albedinẽ. Aqua in terra fit uitrum, unde ſucci adunati ſemper ſunt duriores. Intendit per hoc, coagulationem aquę in terra, ſicut dictum eſt. Quia prin

cipium huius rei atteſtatur ſuper ſuum finem, quod eſt Calcina, diſſolue, diſtilla, & coagula, & iterum calcina, & incera. Socrates etiam dicit. Lapis mortuus, eſt uitrum igne confectum, & uiſcoſitas eius, quia ſpiritus uirtute ignis aperuit. Spiritus ergo in uiſcoſitatem agit, quamuis enim perforare non poſſit, ſed ſpiritus magis tingens, corpus penetrat, & non corpus corpus. Sequitur. Terra in igne Sal, id eſt terra calcinatur in cinerem, ſicut dicit Pandophilus. Quoties cinerem imbibitis, toties oportet ipſum exiccari, donec uertatur color eius in id, quod queritur. Ideo ſequitur. Et hæc poſtea inter ſe fiunt uariæ res. De hac conuerſione ſpiritus in corpus, dicit Plato in Turba. Scitote omnis Turba, quod omnis ſpiſſitudo, in terra quieſcit. Spiſſum namq; ignis in aërem cadit, & ſpiſſum aëris & ignis in aquam & denſum, quod ex ignis & aëris, & aquæ ſpiſſo coadunatur, cadit in terram. Vnde ſubdit Gratianus, quomodo corpus fit ſpiritus, dicens. Terra reſoluitur in aquam, aqua in aërem, aër

in ignem

in ignem, & hæc eſt uia qua corpus fit ſpiritus. Hæc enim aqua eſt calida, ignea, adurens, potens, ſed fortioris caloris, & aduſtionis quàm ignis, ut dicit Senior, quod ſuperat eum ſicut dictum eſt. Et Parmenides dicit, ô natura illa cœleſtis uirtutis, naturas multiplicans, ô uere fortis, naturas uincens, & ſuperans, ſuasq; naturas gaudere faciens. Hęc eſt iſta natura ſpiritualis, cui Deus poſſe dedit, quod ignis dare nō poteſt. Sequitur. Ignis per contritionem fit aër, Aër per contritionem fit aqua. Et hæc eſt uia qua ſpiritus fit corpus. De iſta conuerſione ſpiritus in corpus, & è conuerſo. Gratianus diſtinguit, dicens. Quod Ir, non facit Xir, niſi beneficio diuturni caloris, æqualiter & continente perdurantis, ſicut ſe diffundit minera in diuerſos lapides, & poſt modum ſeparatur ab eis. Deinde exponit ſe dicens. Ir, interprætatur manus, uel mancipans. Non enim poſſumus proprijs manibus operari in Mercurium, ſed decem ſpeciebus, quas manus noſtras appellamus in hac arte, id eſt nouem

partibus albi humidi, & decima parte æris, & pondus istud est ouum in genere. Sed Rasis septem partes terræ, & tres æris ignis nostri ponit in specie, quę sunt decem species, quibus Mercurius capitur, & fermentatur. Sequitur. Xir dicitur esse quęlibet medicina stringens Mercurium, Alchimistice præparata super eum, scilicet terra lapidis, quæ coagulat lac uirginis, id est retinet Mercurium. Vnde subdit modum, dicens. Extrahe oleum, id est Mercurium primo de terra, id est ab aëre, & dissolue in eo medicinam stringentem & coagulantem, id est terram dissolue, scilicet imbibendo, cõterendo, donec fiat sicut spissa pinguedo, & dispareat oleum longa contritione, triduo, secundum Rasim, & postea assa simul, donec in unã transeat naturam. Et hoc est quod dicit, & iterum sublima per alembicum, id est assa. Et dicit sublima, quia igne sibi ministrato, surgit in altum acetum, quia eius natura spiritualis est, & ideo ascendit ut apparet in uase, & in coopertorio nodi parui, propter hoc ignis sit leuis
in

in coagulando. Sequitur. Calcina, id est incinera exiccatum, & manet, id est figitur expressa calcinatione, & iterum dissolue, id est imbibe, & incera, & distilla, id est assa & coagula, & iterum calcina, & incera oleo suo, & proijce super Mercurium fermentatum illud Xir, id est terram calcinatam, & imbibe Mercurio fermentato, id est composito, & est Ixir aptum ad faciendũ Elixir. Glosa. Xir interprętatur Mancipatus, id est manibus, id est speciebus captus est, quia extractus est de terra uel à terra Mercurius fixus. Ixir interpraetatur emancipatus, uel extra manus, quasi Mercurius extractus, id est in corpore suo albo mancipatus, id est captus, & tunc tingit in album, quia Mercurius tinctus tingit, unde Lucas, Magnesia cũ sit alba, omnia dealbat, iungite ipsum feci suae, donec coaguletur, & album fiat ut nix, & assate donec seipsum incinerare faciat. Magnesia quidam cum dealbatur non dimittit spiritus fugere, nec in eis umbram apparere, quo completo, maximum habebis archanum.

Sulphur enim sulphure mixtum est. Et Eximidius dicit, sulphur sulphure continetur. Sulphura enim fugiunt, nisi uiuo argento sui generis, id est extracto ex ære, detineantur. Et non credatis quod tingant, & postea fugiant. Et Rasis in libro luminum. Et Morienes & Assiduus uolunt, quod terra cum sit dealbata, & candida, fit fixa, supple fixione Lunæ, sed non fixa fixione Solis, & ideo tingit in Lunam, & hæc secunda tertij operis. Elixir dicitur Abelon quod est totum, & Xir mancipatus quasi totum captum, id est fixum, scilicet tota animæ incorporatio, & fixio perfecta longitudine duorum annorum, & septem dierum, secundum experientiam auctoris. Et ista est secunda Glosa libri duorum & septem. Et sic nascitur Alchimia naturalis, secundum impressionem Planetarum, sicut in litera auctoris, quia in hoc opere, est saltus Lunæ, id est sublimatio humiditatis Lunaris, & est circulus Solis, quia post extractionem, est gradus triplex, sicut prius expositum est, & bene dicit circulus

culus Solis , quia post extractionem spiritus Solaris à corpore suo mortuo, fit animæ restitutio, & corporis uiuificatio. Et in hoc uerbo tangit auctor mineram Rebis, de qua sufficienter declaratum est in primo tractatu. Redeamus igitur ad expositionem trium uerborum, in quibus tota ars consistit, scilicet aqua tribus mensibus fœtum in matrice conseruat. Aër tribus mensibus fouet, Ignis totidem custodit. Hoc totum dictum est de Mercurio, secundum similitudinem æris in matrice. Et duplex inuentus ignis est, qui est trium graduum, & à tribus intelliguntur duo, sicut prius expositum est. Primus gradus ignis complet aquam, et aërem. Secundus, id est sequens gradus in igne, complet totum opus, scilicet coagulat, calcinat, incerat, et figit, hoc est quod diximus, totidem. Lapis autem est duplex, frigidus, et humidus. Et liquor Mercurialis, de primo spermate facit globum, id est sphæram, per pannum subtilem, quidquid continere non potest de humido, id est aqua secunda, et

hoc transacto primo opere, quod completur per ignem primi gradus. Nota si non fiunt globi, non natabit, sed submergetur æs ad latera uasis , nec confringetur dissoluendo etiam per annũ, si assatur, hoc expertum est. Deinde per ignes sequentis gradus recipit ille globus carnem , id est coagulationem , & sanguinem, id est tincturam , unde Assiduus. Est enim lapis noster auro incarnatus, & recipit membra, id est partes integrales , notat incarnationem aquæ residuæ , & coagulationem, & incinerationem, & iterum dissolutionem, distillationem, coagulationẽ, & calcinationem, ita quod principium attestatur super suum finem , & è conuerso, donec omnes partes membrales sui, in unam transeant naturam . Et deinde per ignis administrationẽ, recipit imaginem , secundum naturam , id est speciem suam, ex qua fuit radix eius, à Deo altissimo, & ueniet ad ortum, & lucebit colore purpureo , id est puniceo , unde in allegorijs Philosophorum de ultimo regimine. Postquam totum opus uersum

ſum eſt in terram,& in uas uitreum poꝯnite, dimittentes eum in loco tenebroſo, ſignificat obſtructionem uaſis, donec uideatis uas candeſcere,& uelut laꝯcinctum lucere. Et hic color Tyrius, quo tingitur purpura, extrahitur igne duorum,et ſeptem graduum,de quibus dictum eſt, & adhuc melius in ſpecie dicetur. Quidam uero hoc dictum uolunt intelligere de primo opere, & faciunt globum, & illum aſſant ſupponendo patellam, per tres uel quatuor horas in panno pendenti in ſimo. Deinceps proijciunt ipſum in totum huꝯmorem nouem partium, & coquunt, donec ſuam recipiat imaginẽ,& membra, id eſt donec totum humorem lunarem, & pinguedinẽ Solarem, extraꝯxerit acetum noſtrum,quæ ſunt tincturę æris.Sed mihi uidetur eſſe dictum de opere ſecundo, nam citius folia amalgamiſata in maſſam ſine tactu conuerꝯtuntur, per acetum noſtrum, & magis agit in Rebis, quia magis tangit agens patiens,& fortius in maſſa plana,quàm compacta in globo, in quo nõ poſſunt

partes

partes aceti nostri ita libere permisceri. Vnde Arisleus. Accipite corpus quod magister sumi iussit, facientes inde tabulas. Deinde in aquam maris nostri imponite, & in suam Etheliam uertite, & coquite, donec priuetur nigredine, et appareat albedo. Et idem Bonellus in Turba dicit. Sumite de ueru ferrum, facientes inde laminas, & aspergite eas ueneno, et imponite in uas cuius os bene claudatur. Et Arisleus & Theophilus aiunt, uas debere fore concauum ad capacitatem librarum 30. licet magister operis non posuisset nisi 25. libras corporis nostri æris, in laminas tenues coaptati, uel producti, puri, crudi, amœni, & sinceri. Deinde tangit primum opus dicens. Sed sperma simile est huic, quia æs & Mercurius sunt adhuc intransmutata in coagulatione & fixione, sicut in secundo opere in se inuicem transeunt. Et lapis hic est solus, & non alius in mundo, nec est ei alius similis in effectu, uel natura, qui se ipsum impregnat, & de seipso concipit, & seipsum parturit, postquam hoc uiuum moritur à rubea

bea

bea morte &c. In Ethimologijs ſapientum. Lapis noſter proprio iaculo interficit ſeipſum, ſimiliter maritat ſeipſum, & ſoluit ſeipſum, & coagulat ſeipſum, & figit ſeipſum, & imbibit ſeipſum, & anima præparat corpus, & corpus animam. Et poſtquam hoc uiuum moritur à rubea morte, hoc intelligi poteſt de corpore uiuo æris, poſtquam hoc rubrum mortuum eſt à rubra morte, id eſt, poſtquam extractus eſt humor & tinctura ſua rubea. Vel poteſt intelligi aliter, de argento uiuo compoſito, & iam extracto in primo opere, poſtquã illud moritur, id eſt calcinatur, & figitur à rubea morte, id eſt ab igne eius, frigiditatem et humiditatem corrumpendo, tunc eſt cura mortui, id eſt cuiuslibet corporis imperfecti, quæ ſunt corpora mortua, carentia tinctura, quæ ſpiritus & anima ſunt corporis uiui, & æris noſtri, & ideo eſt cura corporis imperfecti, cum per caliditatẽ, & ſiccitatem tingit, & non fugit ab igne, nec fumum emittit, & fluit ſicut cera, & eſt ſicut oleũ. Quia ſiccitas Alchimiæ tingit & non

fugit

ſugit ab igne, & cum hac tinctura rectiſicantur omnes mortui, id eſt omnia corpora metallorũ imperfectorum de tinctura uera rubea, & alba, ut ſemper uiuant.

Dehinc de clauibus, & terminis, et gradibus ignis eſt dicendum. Prima clauis, et primus terminus completur 12. menſibus, et ſi completum non fuerit, ſaltem complebitur hoc in fine quarti termini, unde auctor in litera. Primus terminus mortificat frigiditatem, et humiditatẽ, extrahendo animas, et totum ſpiritum, et uertit in terram coagulando, et calcinando etc. Secundus uero terminus eſt ſequens annus, et loquitur de termino in genere, quia ſequens annus habet tres terminos. Et in hac ſecunda claue operis terminus ſequens, id eſt annus complet mortem primi mortui, id eſt corporis noſtri, cuius ſpiſſitudo et rigiditas in primo termino deſtructa eſt, et augmentat rubedinẽ, et facit maſſam caliginoſam, et pineatam, et aſcendit in arborem criſpata, ad modum fructus pini, quaſi conſperſa pruina, et lu-

cida fulgens, et folia auri, facit annus iste. Et hæc est rectificatio Mercurij, quod est oleum fixum, quod rectificat omnia metalla corrupta, et producit ea ad sanitatem, et ad naturam meliorem. Secundus terminus est quatuor mensium, et si completum tunc non fuerit, saltem in tertio termino hoc contingit, qui est etiam quatuor mensium, et si tunc similiter non perficitur, saltem in quarto termino hoc fiet, qui est quatuor mensium, et septem dierum. Dixit Rachay filius Dybe. In fine primi termini, uide si fundat se super laminas, fumumq; nō dederit, nec crepitū, quod est signum perfectæ decoctionis, quod si hæc defuerint, reduc ad quartum ignem. Sequitur de ignibus. Primus terminus tribus regitur ignibus, primus ignis est in primo gradu leuis, et debilis, et hoc regimen fit sex mensibus, et hic ignis complet aquam, et aërem, id est spiritum in aqua sua, qui est lapis solus, sicq; capitur et Mercurius extractus, fit rubeus in effectu, et occiditur corpus. Deinde ignis totidem custodit,

scilicet

ſcilicet ſex menſibus, cuius regimen fit duobus ignibus, ſcilicet ſecundo, qui eſt duplex reſpectu tribus primis menſibus, et tertius ignis, qui eſt duplus ſecundi tribus menſibus, et ſic completur primus terminus, et prima clauis, licet tamen author longum tempus conſumpſerit in extrahendo frigiditatem et humiditatem lapidis, in ſua experientia. Kalid tamen, filius Yſidis, in 13. hebdomadis compleuit totam coagulationẽ, quia in tribus hebdomadis, id eſt 21. diebus, unius nominis, compleuit aquam et aërem, lege in libro ſuo. Iſta autem diuerſitas eſt, ſecundum diuerſitatem ignis. Debet enim aqua diuidi per medium, mediamq́ eius partem imbibere per ſeptẽ hebdomadas, ſuper tepidum ignem, et ad gradum maiorem perueniet, deinde imbibere ei aliam reſiduam partem, in ſex hebdomadis, et tunc ſubſtantia et color eius reſplendebunt. Secunda clauis eſt ſimiliter 12. menſium, et 7. dierum, et habet tres terminos. In primo rege cum igne quarto, qui eſt duplum tertij, et ſunt quatuor menſes.

Hic

Hic eſt ſecũdus terminus 16. menſium. Deinde rege cum igne quinto quatuor menſibus, qui eſt duplus quarti, et hic eſt tertius terminus, ſcilicet 20. menſiũ. Poſt hęc rege igne ſexto, qui eſt duplus quinti, mẽſibus quatuor et ſeptem diebus, cum tribus gradibus ignis. Aſſiduus ſimiliter ſpatium prolixum ponit, dicit de quo uarie Philoſophi dixerunt, ſcilicet per 21. diem, et 40. dies, et 80. dies, per 4. menſes, et 7. menſes, et unam hebdomadam, et tribus diebus, et partem unius diei, et addiderunt, et diminuerunt, quod tibi oſtendam abſolui, per annum eius perfectionem, ſcilicet per quatuor temporum perfectionem, ſcilicet hyemis, cuius eſt frigiditas, et humiditas, et ueris, cuius eſt occulta caliditas, et æſtatis, cuius eſt caliditas apparens, et autumni, cuius eſt ſiccitas apparens, ergo poſt autumnum nõ oportet te ceſſare ab opere et nouum opus incipere, quaſi diceret. Siccata materia oportet figi, et maturari, altero anno. Et nota quod Morienes, et Raſis, et Senior, et alij plures primum opus in 21.

diebus, id est hebdomadis terminauerunt. Mundus & Pandophilus in 42. diebus, quia nigredo non nisi 40. diebus durat. Quidam per 80. dies, Vt Rosinus, & Socrates, quidam per quatuor menses, quidã 21. diem, nominauerunt, tres hebdomadas, ut Rasis, quod triduo tantum opus primum perficitur. Et Kaled in tribus hebdomadis, & hoc est tribus mensibus Philosophicis, & etiam per 21. hebdomadam. Quidam uero opus secundum in 9. hebdomadis, id est mensibus terminauerunt, ut dicitur in allegorijs 40. diebus, sicut & in uulua sperma moratur, id est 40. hebdomadis. Et Athonius similiter per annum. Et quidam 7. mensibus, id est 28. diebus, aliâs hebdomadis. Quidam per hebdomadam, id est 70. diebus Philosophicis, ut Zenon. Et sic debet intelligi dictum Assidui, qui etiam 40. diebus dicit totam aquam esse lucidam. Quidã per quatuor menses, & hoc est 120. diebus, quam ad dealbationem secundam. Quidam per unum diem dicunt, quod intelligatur de distillatione & imbibitione,

tione. Tandem Rasis, quamuis triduo conterere mandamus, dies, aut pars diei sufficit, id est per hebdomadam triduo, id est tribus hebdomadis. Vnde Bachaseus dicit. Non potestis ad utilitatem peruenire absq; prolixo termino, & regimine continuo. Et Senior dicit. Non perficitur hæc medicina, nisi preparatione longinqua in multis diebus, & noctibus. Vnde patet quod Philosophi diuersum posuerunt huius combustionis terminum, forte propter diuersitatem locorum. In calidis enim regionibus citius, quàm in frigidis. Item in humido igne citius, quã in sicco coagulatur. Constans dicit quod hoc opus toties continue operatur, donec uis sui patefiat, id est quod ipsius operis imitatio te doceat. Scit enim aqua pugnam ignis, & prolixitatem coquendi, ut dicit Assiduus, uel sequere cuiuslibet alterius dictũ. Theophilus dixit, quod in centum diebus uertitur totum opus in terram. Bonellus & Archanus, & Myretis idem uolunt. Et Arisleus dicit fieri complemẽtum in 80. diebus, idem

dicit Rosinus, Socrates in 150. diebus, Balgus & Aziratus in 190. diebus decoqui, & magister operis ponit idem, & dicit se perfecisse totum opus in 80. diebus. Et in allegorijs in 40. diebus debet decoqui, & dicunt quod infra hebdomadam albescat. Item Athonius dicit decoctionem fieri 42. dierum. Item alibi in Allegorijs per 21. diem. Idem dicit Morienes. Item Lucas dicit quod assequitur 7. diebus, & fit album. Item Socrates dicit terite cum ratione, & sale, & aqua maris, & pluuia, per 21. diem & aqua salsa, per 10. dies, & aqua dulci, per 10. dies, & inuenietis. Item Mundus dicit quod oportet decoqui per 40. dies, & dicit idem iterum debere decoqui 40. diebus, hoc est 80. diebus, unius nominis, uel bis nouem mensibus. Ita quod in nouem mensibus figatur. Item Pandophilus dicit quod in 7. diebus appareat nigredo. Item Rasis in libro luminum dicit, inhumationis terminũ 21. dierum, exsoluere promissa, & nota quod dies quandoq; sumitur in arte pro die naturali, quandoq; pro hebdomada,

mada,

mada , ut Rasis in libro luminum de humatione 21. diem ponit, id est hebdomadas 21. Senior uero accipit diem naturalem dicens in 150. diebus, quod forte in idem incidit. Et quidam istos 20. dies , & unum uocant tres hebdomados , ut Kalit , & Hermes in primo capitulo marinas testas &c. & Rasis tribus diebus , quemadmodum ad assationem perfectam , secundum Morienem. Et nota ad intellectum horum pleniorem , quædam dicta terminorum debere intelligi , de primo opere tantum, quædam de secundo tantum, quædam de toto opere , quædam de prima albedine, uel nigredine, quædam de nigredine, & albedine secundi operis , secundum quod diligens studens in auctoribus plenius & manifeste uidere poterit , unde diuersitas ignis prolongatur , & breuiatur. In 100. enim diebus unius nominis, & 80. hebdomadis plures finierunt opus. Et hæc omnia natura rei quæ coquitur, & ignis, te docebit. Quia ut dicitur in libro Ethimologiarum. Lapis noster proprio iaculo

interficit seipsum, & similiter maritat seipsum, & desponsat seipsum, & coagulat seipsum, & figit seipsum, & imbibit, & incerat seipsum, & anima prępa-rat corpus, & corpus animam. Si autē maximæ Philosophi inde 70. Philosophicorum, locum habeant in hoc opere, de proportione mouentis, tunc in medio tempore poterit præparari. Si enim aliquod mouens mouet aliquod mobile in uno opere, duplo fortius mouens mouebit ipsum in medio tempore, dummodo æqualiter perficerent opus, & utrunque ignē non effugiat compositum artis: Sed cauendū est de igne excessiuo, propter periculum, quia ut dicit Rasis in libro luminum. Et quia maximus quam mediocris ignis, ęqualiter efficiat, lentus tamen semper est adhibendus, & sic continue pista, donec in speciem pulchram conuertatur. Nota, non mireris æquiuocasse dies, quia hoc Philosophi fecerunt, per inspirationē, lege Danielem, qui dicit quod post 70. hebdomadas nascetur Christus, & post 60. hebdomadas occide-

tur

tur Christus &c. Daniel etiam dicit post 14. hebdomadas ueniet filius iniquitatis, & aliâs dicit 14. dies. In ultimo capitulo huius tractatus quandam quęstionem declarabo, cuius difficultas floridam habet declarationē, & lumen præstabit intelligendi dicta secreta Philosophorum, in libris ipsorum.

Quæritur igitur utrum tota aqua tinctura coaguletur in corpore, uel solum tinctura existens in aqua coaguletur. Quod nō probatur primo per dictum Gratiani, Ir non facit Xir, nisi beneficio diuturni caloris æqualiter & continue perdurantis, sicut se diffundit minera in durissimos lapides, & postea separatur ab eis. Ideo uidetur similiter quod tinctura æris se diffundat in aqua sua, & postea separatur ab ea. Hoc idem uidetur dicere Rasis in libro luminum, dicens. Quatuor sunt naturæ quæ Philosophicum constituunt hominē, quarum tres naturę, scilicet terrestres gummi inficiunt rubicundo subiecto, nihil tamen ponderis, præter quàm in candido erat, rubicundo adijciet, dum argen-

tum solum in rubore᷉ mirabiliter trans-formar, hoc idem argentum tertio, authoritate Senioris, qui dicit, Spiritus est locus animæ, & est aqua quæ extrahit hanc animam à corporibus suis, & anima est tinctura soluta in aqua, & portatur in ea, sicut portatur tinctura tinctorum nostrorũ in aqua, qua tingunt pannos, & tinctura extenditur in panno. Deinde recedit aqua per exiccationem, & remanet tinctura in panno. Similiter aqua sapientum, in qua portatur tinctura, reducitur super terram suam benedictam, sitientem, quam assimulauerunt panno, & aquam nominauerunt animam, quam uocat Hermes aurum, dicens. Seminate aurum, in terram albam foliatam, & hæc terra tingit, deinde recedit aqua spiritualis, & remanet anima, quæ est tinctura in corpore, in quo manifestauit pulchritudinem suam, hęc omnia dicit Senior. Ad istam quæstione᷉ dicendum, quod aqua cum tinctura coagulatur, quod per experientiã uidi. Vnde Kaled filius Ysidis, quoniam uidi aquam coagulare seipsam,

tunc

tunc ratificatus ſum quod uera eſt res, quæ aſſignatur. Et alibi dicit. Eſt enim lapis non lapis, quoniam in ipſo eſt fermentũ, ſine quo non coagularetur maſſa aquæ. Et Senior dicit aqua eorum eſt aurum, & eſt fermentum corporum, ad quę reducunt ea, & de hoc lapide extractum eſt aurum, quod fugat paupertatẽ, & poſt Deum non habes aliam medicinam. De quo dixit Kaled, præteriti nec præſentes poſſunt tingere aurum, niſi cum auro, & hoc quod aurum, ſcilicet lapis eorum tingens ex ipſo generatum prodit. Et de iſto auro, quod eſt flores qui fiunt aër ſublimatus, omnis eorũ intentio conſtituta eſt, unde quod non diceretur, lapis non lapis, niſi quia eſt aqua congelabilis in lapidem. Et in quodam libro dicit Kaled filius Iſidis. Quod quatuor ſunt ſigna demonſtrantia artem. Primum eſt ſiccitatis & humiditatis coniunctio, & nigredinis apparitio, eo quod oportet te coniungere humidum cum ſicco, & calidum cum frigido. Secundum ſignum eſt ungentum apparens in initio operis, & eſt ſimilis

liquefactio, cum fuerit ſuper ignem, & cum aëris frigiditas ei ſuccedit, & accedit, coagulatur. Deinde in igne liqueſcit, quemadmodum ungentum. Et eſt ueneum occidens, quod diſſoluitur, et fit ponderoſum in inferiori parte inſtrumenti ſubſiſtens nigrum, & fit aqua, & tunc uocant ipſum ſpiritũ, & argentum uiuum, cui multa ſunt nomina. Tertiũ ſignum eſt quod ipſum eſt minoris aquæ poſt præparationem, pro ut lac ſcilicet uirginis, id eſt ſicut lac coagulatũ, eſt minoris ponderis ſeparatũ à ſero. Et huic ſigno tertio Pytagoras in Turba ponit ſimile. Dicit enim. Accipite Etheſiam, & more lactis coagulate, quia corpora ſunt ei ſicut coagulũ lactis. Et iterum dicit. Id ipſumq́ ſuo uaſi imponite, & coagulate, donec fiat puluis, & coquite cum ſputo Lunæ, & coagulate, & dirigite, & inuenietis lapidem fractum, & aqua imbibitum. Iſte eſt lapis, quem cunctis nominibus nominamus, qui opus recipit, & bibit ſeipſum, & eſt lapis à quo procedit omnis color. Quartum ſignum eſt quod ſuam ſpiſſat naturam,

hæc

hæc igitur eſt uia pręparationis. Huius autem operis fundamentum eſt patientia, ſuauitas, mora, et aptitudo inſtrumẽtorum, ad ea aſſanda. Ecce in iſtis quatuor ſignis patet eius coagulatio cum tinctura. Ex his ad rationes. Ad primã cum dicitur, ſicut minera ſe diffundit in duriſſimos lapides &c. Dicendũ quod eſt ſimile, & diſſimile. Simile eſt in hoc, quod ſicut metalla generantur in concauo loci obtuſi & clauſi in lapidibus duris, uel ſimilibus taliter, quòd à materia eleuatur fumus ſiue uapor ratione caloris, qui ſcilicet fumus diu in ſe reflexus, & uaporabiliter commixtus congelatur in metallum, illud quod eſt ſibi congruum, & in talis metalli ſpeciem terminatur, cuius eſt uapor, ſecundum proprietates cœli, quę influunt à Stellis, & à materia. Qui ſi eſſet locus apertus, nullum ibi metallũ generaretur, ſed tota eius materia exſpiraret, ſicut in plantis, & in animalibus locum habet. Ita à ſimili, ſi uas in arte noſtra non eſſet clauſum ad incluſionẽ ſpiritus, tota uis eius exhalaret. Diſſimile autem eſt in hoc,

quod

quod lapides ſunt materia inconue-nientia ad commixtionẽ metallorum. Ideo ab ipſis ſeparatur metallum,ab in-conuerſo et Hętherogeneo. Ignis enim hætherogenea ſeparat, & homogenea congregat. Sed in huius artis mixtione omnia ſunt homogenea , ideo fit uni-uerſalis cõmixtio, ita quod minimum illius elementi unius, eſt cum minimo alterius. Ideo ignis non ſeparat inter ea, ſed totum cõgelatur in talis metalli ſpe-ciem,cuius uapor eſt. Quod autem con iugantur per minima,patet per Herme tem dicentem. Niſi lapis noſter eſſet aë-reus, non coniungeretur ei Anhaurit, ita quod ignis non ſeparat inter ea. Et Gratianus dicit. Solaris ſplendor tranſit in aërem, & ubi tranſit ſplendor, tran-ſit & aër. Lapis igitur noſter aëreus eſt, quia non obſtat ei, nec uiſui, odore ta-men ſentitur, nec tactu facit ueſtigium, & coagulat Mercurium diſſolutum, ut ipſum eſt. Lapis igitur inuiſibilis eſt, hæc omnia Gratianus dicit. Et dicitur lapis aëreus, quia per euaporationẽ ſui in aërem tranſit,& ſpiritus efficitur po-

tentiſ-

tentiſſimus, unum extans cum Mercurio, ex quo fuit primo. Vnde Roſen. Si fuderitis corpus album, ut fiat argentū uiuum, extrahentur ab eo flores eius, non autem mutaretur in Mercurium, ſi non eſſent homogeneæ naturæ. Vnde Kaled filius Yſidis. Dixerunt ſapientes huius artis, plures ſunt res quibus adiuuatur opus, quæ non proximæ ſunt, tamen ſunt ex progenie generis ſui. Et idem dicit, maſculus & fœmina, & quatuor naturæ, ſunt unum, eò quod alterū generatū eſt ex altero, ex cauernis ſuis, & ex genere ſuo, ſunt ergo unum, & ad unum reuertuntur. Igitur ignis non ſuperat inter tincturā, & aquam, ſed magis coagulat lac Virginis, id eſt Mercurium, ut ipſa ſit coagulata. Ad ſecundam rationem dicendum, quod proceſſit ex falſo intellectu. Vnde triplicē habet expoſitionem, primo ſit expoſitio, quatuor ſunt Elementa lapidis optime proportionata Philoſophicum conſtituentia hominē, id eſt elixir perfectum humanum, quia multas infirmitates & plurimos defectus humanos fugat ab homine,

homine, & lapis dicitur homo, quia nisi ratione, & scientia humana ad Deum peruenitur, unde in Allegorijs. Accipe hominē &c. Et Assiduus, Benedictus qui tendit ad hunc lapidem, gratiasque Deo aget, quia in nullo propinquorū uel extraneorum opera indiget. Et Morienes. Sed hæc est scientia, quæ maxime inter alios inquiri debet, cum & per illam ad aliam magis admirabilem peruenire possumus, scilicet medicinā. Philosophi enim utebantur hoc lapide, & uixerunt longo tempore. Nam ut dicitur in Ethimologijs Philosophorum, quod in hoc conuenerunt omnes Philosophi, quod lapis noster æmathites, quando fuerit rubificatus, quod est cōpletus, tunc facit diuersas operationes, nō solum in corporibus solidis, sed etiā in humanis, lapidibus preciosis, & gemmis, & non est res mirabilior in hoc mundo, quàm ipse est, in omnibus operationibus suis. Ipse uero nō solum curat metalla, sed etiam corpora humana cōseruat ab infirmitatibus suis. Et subdit ibidem, Recipe lapidem hematitem,

& da

et da bibere cum aqua paralitico, hydropico, phrenetico, omnibus leprosis, & præcipuis infirmitatibus, uidelicet internis, & externis, maculas malas, quæcunque fuerint in corpore, delet, & ualet ad uisum proculdubio oculorum, & quidquid tale est, maximè confortat naturam. Et scias qui utitur eo omni die, hilaris erit ultra modum, & faciem lucidam reddit omnibus ipso utentibus. Et Melancholiam, omnes malos humores indifferenter à corpore expellit. Et quid mirum. Nonne aurũ curat multas ęgritudines, si facies aurum, quod est nobilius auro, spirituatũ, & attenuatum attenuatione spirituum, curat solida corpora, & humana. Est enim Theriaca Philosophorum, ut dicitur in allegorijs ipsorum. Istę igitur quatuor naturę lapidis cõstituunt Philosophicum hominem, quorum tres naturæ, id est terra in qua sunt tria, scilicet duo argenta uiua, cum sulphure suo, & quarta natura est aqua lapidis, scilicet aurum uiscosum, quod uocatur gummi rubicũdum, quo inficiuntur illæ tres naturæ terrestres,

inficiun-

inficiuntur, id est tinguntur, & desponsantur tinctura perenni. Quia ista aqua omnia facit, scilicet per eam dissoluitur, coagulatur, calcinatur, terra, & inceratur, & per eam retinetur omne uolatile. Tres igitur naturæ inficiuntur gummi rubicũdo, id est aqua aurea superiactata, quæ est aqua simplex in essentia. Et consimile huic dixit Moises in Turba, de primo opere. Decoquite ipsum leui igne, donec appareat albũ. Deinde extinguite & uidebitis unũ, id est aquã uitæ à tribus socijs diuisam, id est à corpore in quo sunt tres naturæ, quia duo masculi, scilicet Sol & Mercurius coagulatus & Luna, ista in terra inficiuntur gummi rubicundo superiecto, nil tamen ponderis, id est humiditatis metallinæ accedit, preter quã in candido erat, & in aqua uiua rubicũda, & æri nostro rubificando, quia naturaliter æs nostrũ, licet mortuum sit, est rubicundũ. Et licet extrinsecus sit album, intrinsecus tamẽ rubicundũ est, adijcias solummodo argentum uiuum, id est substantiã metallinam argenti uiui, tunc in rubore, id est

tinctu-

tincturam auream mirabiliter transfor mat. Eſt enim ut dicit Kaled, minoris aquæ poſt præparationē, ſicut lac, quaſi diceret, non plus ponderis adijciet aqua corpori, quàm de humiditate metallina in ſe habet. Quia licet humiditas aquea tranſeat, ſed metallina manet, dum ſolummodo argentū, ſcilicet uiuum in ruborē mirabiliter transformat. Vnde in Moriene dicitur, quod Azoth nequit ſubſtantialiter Latoni aufferre ſuum calorē, niſi quantum ad uiſum. Sed Laton ab Azoth ſuam auffert albedinē, & ei dominatur, & rubicundū reddit eum, quoniam latoni ineſt naturalis fortitudo, quæ ſuper omnes colores apparet. Ergo bene dixi dummodo ſolū argentum uiuum in ruborē mirabiliter tranſformat, eſt enim color latonis perpetuus. Quid autem perpetuum eſt, facit res perpetuas, & quod ſeminas in Mercuriū metes ex eo, unde Gratianus. Omne metallum eſt in Mercurio, unde quale ſeminas in eum, tale & metes ex eo, habet enim fixum incorruptibile ſemē, id eſt humiditatem metallinā, incorruptibilem,

bilem, quia aut totaliter incombustus ab igne recedit, aut totus in eo manet. Sicut dicit Geber, & habet in se humidum aqueũ super abundans, cum quo transit fixum. Alia Glosa, Tres naturæ gummi inficiuntur rubicundo, nihil tamen ponderis, id est augmenti præterquã in candido erat, id est in lacte Virginis, quia mater eius uirgo est, & pater nõ concubuit, ut dicit Assiduus. Et Hermes. Cuius pater Sol et mater Luna etc. Ideo benedicitur lac uirginis, & adijciet rubicundo et Soli, quia Sol nõ augmentatur, nõ enim manet, sed corrumpitur in melius. Augmentum enim est præexistentis quantitatis additamentũ, sed Sol effectus est Azyma, seu fermẽtum corruptũ. Diffinitio enim artis est, animæ à corpore separatio, & animæ corpori mundo coniunctio, & hoc fit dum gummi rubicundũ solummodo argentum terram albam argenteam, quia argentũ in ruborem mirabiliter transformat, id est in colorem purpureum, & sic Sol nõ augmentatur, sed ipso corrupto, Luna nostra uiua in tincturã Solarem

uirtute

uirtute aceti mirabiliter transformat. Vnde Morion ſine ſtultos in omnibus alijs errare, qui ad hoc propoſitum nunquã peruenient, donec Sol & Luna in unum corpus coniungantur, quod niſi Deus altiſſimus uoluerit, nunquã fiet. Eſt enim donũ Dei, & ſecretũ altiſſimi. Hæc autem coniunctio Solis & Lunæ, non fiet niſi poſt ipſorũ corruptionem. Vnde in allegorijs, Oportet enim utrunq; occidi gladio proprio, imbibendo ſibi animas permanentes, donec anima interius occultiſſima extinguatur, quia ex homine nõ exit, niſi homo, nec ex brutis niſi ſimilia eius. Similiter nulla erit uia ad rubedinem, & albedinem, niſi ſi argentum uiuum ignem patiens, Soli & Lunæ coniunxeris, nec aliter animã penetrantem & tingentem ei poteris extrahere, quæ in uentre corporis occultatur, igitur nullum eorum manet incorruptum corporum. Ideo nõ fit ibi augmentũ, ſed generatio tincturæ perennis, quia corruptio unius, eſt generatio alterius, ſecundũ Philoſophos. Sed hæc dictio ſolummodo non excludit

coagulationem argenti uiui. Quia dicit Rosen. Et memoratus sum coagulationis corporis, quod uocatur corpus igneum, & de Cambar & argentum uiuum, & sulphur rubeum. Et his nominibus nominauerunt animam, ab ipso corpore egredientem. Aliter posset exponi, deinde multū ponderis &c. id est quantitate non augmentat tinctura in tingendo, dum solummodo argentū in aurum mirabiliter conuertit. Ita quod humiditas metallina, cū aqua sociatur, corpus metallinū, id est pinguedo Solaris, & humor Lunaris coagulatur, id est fixatur, Vnde Arsuberes in Turba, In urina puerorū, & aqua munda permanente, coquite ipsum lento igne, antequam tingat, donec tota nigredo ab eo recedat, postea de facili cōfringetur. Si autem recederent, sicut aqua tinctorū nostrorum, nō dicerent aqua perpetua, aut permanens, nec dicerent quod de facili confringeretur, id est coagularetur. Hoc enim argentū uiuum est perfectio rei. Ideo nō transit ut dicit Geber. Consideratio uero rei quæ perficit, est conside-

consideratio electionis, puræ substantię argenti uiui, & est materia quæ ex materia illa sumpsit originem, & est ex illa creata. Non est autem ista materia argentũ uiuum in sua natura, nec in tota substantia sui, sed fuit pars illius. Nec est modo cum lapis noster factus est, sed pars eius. Ipse enim illustrat et ab ustione conseruat, perfectionisq; significatio est. Laudetur igitur Deus omnipotens, qui creat carissimũ, ex re uilissima, qui est lapis noster, de quo fit opus istud, habet in se omnes colores. Est enim albus, rubeus, rubicundus, citrinus, citrinissimus celestinus, uiridis, grauis. In lapide isto sunt quatuor Elementa, est enim aquaticus, aëreus, igneus, & terreus. In occulto eius est caliditas, & siccitas, & in manifesto frigiditas, & humiditas, et est oleum, & istud est siccum, & illa siccitas tingit Alchimice, quia siccitas tingit, & non aliud. Humiditas autem aquosa, & adustiua corrumpit hoc opus, & tingit in nigredinem. Istas igitur infirmitates oportet destruere per gradus ignis, de quibus hoc melius

censendum est, ut quod post coagulationem suam in tali gradu ignis teneatur, quod fugere non possit, donec maiorem possit sustinere gradum ignis, in quo teneatur iterum per dies, dummodo ipsum non effugiat, quo ad triplum maiorem possit sustinere ignem, & sic manu ducatur de gradu in gradū, donec ignitionem perfectam in corpore patiatur, et ignem non effugiat, et in ultimis tribus gradibus expedit uas lapideum, non porosum, ignem patiens, sicut præcessit sermo in fine primi libri. Nec credo in uitro mediante cinere hęc fieri posse igne Philosophico, quod nō agere possit actiones in gradibus ignis per tot media remouentia fixationem medicinę, scilicet per testam, et cinerem, nisi pendeat lutatum in rota super ignē æqualem in gradibus suis. Vnde Gratianus in primo gradu, expediunt uasa metallica, scilicet in primo opere, In secundo gradu uitrea, scilicet ad coagulationem, et terræ dealbationem, et donec tota uis aquæ incineretur. In tertio gradu expediunt uasa testea, scilicet

quo

quo ad fixionem eius plenariam etc. Amen.

Explicit Studium consilij coniugij de massa Solis et Lunæ artis completæ, etc.

Laudes Deo.

FINIS.

Argentorati excudebat Samuel Emmel. Anno
M. D. LXVI.

